

75389

1040 a

Kdor knjigo izgubi ali je ne vrne v
pravem času, jo zamože ali raztrga
mora plačati odškodnino.

PROSVETNA ZVEZA

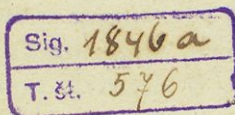
ZAČETEK IN KONEC

PETNAJST GOVOROV O ŽIVLJENJU NAŠEGA ŽIVLJENJA

V STOLNI CERKVI SV. NIKOLAJA V LJUBLJANI
GOVORIL

DR. MIHAEL OPEKA

STOLNI KANONIK IN UČITELJ HOMILETIKE NA VSEUČILIŠČU
V LJUBLJANI

sp

1.—3. TISOČ

V LJUBLJANI 1922

ZALOŽILA PRODAJALNA K. T. D. H. NIČMAN
NATISNILA JUGOSLOVANSKA TISKARNA

Imprimatur.

Škof. ordinariat v Ljubljani, dne 11. julija 1922, šte. 2288.

A. Kalan m. p.,
gen. vik.

75389

20. III. 1944/2622

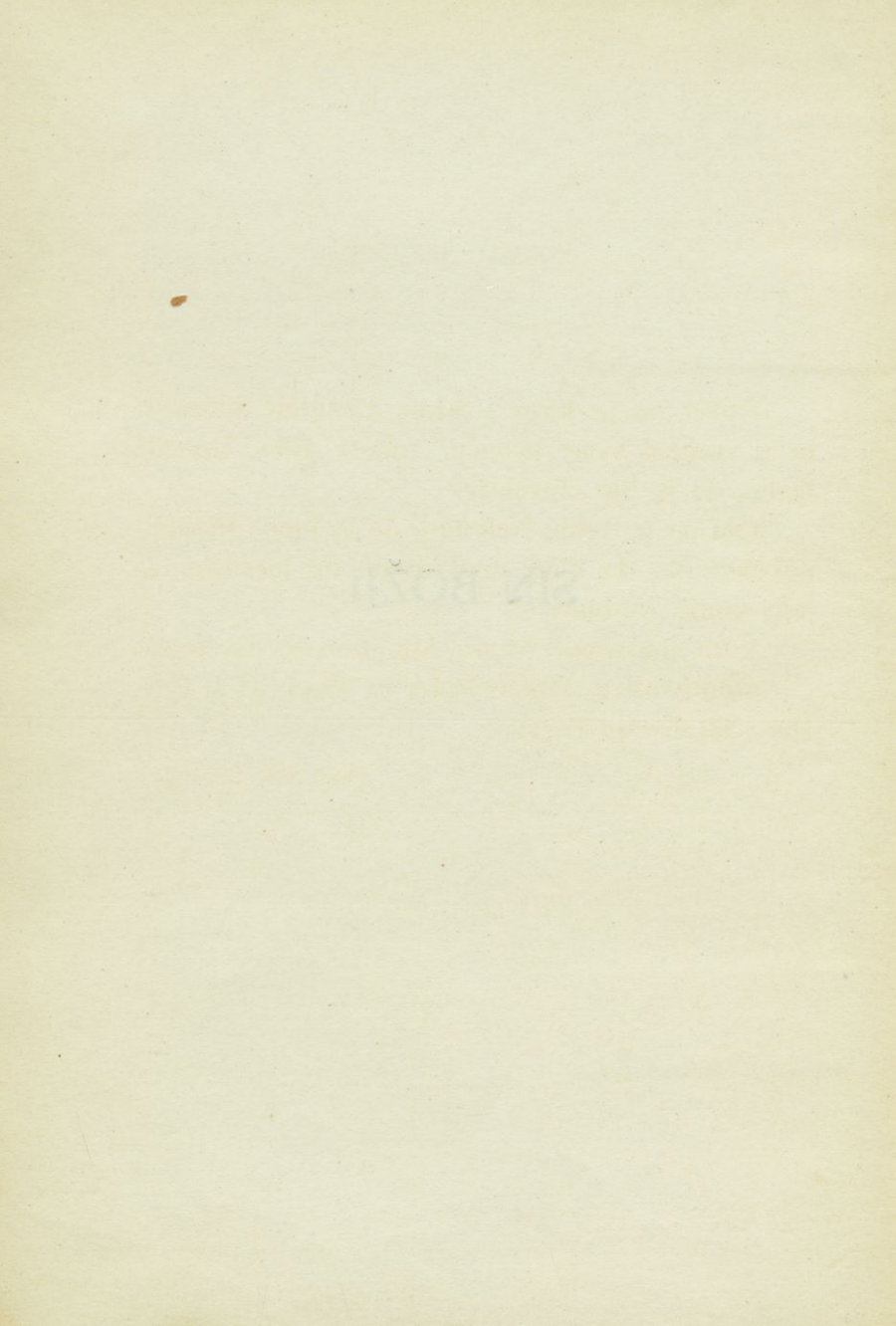
V tej knjižici moram s kratko besedo opravičiti njen drugi del. Tam je porabljena grandiozna pridiga Segnerijeva za Veliki petek, petintrideseta v njegovem Quaresimalu. Odločil sem se, da jo tako prirejeno podam javnosti zlasti še zato, da tiste, ki jim poklic nalaga dolžnost zanimati se za homiletiško berilo, opozorim na tega krščanskega Cicerona.¹ — Tudi sicer je gradivo v tem zvezku — kakor v prejšnjih — nabrano z raznih strani. Ves namen cerkvenega govornika je pač ta: *ψυχαγωγεῖν διὰ λόγων εἰς Χριστόν* — voditi z besedo duše h Kristusu. Zato primerno besedo vzame, kjer jo najde. —

Gospod Jezus! Glej namen in voljo, ko ni moči za velika dela! Ti veš, da tebe želimo in hočemo. Toda slabi smo; negodni dvigamo srca in iztezamo roke — in ko se hoče duši govoriti, komaj da znajo naša usta kaj jecati o tebi, ti Življenje našega življenja, ti Začetek in Konec naš!

V Ljubljani, na god sv. Simona in Juda 1922, petindvajseti obletni dan svetega mašništva.

Dr. Mihael Opeka.

SIN BOŽJI

Prišel pa je Jezus v kraje Cezareje Filipove in je vprašal svoje učence, rekoč: Kdo, pravijo ljudje, da je Sin človekov?

Oni pa so rekli: Nekateri, da je Janez Krstnik, nekateri pa, da Elija, spet drugi, da Jeremija ali kdo drugi prerokov.

Jezus jim reče: Vi pa, kdo pravite, da sem?

Odgovoril je Simon Peter in rekel: Ti si Kristus, Sin živega Boga.

(Mat. XVI, 13–16.)

I.

Vnebohod. Morala je priti apostolom ura grenke ločitve. Gospod Jezus jih je peljal štiri-deseti dan po svojem vstajenju v Betanijo na Oljsko goro. Govoril jim je še poslednje besede, zapovedal, naj do prihoda Sv. Duha ne hodijo iz Jeruzalema, potem pa naj mu bodo priče ne le v Jeruzalemu, marveč tudi po vsi Judeji in Samariji in do kraja sveta. Nato jih je blagoslovil in se vpričo njih dvignil v nebesa. Nekaj časa so ga še videli, dokler ga ni oblak vzel izpred njihovih oči. Njihova srca so bila žalostna. Dva angela sta pristopila med nje in sta jih potolažila. Tedaj so se vrnili z gore v Jeruzalem. (Dej. ap. 1, Luk. 24.)

Ko pa so bili potem apostoli, od Gospoda zapuščeni, z Marijo, materjo Jezusovo, v Jeruzalemu zbrani, je po mojih mislih eno gotovo: to namreč, da so si v duhu obnavljali podobo svojega Učenika. Z nežno ljubeznijo so premišljevali njegovo zunanje življenje, njegov nauk, njegovo osebno brezmadežnost in svetost, njegova dela.

In gotovo je tudi, da so pri tem njihova srca čedalje bolj kipela; vstajala je čedalje mogočnejša njihova vera, dvigalo se čim ponosneje njihovo upanje, plamenela vse bolj veselo ljubezen njihova: — Resnično, ta je Sin božji, ki nas nikdar ne zapusti, katerega mi nikdar zapustiti ne smemo!...

Predragi! Kaj, ko bi si po zgledu apostolov tudi mi zopet obnovili pred duhom sliko Gospodovo? Dajmo, storimo to v nekaterih zaporednih govorih! Predočimo si vnovič vzvišeni ideal Kristusa našega, zato da bo rasla zmerom bolj tudi naša vera vanj, živel zmerom močnejše tudi naše upanje, in žarela zmerom ognjeviteje tudi naša ljubezen: — Resnično, ta je Sin božji, ki tudi nas ne bo nikdar zapustil, katerega tudi mi nikdar zapustiti ne smemo! —

*

Obnovimo si glavne dogodke iz Jezusovega zunanjega življenja.² — Bilo je leta 749. po sezidanju Rima, v dneh cesarja Avgusta in kralja Heroda Velikega Idumejca, ko je bil rojen Jezus Kristus. V Betlehemu v Judovski deželi je stala njegova zibelka. Toda kaj pravim! Zunaj Betlehema je bila duplina, v kakršno so pastirji zaganjali svojo živino ob slabem vremenu, in v ti duplini so stale borne jasli; te so bile zibel Jezusova. V jasli je položila popotna mati svoje deťe. V celem Betlehenskem mestu je ni bilo hiše, ki

bi ji dala strehe ob njeni uri... Nikoli ni bilo rojeno človeško dete v večjem uboštvu. Toda glej! To dete je povila mati v neoskrunjenem devištvu. In nad tem detetom in nad krajem rojstva njegovega žari nebeška luč. Žari, žari... o polnoči... In nebo se razklene nad tem rojstvom in angeli božji se spuščajo v tiho, sveto noč in pojo detetu pesem, kakršna ni trepetala še nikoli nad zibeljo človeškega otroka: — Slava Bogu na višavi in mir na zemlji dobrim ljudem! — — Nikoli ni bilo rojeno dete v večjem uboštvu. Toda, ali ne vstane na jutrovem svetla zvezda? Ali ne dvigne na pot modrih mož iz knežjega rodu? Ali jih ne pripelje do deteta in njegove revne matere, da padejo predenj, ga molijo in mu darujejo od svojih zakladov — zlata, kadila in mire? — — Komaj rojen, je ta otrok, čigar roke so pač premajhne, da bi komu kaj žalega storile, že preganjan, preganjan od mogočnega sovražnika na samem kraljevem prestolu. Toda čudo! Angel božji je ž njim; njegova skrb ga vodi, da srečno ubeži morilni roki Herodovi, in ga speš pripelje iz tuje dežele v tihi, od sveta pozabljeni Nazaret... —

Dete dorašča in postane deček. Ko mu je dvanajst let, gre, pokoren postavi svojega ljudstva, s svojimi starši prvič v tempelj v Jeruzalem. Preprost deček — kakor drugi... In vendar ne! V templju, v dvoru poganov so si izbrali judovski pismouki, učenci Hillela in Šamaja, eno izmed mnogobrojnih lôp — in na pisanih preprogah

sedeč obravnavajo razna verska vprašanja. Razgovor je javen; kdor hoče, pristopi.³ Tudi deček Jezus se približa in prisede. Poslušaj; potem začne izpraševati. In deček dvanajstih let, ki ni obiskoval ne grške šole, ne judovske, nikoli poslušal ne Hillela, ne Šamaja, ki ni pil svete znanosti pri nobenem drugem mojstru med Farizeji in Saduceji ali Eseni — govori in izprašuje tako, da se vsi čudijo njegovemu umu in njegovim odgovorom, tako, da osramočeni povešajo oči sivobradi učenci, ki se sklanjajo noč in dan nad črkami postave... In ko ga po treh dneh bridke izgube najdeja v tej družbi Marija in Jožef, pove, da je moral biti v tem, kar je njegovega Očeta — besede, tako pomenljive in globoke, da jih sama preblazena Devica ne more doumeti in mora odkriti njihovo skrivnost šele Jezusovo poznejše življenje.⁴ —

Iz dečka, iz mladeniča se razvije mož. Tam doli ob Jordanu, slabo poldrugo uro od Mrtvega morja, nemara prav tam, kjer so Izraelci na poti iz Egipta prekoračili mogočno reko, oznanja pokoro in krščuje Janez Krstnik, izraelskega ljudstva poslednji prerok. Strog prerok, vzgojen v resni samoti, med divjimi skalami, ki širle iz peščenih tal in se razprostirajo ob južnem obrežju Jordana mimo Mrtvega morja daleč dol na Sinajski polotok.⁵ Raševnik iz velblodje dlake, oblačilo spokornih in žalujočih, pokriva Janezu telo; kobilice, živež najrevnejšega ljudstva, in divji med, listni

sok posebne vrste dreves, so mu hrana.⁶ Do njega, do Janeza ob Jordanu, se napoti Jezus. Kakor drugi Galilejci, grešniki, stopi v valove reke in se da obiliti z znamenjem pokore... Toda glej! Komaj stopi iz vode, se odpro nad njim nebesa in Duh božji pride v telesni podobi, kakor golob, nad njega, in glas se zasliši iz nebes: — Ta je moj ljubi Sin, nad katerim imam dopadenje. (Mat. 3, 17.) — Potem gre Jezus v puščavo, pripravljat se na svoj poklic. V puščavo gre kakor drugi človek — a kateri drugi človek bi živel v puščavi med zvermi, in bi mu zveri nič žalega ne storile? In kateri drugi človek bi živel brez jedi štirideset dni in štirideset noči? In bi bil napaden in izkušan od hudobnega duha — toda hudobni duh bi moral pobegniti pred njegovo svetostjo in čistostjo? In angeli bi pristopili in bi mu stregli?... Kateremu drugemu človeku tako — kakor Jezusu? — —

Potem nastopi Jezus javno, kot rab Jeschu Nosraja, mojster Jezus iz Nazareta — kakor so ga nazivali v domačem jeziku njegovi rojaki.⁷ Izbira si učence, zaupnike svojih ciljev na zemlji. Čudovita stvar, kako popuščajo v trenutku vse in gredo za njim na samo besedo, na migljaj tako-rekoč! Vidi ob Galilejskem morju Simona in Andreja, njegovega brata, metati mreže v morje in jima reče: — Hodita za menoj, in bom storil, da bosta ribiča ljudi! In kar zapustita mreže in gresta za njim. (Mt. 4, 19–20.) — In odondod malo dalje gredoč vidi Jakoba Cebedejevega in Janeza, nje-

govega brata, in ju pokliče. In kar popustita svojega očeta v čolnu z najemniki in gresta za njim. (Mark. 1, 16–20.) – Leviju Alfejevemu, ki sedi ob mitnici in carini, reče mimogrede: – Pojdi za menoj! In vstane in gre za njim. (Mark. 2, 14.) – Najde Filipa in mu pravi: – Hodi za menoj! In Filip uboga in mu pripelje še Natanaela. (Jan. 1, 43.) – In nobeden ga več ne zapusti... –

S svojimi izbranimi učenci hodi Jezus tri leta po Galileji, Samariji in Judeji in uči. Kakšen nauk uči? O tem prihodnjič. Črez tri leta umrje, triin-trideset let star, na križu. Kako je to prišlo na zunaj, vemo. Nemilost ljudstva, zavist in sovraštvo prvakov ga je vrglo po strašnem trpljenju na križ. Kakšna smrt! Nikoli ni umiral človek bolj osramočen, bolj poteptan, pogažen, bolj uničen... Med dvema razbojnikoma... z zasmehljivim napisom nad glavo: Kralj Judov!... v treh jezikih: grškem, latinskem in hebrejskem, da je lahko bral in se norčeval cel svet... In vendar, kaj je to? Ob tej smrti se zagrinjalo v templju, ki je ločilo svetišče od najsvetejšega, pretrga od vrha do tal, zemlja se trese, skale pokajo, grobi se odpirajo, in veliko teles svetnikov se obuja... (Mat. 27, 51–52.) –

Jezusa polože v grob, v skalo vsekano, na vrhu Jožefa Arimatejca. Grob zapro z ogromnim kamenom, kamen zapečatijo. Straže postavijo okrog groba. Toda čuj! Ali ne vrši kakor vihar nad grobom skrivnostna pesem: O mors, ero mors

tua (Os. 13, 14), o smrt, o smrt, tvoj strah bo strl?
— In resnično: trohnoba ga ne razje, zemlja ga
ne obdrži v sebi; še ne vstane zarja tretjega dne,
in on vstane v življenje: — Kaj iščete živega med
mrtvimi? (Luk. 24, 5.) —

Potem se prikazuje učencem štirideset dni,
živ, resničen, poveličan... Čez štirideset dni gre
na goro svojega ponižanja in — svoje slave. Go-
vori, roke razprostre, blagoslovi svoje, dvigne se
in izgine nad oblake...

Predragi! To je v glavnem zunanji potek živ-
ljenja Jezusovega. Povejte: Ali je to navadno člo-
veško življenje? Ali je ta, ki ga je živel, navaden
človek? Ali je samo človek?... Ali pa je nemara
razdalja med njegovimi in katerimikoli drugimi
življenskimi zgodbami večja, nego je razdalja, v
kateri se pne nebo nad zemljo?...

Toda treba je premisliti še več! Skoro vsi ti
čudoviti zunanji dogodki življenja Jezusovega so
bili — tako, kakor so se dogodili — davno vnaprej
napovedani. Že veke poprej je bilo v knjigah,
zbranih kakih 300. let pred Kristusom, zapisano,
da se bo Kristus rodil v Betlehemu iz rodu Davi-
dovega, iz matere-device; zapisano, da bo nje-
govo rojstvo oznanila zvezda iz Jakoba, da ga
bodo molili kralji iz daljnih dežel; da bodo zaradi
njegovega rojstva od krute roke pomorjena ne-
dolžna otroška življenja v Betlehemu, on pa da
bo bežal v Egipt in se zopet vrnil odondod. Za-
pisano in oznanjeno je bilo od davnih vekov, da

bo vstal pred Kristusom v puščavi prerok, ki bo pripravljaj ljudi nanj; v Danielovem pisanju o 69 letnih tednih je bil s čudovito natančnostjo označen čas Jezusovega javnega nastopa in čas njegove smrti; napovedane so bile pri Izaiju vse podrobnosti njegovega trpljenja in križanja tako, kakor bi jih prerok gledal v sedanjosti ali v še živi polpreteklosti, ne pa v daljni, daljni bodočnosti... Napovedana je bila stoletja poprej veličast njegovega groba, njegovo nestrohnjenje in vstajenje, njegova vrnitev k Njemu, ki ga je poslal — vse, kakor se je dogodilo, vse natanko tako, kakor se je v resnici dogodilo...

*

Kaj pravite k vsemu temu, predragi? Kako naj gleda nevera že same te poteze na sliki Gospodovi? Tista nevera, ki taji božanstvo Kristusovo, ki pravi, da je bil Kristus sin božji le tako, kakor je sin božji vsak pravičen človek, ali k večjemu tako, ker je bil posebno bogato obdarjen z milostjo in toli zatopljen v Boga, da je idejo božjega očetovstva na poseben način v sebi izražal in občutil...

O nevera! Žalostne so tvoje ceste! Kakor hodi hudodelec mimo znamenja ob poti, tako moraš ti hoditi mimo dogodb življenja Jezusovega — nagubanega čela, v duši noč in s pogledom, povešenim v tla! Amen.

II.

V Vatikanskih umetninskih zbirkah sem svojčas večkrat videl ljubitelje umetnosti, kako so se vračali dan za dnem pred Michelangelovo Poslednjo sodbo v Sikstinski kapeli ali pred Raffaelovo Atensko šolo ali Disputo v Stanzah ali pred njegovo Izpremenjenje v Pinakoteki in so vsi zamaknjeni študirali sloveča dela nesmrtnih mojstrov potezo za potezo, dan na dan. Tako se moramo mi neutrudljivo zmerom zopet povračati pred sliko Kristusovo, načrtano v evangelijih. V globokem premišljevanju moramo proučavati kos za kosom njene lepote, ki je sicer neskončna in je do dna izčrpati ni nikoli mogoče. — Zadnjič smo gledali na sliki Gospodovi poteze njegovega zunanjega življenja. Danes premišljujmo nauk, ki je prihajal iz njegovih ust tista tri leta njegovega javnega učenja in delovanja! —

*

Ne mislim, da bi podrobno našteval resnice, ki jih je Jezus učil, in zapovedi, ki jih je zatrjeval. To so pač resnice in zapovedi, ki jih vi vsi poznate: tiste, ki jih oznanjuje katoliška Cerkev, ki

so zapisane v vsakem katekizmu. Poglejmo le, kakšne so te resnice in zapovedi! —

Predvsem ni v celem nauku Kristusovem ničesar, kar bi nasprotovalo zdravemu razumu ali kakorkoli žalilo tudi najtanjši nravni čut, t. j. tisti notranji človeški čut, ki razločuje med dobrim in slabim, hvali dobro in graja slabo. In to je na nauku Kristusovem nekaj, kar nima primere v celi svetovni zgodovini. Ne pred Kristusom, ne po Kristusu ni nikoli noben modrijan, nikoli noben začelnik kake druge vere oznanjal nauka, ki bi ne imel v sebi te ali one očitvidne zmože. Koliko so se motili v najvišjih in najvažnejših vprašanih največji duhovi starega veka! V kakih zablodah — verskih, nravnih in družabnih — so blodili razni srednjeveški in novodobni filozofi in reformatorji! Kristusov nauk pa je zdaj dve tisočletji celemu svetu odprta knjiga — in nihče ni še mogel dokazati najmanjše neresnice na njem. Ne kakor bi ga ne preiskovali in preizkušali! O — v vseh stoletjih je imel ta nauk dovolj nasprotnikov, sovražnikov, ki so ga pretuhtavali, analizirali, secirali, do najmanjše pičice kakor z drobnogledom opazovali... In to z namenom, z željo, da bi odkrili na njem laž in prevaro... Toda zastoj! Vsa modrost, vsa bistroidna prevejanost Vzhoda in Zahoda, Grkov in Rimljanov, Judov in Arabcev, poganov, krivo-vercev, razkolnikov vseh stoletij, in vsa moderna nevera — vse se je poizkušalo nad naukom Kristusovim zaman! — Dandanašnji se boj nadaljuje.

V vseh znanostih se kuje orožje zoper vero Kristusovo: v astronomiji in biologiji, v celi armadi naravoslovnih vednosti, v primerjajočem veroznanstvu, v psihologiji verstev, v zgodovini, v etnografiji, v nacionalni ekonomiji... vsepovsod. Kaj duhov se je tu že spotilo; kaj duševne energije se je potrosilo; legione strani, cele povodnji knjig napisalo proti nauku Kristusovemu, proti verskemu in nravnemu nauku Kristusovemu!... In uspehi tega titanskega boja, vihrajočega po vsi zemlji, hrumečega skozi vsa stoletja, besnečega med vsemi narodi? Nič uspehov! brez uspehov! Kristusov nauk je ostal nedotaknjen in nedotakljiv, neokrušen in neokrušljiv. Cel svet se klanja pred njim — prijatelji zmagoslavno razveseljeni, sovražniki premagani in osramočeni. Eni ga občudujejo v zadivljeni ljubezni, drugi strme nad njim v sovraštvu in onemogli jezi; a nihče ne more mimo njega...⁸

Lep in vzvišen je nauk Kristusov. Ne le, da ni v njem ničesar, kar bi se ne zlagalo s človeškim razumom in vestjo, marveč čudovito in vsestransko zadovoljuje ta nauk celega človeka. Točno odgovarja na vsa velika vprašanja o Bogu, o svetu, o življenju, o človeku, o zlu in trpljenju na zemlji, o tem, kar je onstran groba, o posmrtnosti, večnosti. Preprosto in globoko razlaga vse, kar najbolj želimo vedeti, kar nam je treba vedeti, kar nam vedeti zadostuje. — Nad vami je večni in vsemogočni Bog — tako uči —, ki je ustvaril

nebo in zemljo in človeka. Človek je na zemlji božja najimenoitnejša stvar. Po svoji podobi ga je Bog naredil, da mu služi na zemlji in se enkrat pri njem večno zveliča. Toda padel je človek, grešil je. Tedaj je prišlo na svet trpljenje in vse hudo. Ali usmiljenje božje je poslalo Odrešenika. Zopet je bilo mogoče postati otrok božji in klicati k Bogu: Aba, t. j. oče! V svitu odrešenja izgubi trpljenje in zemeljsko hudo svoje trnje, smrt sama izgubi svojo ost. Trpljenje ni več samo kazen, marveč tudi zdravilo, tudi poizkušnja — za tem večje zasluženje. In smrt je preselitev v srečnejšo večnost. To življenje je le delavnik pred velikim praznikom večnosti, ko bomo začeli živeti novo življenje slave in popolne, neskajljene sreče. Vsi smo k temu cilju poklicani, ker smo vsi enako stvari božje, vsi odrešeni, vsi otroci ene in iste ljubezni Očeta nebeškega.⁹ Na zemlji nam je potrebno samo eno: da Bogu služimo, da hrepenimo po svetosti in popolnosti, kakor je svet in popoln naš Oče, ki je v nebesih. Treba je, da izpolnjujemo zapovedi. V zapovedih je vsa svetost in popolnost. V zapovedih Kristusovih je zaukazana pred vsem tista ljubezen do Boga, ki napolnjuje celo naše srce in dušo, vse naše misli in želje in moči; ljubezen božja, ki prezira časno, ki drhti za večnim, zameša posvetno, ker ceni nebeško, ki gre rajši v trpljenje in smrt, nego da razžali Boga z grehom ... In druga zapoved, tej podobna, je: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!

Ljubezen do bližnjega, ki vse veruje, vse upa, vse prenese, vse pretrpi za brate svoje, z isto božjo krvjo odrešene, poklicane v isto dediščino nebes... Tam notri, v zapovedih Kristusovih, ni prostora nobeni pregrehi: ne napuhu, ne lakomnosti, ne nečistosti, ne nevoščljivosti, ne požrešnosti, ne jezi, ne lenobi... Tam notri, v zapovedih Kristušovih, so obsežene vse kreposti: ponižnost, ki je ni svet nikoli prej poznal; darežljivost, ki deli z bratom zadnji grižljaj; čistost, ki tekmuje v svetlobi z angeli; dobrohotnost brez sebičnosti, zmernost v sleherni želji, krotkost jagnjet, gorečnost božjega duha...

Čisto nemogoče je, izčrpno popisati vzvišenost in lepoto in dovršeno skladnost Jezusovega nauka — verskega in nramnega. Naj se skrijejo tisti koščki resnice, ki so jih podajali svetu modrijani pred Kristusom! Kaj so v primeri s polnostjo, katero je prinesel Kristus? Modri Sokrat sam je dejal, da so le »odlomljene deske«...¹⁰ In kaj je vsa tista morala, ki jo oznanja moderna veda in ki naj baje osreči svet? Kar je resničnega in lepega na nji, to je iz študenca naukov in zapovedi Kristusovih. — Jaz ne vem, je dejal sam Rousseau — zakaj hočejo ljudje lepo moralo v naših knjigah pripisovati napredku v filozofiji? Ta morala je bila krščanska (t. j. Kristusova!), preden je bila filozofska.¹¹ —

Kaj čuda potemtakem, moji častiti poslušavci, če je našel svojemu srcu pravi mir, kdorkoli je

po nemirnem iskanju našel zaklad Kristusovega nauka! Angleški konvertit Faber je po desetletnem duševnem boju pribežal v naročje Kristusove Cerkve. Potem, ko je bil slovesno prisegel na nauk Kristusov, je hotel sporočiti svoje občutke svojemu prijatelju. Toda v prekipevajoči radosti tisti dan ni mogel zapisati drugega nego besede: — Mir! mir! mir!... Šele drugi dan je pisal dalje. — Nova luč, je pisal, nova luč, se mi zdi, da osvetljuje vse... Luč, tako blesteča, da ne morem priti k sebi... In čeprav sem brez strehe, brez pomoči, brez vsega, kar bi me moglo pomiriti glede moje zemeljske prihodnosti — imam v pokoji vesti bogato zadoščenje za strašni boj, ki sem ga moral prestati zadnje tedne. — Podobno je vzkliknila po svojem izpreobrnjenju znana pisateljica grofica Ida Hahn-Hahn: — Povrnila sem se, pravi, iz Babilona v Jeruzalem, iz tujine v domovino, iz osamelosti v skupnost, iz nepokoja v mir.¹² —

In kaj čuda, če je našel svojemu srcu pravo veselje, kdorkoli je našel zaklad nauka Kristusovega! Profesor Hilty toži v svoji knjižici *Bohne duše*, da moderni svet v kljub vsem kulturnim sredstvom in pridobitvam ne pozna več pravega veselja. — To mora postati drugače, pravi, duša potrebuje zanosa in veselosti!... Čisto prav. Toda odkod vzeti? Škof Keppler, slavnoznan po svoji knjigi *Mehr Freudel*! — Več veselja! odgovarja: — Ni ga drugega gesla nego tisto, ki

povzroča modernemu svetu živčne krče in ga tira v togozne izbruhe, (namreč geslo je:) Nazaj h krščanski veri, k Cerkvi, h Kristusu!¹³ —

In kaj čuda, če je našel svojemu srcu pravo tolažbo, kdor je našel zaklad nauka Kristusovega! Napoleon je v svojih težkih urah na otoku St. Helenskem imel na svoji mizi evangelij. — Le-ta knjiga, je dejal svojemu zvestemu Bertrandu, ima skrivnostno moč, neizrekljiv učinek, toploto, ki se razliva v razum in zamamlja srce. To je knjiga par excellence, in jaz se ne naveličam brati iz nje...¹⁴ In umirajoči Strindberg, ki je popisal v svojih mnogoštevilnih delih toliko človeških zmož in zablod, toliko greha in strasti, ki je — če je resnična njegova izpoved — sam gazil po blatu in močvirju čez kolena, je še zadnji hip, preden je izdihnil, prijel v roke Sv. Pismo, ki je ves čas ležalo poleg njega, je pritisnil knjigo na svoje prsi in dejal s slišnim glasom svoji hčeri: — Jaz sem gotov z življenjem. Bilanca je narejena. In to — pokazal je na Sv. Pismo — to je edino pravo...¹⁵

*

Predragi! Tak je nauk Kristusov. Ali je ta nauk samo človeški nauk? Ali je on, ki ga je učil, samo človek? Ali pa se dviga nemara ta nauk nad vsako drugo modrostjo tako visoko, kakor se dviga nad človeško božja modrost?...

O, če je to samo človeški nauk, kako da si je — neizprosno nasproten človeškim strastem —

vseeno podjarmil človeštvo? ... Kako da ga je razširilo po svetu bornih dvanajst ribičev? ... Kako da je — nezmočljiv in neokrnjen — kljuboval viharjem stoletij? ... Kako da je prestvaril svet in preobrazil obličje zemlje? ... Kako da je rodil milijone svetnikov, orjakov kreposti in popolnosti? ... Odgovori na vse to, o nevera! — In kako da je zgolj človek on, ki je s tem istim naukom zatrjeval svoje božje poslanstvo, svoje božanstvo, svoje pravo nebeško sinovstvo? ... Odgovori, o nevera — ne nam, ki verujemo: sebi, sebi umiri in potolaži razdvojeno in nesrečno srce! Amen.

III.

V začetku 23. poglavja pripoveduje sv. Matej, da je Jezus govoril množicam in svojim učencem, rekoč: — Na (učeniškem) stolu Mojzesovem sede pismarji in farizeji. Vse tedaj, karkoli vam poreko, storite; po njih delih pa nikar ne delajte, ker pravijo, pa ne store. (Mat. 23, 1—3.) S temi besedami je Jezus jasno povedal: Judovski pismouki uče in razlagajo pravičen in svet nauk — postavo Mojzesovo; toda oni sami, žalibog! niso sveti in pravični. Žive drugače, nego uče. Zato je prav, poslušati njihov nauk, ni pa prav, posnemati njihov zgled! —

Kako drugače je pa to pri Kristusu — učeniku samem! Kristusov nauk — dopolnjenje vse postave in vseh prerokov — je (kakor smo zadnjič videli) prost sleherne zmote, zadovoljuje celega človeka, je neizrečeno popoln, vzvišen in skladen —. In Kristusov zgled? Kristusov zgled je solnce vse pravice in svetosti! Vemo: ni mogoče gledati v solnce. A milost Sv. Duha, te Binkošti na nas razlita, naj nam pomaga! Ž njo okrepljene dvignimo svoje slabe oči, da si ogledamo danes — kolikor pač moremo — to, kar je na sliki Gospodovi naj-

lepšega: da si ogledamo čudežne poteze Kristusove osebnosti svetosti in popolnosti. —

*

Popolnost človeškega življenja na zemlji se s pravo mero meri po tem, kako vrši kdo svoje dolžnosti do Boga in do bližnjega. Ljubiti Boga, ki je že s samim naravnim razumom spoznani začetek in konec vsega, kar je — ljubiti Boga iz vsega svojega srca, iz vse duše, iz vseh misli in moči... ter ljubiti bližnjega kakor samega sebe: to sta resnično že po naravni pameti dve prvi in najvišji pa tudi vseobsežni zapovedi. In glej! Kristus je pred vsem naš nedosežni ideal v ljubezni božji. Ljubezen do Boga slavi v Kristusu svoj najvišji triumf. Ljubezen je v teženju za ljubljenim, v želji po združitvi z njim. Najtesnejša in najplemenitejša pa je združitev po duši, po volji. Svoje željenje, hočenje, svojo voljo popolnoma prilagoditi željenju, hočenju, volji drugega, takorekoč ne imeti nič svoje volje, marveč potopiti jo v voljo ljubljenega: glej, popolnost združitve, popolnost ljubezni! — In tako je ljubil Kristus nebeškega Očeta. On ni prišel na svet, da stori svojo voljo, marveč voljo Njega, ki ga je poslal. Voljo božjo povsod in vsekdar: v skritem življenju v Nazaretu, kjer je bil pokoren Mariji in Jožefu; v javnem učenju in delovanju, kjer je glasno oznanjal: — Moja jed je, da storim voljo tega, kateri me je poslal (Jan. 4, 34); v trpljenju, ki se je začelo na Oljski gori, kjer

je molil: — Oče, ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi (Luk. 22, 42); v smrti na Kalvariji, kjer je klical: — Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo! (Luk. 23, 46.) — V izpolnjevanju volje božje je iskal Jezus časti — ne svoje — marveč Očeta, ki je v nebesih: — Če jaz sam sebe častim, moja čast ni nič... (Jan. 8, 54.) — Oče, poveljaj svoje ime! je prosil pred svojim trpljenjem (Jan. 12, 28), in apostole je učil: — Naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in časte vašega Očeta, ki je v nebesih. (Mat. 5, 16.) — Vse življenje Jezusovo je bilo potopljeno v Boga. Zato so bile neizrečeno vzvišene vse misli njegovega duha, vse želje njegovega srca, vse besede njegovih ust, vsa dela njegovih rok. Jezus je bil brez vsakega madeža greha. — Kdo izmed vas me more greha obdolžiti? (Jan. 8, 46.) Nihče, o Gospod — ne prijatelji tvoji, ne sovražniki! Prijatelji slovesno izjavljajo brezgrešnost Kristusovo. — V vseh rečeh, pravi sv. Pavel, je eno z nami, enako izkušan — razen greha. (Hebr. 4, 5.) In zopet: — Takega velikega duhovna imamo: svetega, nedolžnega, neomadeževanega, odločenega od grešnikov (Hebr. 7, 26), kateremu ni treba kakor (drugim) duhovnom vsak dan poprej za svoje grehe darovati. (Ib. 27.) In sv. Peter, prvak apostolov, je koj v svoji drugi pridigi povedal Judom: — Vi ste svetega in pravičnega zatajili (Dej. ap.. 3, 14), njega namreč, — ki ni greha storil in ni bila najdena goljufija v njegovih ustih, marveč je le naše grehe sam nosil

v telesu na lesu. (Petr. 2, 22–24.) Resnično, saj so morali priznati toisto tudi Jezusovi sovražniki! Juda je moral vzklikniti v svojem obupu: — Izdal sem nedolžno kri! (Mat. 27, 4.) Pilat ni našel krivice na njem, marveč si je umil roke pred ljudstvom, rekoč: — Jaz sem nedolžen nad krvjo tega pravičnega (Mat. 27, 24), vse hudobne priče zoper njega niso mogle spraviti na dan nobene pregrehe, in veliki duhovni in starejšine so morali šele iz njegovih ust slišati, da se imenuje Sina božjega — drugače niso vedeli, zakaj naj bi ga obsodili. (Mat. 27, 63.)¹⁶ —

Brez greha je bil Jezus, živeč le časti božji, volji božji, ljubezni božji. Toda kaj je ljubezen božja brez ljubezni do bližnjega! — Ako kdo reče: Ljubim Boga, in sovraži svojega brata, je lažnik! pravi sv. Janez. Kdor namreč ne ljubi svojega brata, katerega vidi, kako more ljubiti Boga, katerega ne vidi! (I. Jan. 4, 20.) — O da, iz resnične ljubezni do Boga mora kipeti tudi resnična in velika ljubezen do bližnjega. Iz srca Jezusovega se je razlivala kakor iz brezdanjega studenca na vse ljudi ljubezen nebeškomila, močna, čudotvorna; ljubezen, ki je vse nase vlekla, vse reševala, vsem odpuščala, vse dvigala, vse z blagoslovom napolnjevala. Glejte ga v evangeliju, kako pritiska na svoje srce otroka! Truden je od učenja, spehan od poti. Tedaj mu pripeljejo matere otročičev, da bi roke nanje položil in jih blagoslovil. Učenci so nejevoljni, branijo. Jezus pa vidi in reče: Pustite

otročiče k meni in nikar jim ne branite ... (Mat. 19, 14.) Da, Jezus ljubi nedolžne duše. Toda on ljubi tudi grešnike! Ti Cahej, ki si ga — majhen po postavi — želel videti z drevesa, ko je šel mimo, ali ni obstal pod drevesom? Ali ti ni rekel z ljubeznijo: — Cahej, stopi urno dol, ker danes moram biti v tvoji hiši ... (Jan. 4, 34.) — Ti prešuštnica, zalotena v grehu, ali je Gospod pobral kamen in ga vrgel vate? Ah, ves obdan od tistih, ki so te tožili, se je sklonil in s prstom pisal na tla. Kaj je pisal? Njihove še večje grehe je pisal, — pravijo sv. očetje, in ko le niso jenjali, jim je rekel: Kateri izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen nanjo ... Ali ni bilo tako, o žena — grešnica? Bilo je. In vsi so odšli, nihče te ni obsodil, in tudi on ne; — ne kakor da ni črtil greha, marveč ker je videl kesanje tvoje, ti je dejal v ljubezni: Pojdi in nikar več ne greši! (Jan. 8, 11.) — In ti, Marija iz Magdale, znana po vsem mestu zaradi slabega življenja: ko si padla skrušena k njegovim nogam in jih omočila s spokornimi solzami, ali te ni potolažil: Odpuščeni so ti tvoji grehi? Ali ni poučil farizeja Simona, ki se je spotikal nad teboj: — Veliko grehov ji je odpuščenih, ker je veliko ljubila? (Luk. 7, 47, 48.) — Vsi vi cestninarji, ki ste prihajali k Jezusu, da bi ga slišali, kaj vas je vleklo k njemu, če ne skrivnost ljubezni njegove? Vsi vi grešniki, ki je z vami občeval, da so se zgledovali farizeji, kaj ga je gnalo v vaše hiše, če ne ljubezni želja, da vas išče, da vas najde, da vas reši? ... Zakaj

veliko, največje zlo je greh — največje, večno zlo! — A tudi iz manjšega zla, tudi iz časnega gorja rešuje Kristus, kateri ljubi... Zdaj govorite vi, o lačni, bolni, žalostni! Ali ni bral z obrazov vaših prošnja: Daj nam kruha? ozdravi nas? potolaži nas? Ali vas ni hranil? ozdravljaj? tolažil? Govori, o tisočglava množica, ki je klical nad teboj: Ljudstvo se mi smili... (Mark. 8, 2) in ti je pomnožil kruh! Govorite vi, hromi, slepi, mrtvoudni, gobavi, ki vam je preložil križ bolezni! — Govori ti, bridka, zapuščena mati, vdova v Najmu, ki ti je obrisal solze, ko si izgubila sina! — Ve sestre v Betaniji, ki je vama izpremenil žalost v veselje, ko sta bili pokopali brata Lazarja!... Toda kaj naštevam le-te! Vse druge in drugačne ljudi naj pokličem za priče vseobsežne, nedoumne ljubezni Kristusove: Juda naj za pričo pokličem, ki ga je izdal —: Jezus mu ni odtegnil svojih ust v poljub in: Prijatelj! mu je dejal tisti hip, ko mu je bil Juda največji sovražnik... Petra naj za pričo pokličem, ki ga je zatajil —: Jezus ga je pogledal s pogledom brezmejnega usmiljenja, da je Peter zaplakal in se pogreznil v brezdno kesanja... Sodnike njegove naj pokličem za priče —: Jezus jim je nad vse ljubeznivo odgovarjal... Njegove rablje naj pokličem za priče —: Jezus je na križu umirajoč molil zanje: Oče, odpusti jim... O ljubezen, kakršne še ni videl svet!... In vedite, predragi, da nisem povedal nič o tisti daritvi na križu, pri kateri je Gospod nedvoumno razodel

celemu svetu, da je bilo — kakor sem lepo bral nekje —, da je bilo:

solnce v prsih njegovo srce,
rdeče, plameneče solnce —
in to rdeče, plameneče solnčno srce
je tople žarke razlilo
čez zemljo in čez morjé... — —¹⁷

Kaj čuda, predragi, če so v Kristusu iz prepolnega vrela ljubezni do Boga in do ljudi izvirale v nedosežni meri in lepoti tudi vse druge čednosti: gorečnost za vse, kar je božjega: — Gorečnost za tvojo hišo me razjeda (Ps. 68, 12); duh molitve: — Erat pernoctans in oratione Dei, cele noči je bil prebil v molitvi božji (Luk. 6, 12); neutrudna delavnost za zveličanje duš: — Sin človekov je prišel zveličat, kar je bilo izgubljenega (Mat. 18, 11); ljubezen do zatajevanja in križa: — Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe in vsak dan svoj križ zadene in naj gre za menoj (Luk. 9, 23); potrpežljivost, krotkost, ponižnost: — Učite se od mene, ker jaz sem krotak in iz srca ponižen... (Mat. 11, 29.)

In vse čednosti in plemenite lastnosti so bile v Kristusu v enaki, najvišji, heroični popolnosti. Ne kakor mi, ki — če smo darežljivi, že iščemo pohvale; če smo goreči, že mejimo na ošabnost; če smo pravični, že postajamo trdosrčni... ne tako Kristus! Kristus je bil ves goreč za čast božjo, pa ves mil do grešnih ljudi; ves

dobrotljiv, pa nič častiželjen; ves vnet za pravico, pa nič nestrpen; ves krotač in ponižen, pa nič nestalen, nič slab; ves delaven na zunaj, pa tudi ves zbran v svoji notranjosti; vzvišen nad vse zemeljsko, pa tudi dostopen za vse človeško...

O, kdo je bil kdaj čistejši, svetejši, modrejši, pravičnejši, dobrotljivejši, z eno besedo — popolnejši nego Jezus? Vem, da ima krščanstvo brez števila neoporečno velikih in čudovitih svetnikov. Toda ali je vam znano, da so tudi največji in najčudovitejši le slabi posnetki vzora, kateri je Kristus? Blede zvezde so, prižgane ob žarnem solncu, katero je Kristus! Vse kreposti svetnikov — medel diha so iz preživih barv veličastne mavrice, ki se pne od vzhoda do zahoda čez nebo — in ki je Kristus...

Kristus sam pa ni posnel svoje popolnosti po nobenem drugem zgledu na zemlji. Njegova popolnost ni iz nobene šole, iz nobenega izročila. Na nji ni pečata nobenega časa, nobenega ljudstva. To je popolnost, vzvišena nad vse, kar je imel za najvišje in najpopolnejše njegov čas in njegov narod, vzvišena tudi nad vse, kar so imeli za najvišje in najpopolnejše vsi narodi in vsa stoletja... Kristus je edini in najpopolnejši v vesoljni zgodovini človeštva...¹⁸

In zdaj recite: Ali se vam zdi mogoče, da bi Kristus, ta najvišja popolnost, kdaj v svojem življenju ne vedel, kaj govori? ali da bi vedoma govoril neresnico? Vidim, nezaslišano se vam zdi to vprašanje! A glejte: Kristus je govoril, da je Sin božji in pravi Bog — ne enkrat, marveč nešteto krat. In nevera pravi, da ni vedel, kaj je takrat govoril, da je govoril v nekaki ekstazi, v nekem ekscentričnem navdušenju, v katerem je več mislil o sebi, nego je bil —; ali pa pravi nevera, da je pač drugače mislil, nego je govoril... In ta nevera priznava, da je Kristus najpopolnejši vzor modrosti, dobrote in plemenitosti —. O nevera! Tvoji prijateljici sta — hinavščina in slepota! Amen.

IV.

Ali se še spominjate, kako smo koj v začetku, ko smo se bili namenili premišljevali idealno podobo Kristusovo, dejali, da so bili dogodki njegovega zunanjega življenja skoro vsi od prerokov naprej napovedani? Čudežno zunanje življenje in k temu še od prerokov naprej prerokovano — pač ni moglo biti navadno človeško življenje. To pa tem manj, ker je bil Kristus tudi sam prerok, in sicer večji od vseh prerokov! Da, moji častiti poslušavci! Le zazrimo se zopet v neizčrpni obraz Gospodov! Glejte to globoko njegovo oko! To oko je prodiralo v skrivne kote človeških tajnosti in gledalo z bistro jasnostjo v temno prihodnost. Neoporečno dejstvo je, da je Kristus — vse drugače nego drugi preroki — vedel in razodeval misli človeških src ter napovedoval take prihodnje zgodbe — svoje in drugih —, kakršnih človeška vednost nikoli ne more doseči. Poslušajte!

*

Kristus je vedel skrivnosti človeških src z vso gotovostjo. Med prvimi njegovimi učenci je bil Natanael. Pripeljal ga je h Kristusu Filip, češ:

Pojdi in poglej, našli smo njega, o katerem so govorili Mojzes in preroki. Ko je tedaj Jezus videl k sebi priti Natanaela, je dejal o njem: — Glej, to je pravi Izraelec, v katerem ni zvijače! Natanael mu reče: — Odkod me poznaš? Jezus je odgovoril in mu rekel: — Preden te je Filip poklical, ko si bil pod figovim drevesom, sem te videl. (Jan. 1, 45 nsl.) Ali ni čudovito? Nikoli ga še ni videl s telesnimi očmi, in vendar ga je poznal. Videl ga je pod figovim drevesom s pogledom svojega duha in ta pogled je — vseprodiren — segel do dna duše Natanaelove. — Potem je bilo nekega dne pri Jakopovem študentu. Jezus je truden od poti sedel in počival okrog šeste ure. Tedaj pride iz Samarije žena-grešnica zajemat vode. Gospod, ki je prišel iskat, kar je bilo izgubljenega, začne ž njo pogovor. Od vode v študentu preide do vode milosti, ki teče v večno življenje. In ko žena zahrepeni po tej vodi, tedaj mora Gospod zbuditi v nji spoznanje, da je grešnica. In glej! Na prizanesljiv pa jasen način ji razkrije, da natanko pozna njeno notranjost. Jezus ji reče: — Pojdi, pokliči svojega moža in pridi semkaj! Žena je odgovorila in rekla: — Nimam moža. Jezus ji reče: — Prav si rekla: Nimam moža; zakaj pet mož si imela in katerega zdaj imaš, ni tvoj mož; to si prav rekla. In žena-grešnica mora priznati: Gospod, vidim, da si prerok. (Jan. 4, 6—19.) — Da, prerok, vsevidec! V dušah pismarjev vidi Jezus misli, ki dvomijo nad njegovo

močjo in oblastjo, odpuščati grehe (Mat. 9, 25 nsl.); v dušah farizejev vidi sodbe, ki klevetajo, češ da v imenu Belzebuba izganja hudiče; v srcu gostitelja Simona vidi zgražanje, ker pripušča, da moči Magdalena njegove noge s solzami; in v srcu Magdaleninem vidi kesanje, grenko kakor žolč, in ljubezen, močno kakor smrt (Mat. 12, 24 nsl.); v temnih prsih Judovih, ki zajema pri zadnji večerji ž njim iz ene sklede, vidi izdajavske naklepe (Mat. 26, 4); in v razbolelih prsih razbojnikovih, ki visi ž njim na križu, vidi bolečino nad izgubljenim časnim in koprnjenje po blaženem večnem življenju (Luk. 23, 43). Vse ve, vse vidi, vse je golo in odgrnjeno pred njegovimi očmi. (Hebr. 4, 13.) —

Vse —: skrita sedanost in temna prihodnost. Kakšne prihodnje reči je Jezus napovedoval, in kako natančno so se vse izpolnile! Ne stvari, ki jih je mogoče domisliti, razbrati iz drugih več ali manj gotovih dogodkov. Ne, marveč stvari popolnoma nepreračunljive, nedogledne, zavisne od človeške proste volje ali prikrite v božjih tajnih sklepih. Napovedoval je Kristus svoje lastno trpljenje, smrt, vstajenje z vso točnostjo. — Bili so na poti in so šli v Jeruzalem — pripoveduje sv. Marka, in jim je začel praviti, kaj se ima zgoditi. Glejte, gremo gori v Jeruzalem (je dejal), in Sin človekov bo izdan velikim duhovnom in pismarjem in starejšinam, in ga bodo na smrt obsodili in izdali nevernikom; in ga bodo zasramovali in zapljuvali in bičali in ga bodo umorili, in tretji

dan bo vstal. (Mark. 10, 33—34.) In v to trpljenje ga bo njegov lastni učenec izdal: — Eden izmed vas me bo izdal! je Gospod čisto določno naprej napovedal in pokazal na Juda kot na izdajavca. (Jan. 13, 21 nsl.) In v tem trpljenju ga bo drug učenec trikrat zatajil. Tudi to je Kristus naprej zagotovil, rekoč: — Resnično ti povem, (Peter), da nocoj to noč, preden bo petelin dvakrat zapel, boš ti mene trikrat zatajil. (Mark. 14, 30.) Kdo bi mogel kaj takega pričakovati, le misliti, le slutiti? In vendar vemo, da se je izpolnilo vse po črki: izdajstvo in zatajenje, trpljenje in smrt in vstajenje — vse do pičice...

In prav tako vse tisto, kar je prerokoval Kristus o usodi svojih učencev in svoje Cerkve. Petru je prerokoval, da bo umrl nasilne smrti: — Kadar boš pa star, boš svoje roke raztegnil, in drugi te bo opasal in te popeljal, kamor ti nočeš (Jan. 21, 18). Ali ga niso opasali, zvezali in peljali v smrt? Ali ni raztegnil Peter svojih rok na križu, z glavo obrnjen k zemlji nizdol? — Janezu pa je zopet napovedal, da bo umrl naravne smrti: Ko je tedaj Peter Janeza videl, je rekel Jezusu: — Gospod, kaj pa ta? Jezus mu reče: — Hočem, da tako ostane, dokler ne pridem. (Jan. 21, 21—22.) In ali ni sv. Janez res umrl v visoki starosti edini med apostoli nemučeniške smrti? — Vsem svojim učencem je naprej razodel, da bodo nekaj dni po njegovem odhodu s sveta prejeli Sv. Duha. Ali ga niso res Binkoštni dan? ... In da mu bodo potem

priče ne samo v Jeruzalemu, marveč tudi po vsi Judeji, Samariji in Galileji. Ali niso to res bili — neustrašeni pričevalci njegovega življenja in nauka in del? ... In da jih bodo preganjali: — Izdajali vas bodo v zборе in v svojih shodnicah vas bodo bičali. In pred poglavarje in kralje boste vojeni zavoljo mene... (Mat. 10, 17.) Ali se ni vse to tako zgodilo? — — In vendar se bo njegov nauk, oznanjan po apostolih, razširil po vsem svetu —. Res se je! — In vendar se bo kakor gorčično zrno razrastel v mogočno drevo —. Res se je! — In kakor živi kvas bo prekvasil vso zemljo —. Res jo je! — In njegove Cerkve peklenska vrata ne bodo premagala —. Res je niso, do danes je niso, in je ne bodo! — —

Prečudna vednost Kristusova! — In kako se je izpolnila strašna usoda, ki jo je bil oznanil Kristus Jeruzalemu kot kazen za njegov bogokletni zločin! — Tu bi bilo treba govoriti obširneje! — Prerokba je velikanska, prihodnji dogodki so napovedani v podrobnostih. — Prišli bodo dnevi — čujte prerokovanje Gospodovo! — prišli bodo dnevi nad tebe (mesto Jeruzalemsko), in tvoji sovražniki te bodo obdali z zasipom in te bodo oblegli in stiskali od vseh strani; in bodo v fla pomandrili tebe in tvoje otroke v tebi, in ne bodo pustili v tebi kamna na kamnu, zato ker nisi spoznalo časa svojega obiskanja. (Luk. 19, 43–44.) In ko so nekateri govorili o templju, da je z lepimi kamni in darovi ozaljšan, je rekel (Jezus): — Dnevi

bodo prišli, ob katerih od tega, kar vidite, ne bo puščen kamen na kamnu, kateri bi ne bil razvaljen. (Luk. 21, 5–6.) Zakaj velika nadloga bo po deželi in jeza nad tem ljudstvom. In padali bodo pod mečem, in ujeti bodo med vse narode odpeljani, in Jeruzalem bo od nevernikov poteptan, dokler se časi nevernikov ne izpolnijo. (Ib. 23–24.) —

To je prerokba. Da se je izpolnila po črki, o tem poroča zgodovina, zlasti knjiga O judovski vojski, ki jo je na povelje cesarja Tita spisal zgodovinar Jožef Flavij. Dogodilo se je 37 let po smrti Kristusovi. Judje so se ponavljaje uprli zoper rimsko gospodstvo. Od deželnega oblastnika na pomoč poklican, je prihitel prokonzul Cestij pred Jeruzalem, ga z zasipom obdal in dva dela mesta zavzel. Nedolgo potem je izročil Vespazian vrhovno poveljstvo v vojski Titu, in ta je Jeruzalem oblegel. Takrat so se začeli tisti strašni dnevi, ki jih je napovedal Jezus. V mestu, ki je zaradi velikonočnih praznikov štelo velikansko množico ljudi, več nego po navadi, sta zagospodarili poleg vojnih strahot še lakota in kuga. Gorje se je strašno kupičilo, beda rasla, groza divjala, dokler nista bila porušena mesto in tempelj. In to proti vsakemu človeškemu pričakovanju! Zakaj Rimljani osvobojenih mest in templjev niso imeli navade uničevati. Kartago in Korint so porušili le zato, da ne bi tekmovala ž njimi v svetovni kupčiji in v gospodstvu na Sredozemskem morju.¹⁹ A nad Jeruzalemom se je morala dopolniti beseda

Gospodoval! Nad mestom, nad templjem in nad ljudstvom! Mesto je bilo podrto do tal, tempelj vkljub izrecni prepovedi Titovi upepeljen, da resnično ni ostal kamen na kamnu; ljudstva je bilo pomandranega preko en milijon... — Nikoli ni nobeno mesto toliko trpelo, pravi očividec Jožef Flavij. Nad 90.000 Judov pa je bilo odpeljanih v robstvo in raztresenih med vse narode.²⁰ V Rimu še stoji poleg Foruma spomenik te nepopisne tragedije — slavolok Titov. Pravijo, da še danes noben Jud ne gre skozi pod njim, marveč se ogne in ga rajši obide. In nedaleč stran je Kolosej, pri čigar zidavi je po sporočilu poginilo 12.000 zasuznjenih Judov... Zidarjev, ki so bili zavrgli vogelni kamen, kateri je Kristus...

*

Ali se je izpolnilo ali se ni — vse, kar je Kristus prerokoval? Do pičice vse! Pri Jeruzalemu tako natanko, da so dejali nasprotniki krščanstva, da je bila prerokba pozneje podtaknjena, ko je Jeruzalem že zadela njegova usoda. Toda tako govorjenje je ničevno. Zakaj celo protestantski učenjaki — med njimi Harnack, eden najimenitnejših in najbolj svobodomiselnih —, so prepričani, da je bil evangelij sv. Luka spisan pred razdejanjem Jeruzalema. A prav ta evangelij sporoča prerokovanje Jezusovo o Jeruzalemu najbolj natančno.²¹ Torej je izključeno, da bi bila prerokba lažniva, narejena šele po dogodku. —

Ne, tudi tukaj je zastoj ves trud nevere! Kristus je resnični prerok. In povejte: Ali navaden človeški prerok, kakor so bili preroki Starega Zakona? Ne! marveč neskončno večji od njih! S svojim prerokovanjem je potrjeval Jezus svoj nauk — a jedro njegovega nauka je to, da je prerok vseh prerokov, da je Sin božji in pravi Bog. — Tudi način, kako je prerokoval Kristus, razodeva, da je vzvišen nad vse zgolj človeške preroke. Kristus ni napovedoval skrivnih in prihodnjih reči v vizijah, v zamaknjenjih, marveč v navadnih pogovorih, ob vedno isti jasnosti in mirnosti duha — in njegov pogled je pronical do najmanjših podrobnosti, do najglobljih skrivnosti duš...²² Ah, ne samo navaden, od Boga navdihovan prerok — Kristus je resnično Sin božji vsevedni, sam vsevedni Sin božji! Amen.

V.

O čudežih Kristusovih sem že enkrat govoril.* Toda, ko si — kakor apostoli, zbrani po Vnebohodu v dvorani zadnje večerje — zopet obnavljamo v duhu sliko Gospodovo, kako bi ne pogledali zopet, čeprav le z bežnim pogledom, tudi njegovih čudežnih del? — Niso čudeži Kristusovi glavni dokazi za njegovo božanstvo. Kristus je sam v prvi vrsti kazal na nadzemeljsko vzvišenost svojega nauka, na brezmadežno čistost svojega značaja, na nadčloveško svetost svojega življenja. Vendar se je sklicaval tudi na svoja dela, dobro vedoč, da smo mi slabi ljudje pač še najbolj dostopni temu, kar vidimo s svojimi telesnimi očmi, kar naše roke otipljejo od besede življenja, (I. Jan. 1, 1.) Zato je zagotavljal: — Dela, katera jaz delam v imenu Očeta, ta pričujejo o meni... Ako jih pa delam in ako meni nočete verjeti, verjemite delom... (Jan. 10, 25, 38.) — Pokličimo si zatoorej še čudežna dela Gospodova v zopetni spomin!²³

*

* Glej *Za resnico*. Osemnajst obrambnih govorov. V Ljubljani, 1921. Str. 57 nsl.

Vsi vemo: Kristus je resnično delal takšna dela, ki presegajo vse moči narave in jih iz svoje moči more delati samo Bog.

Karkoli dela Oče, to dela tudi Sin, tako je dejal Kristus o sebi. (Jan. 5, 19.) In kaj dela Oče? Oče je Stvarnik. S samo besedico: Fiat! Bodil je priklical iz nič vso stvarino, vse njene lastnosti, njene sile, vse njene zakone. In kakor je svet iz nič ustvaril, tako Bog svet vsak trenutek pred ničem brani in ohranjuje in ga takorekoč vsak hip nanovo ustvarja; brez njegove volje bi ne postalo in ne obstalo nič. Zato pa je Očetu vse stvarstvo brezpogojno pokorno. Zato mu je neoporečno poslušna vsa stvarina, kar je je, do zadnjega vlakenca, in vse moči in sile, ki so v nji, in vse lastnosti in vsi zakoni, po katerih biva, se giblje in presnavlja. In zato Oče Stvarnik lahko poseže, kadar hoče, z vsemogočno roko v to stvarino, v te sile, v te zakone. In če njegova večna modrost in previdnost in vesoljni red in zadnji smoter vesoljstva zahtevajo, lahko stori, kar hoče, tudi preko narave, tudi nad vse moči in navade naravine. Gospodar je — neomejeni, vsemogočni. — — Toda, kar Oče dela, to dela tudi Sin tako! Zato tudi Kristus posega noter v najgloblje globine samega bistva stvari. Na prijazni svatbi v Kani Galilejski izpremeni vodo v vino, da oveseljeni pokušajo začudeni gostje. (Jan. 2.) — Množici, ki se mu smili, pomnoži s stvariteljsko močjo par kruhov, tako da lomijo in lomijo apostoli, in dele

in dele, in kruha ne zmanjka, dokler ni nasičen zadnji mož izmed tisočev in zadnja žena in otrok, ki so ob njegovi premili besedi vsi pozabili, da so potrebni tudi telesne hrane. (Mat. 15.) — V valove morja dahne njegova moč, in on hodi po morju kakor po suhem in nobena sila ga ne potegne v globine. (Jan. 6, 19.) — V lahkem čolničku se vozi po jezeru in zaspi. Tedaj plane vihar nad čoln, in hrumenje in besnenje vodâ ga objame, da se brez moči upirajo v vesla učenci in obupani kličejo: — Gospod, ołmi nas, poginjamo! In on vstane, veličastno vzravnán med valovi, in izpregovori besedico — in nevihta stisne krila kakor preplašena plica, razsrjeni valovi se poskrijejo v jezero, mir leže na vode — in Gospod Jezus se pelje po jezeru kakor kralj, pozdravljan od prita-jene pesmi gladine... (Mat. 8.) —

Karkoli dela Oče, to dela tudi Sin tako. Oče je Bog svetosti. Tudi satana je nekoč ustvaril kot angela luči. Toda mislil je Lucifer, da bo Bogu enak in se je dvignil zoper Najvišjega. Tedaj ga je strmoglavil Bog v peklensko brezdno. Od takrat je na svetu boj: boj hudobnega duha proti večnemu Bogu. A jasno je, da zmaga in bo končno zmagal Bog in razdejal kraljestvo satanovo na zemlji. Stvarnik mora vsekdar zmagovati nad stvarjo. — — A karkoli dela Oče, to dela tudi Sin tako. Tudi on ima vso oblast nad hudobnimi duhovi. Pride Jezus na onstran morja v deželo Gerazenov. In mu pride nasproti človek, gobav in

obseden, tako divji, da je bil večkrat z železjem in verigami zvezan, in je verige raztrgal in železje razdrobil, in nihče ga ni mogel ukrotiti. In je bil vedno, noč in dan, v grobeh in na gorah, je vpil in se s kamni tolkel. Legijon hudobnih duhov, pripoveduje sv. Marka, je bilo v njem. Toda stopil je pred nje Kristus in hudobni duhovi so zatrepetali pred njegovim mirnim pogledom in so zaprosili, naj jim prizanese, naj jih pošlje vsaj v nečiste živali, ki so se tam pasle... In kakor z bičem ošvigani, so na migljaj Jezusov zapustili svoj žrtev in se v svinjski čredi besno zagnali v morje, da so od strahu zbežali pastirji in razglasili čudež po mestu in po vaseh. (Mark. 15.) —

Karkoli dela Oče, to dela tudi Sin tako. Oče je Bog dobrote in vsemogočne pomoči. Vrabec ne pade s strehe brez njegove volje, in las ne človeku z glave, ki ga ne bi On preštel. Kako bi njegova ljubezen mogla kdaj zapustiti človeške otroke v njihovi zemeljski revščini in bedi! — Ali more žena pozabiti svoje dete, pravi Gospod sam pri Izaiju, da bi se ne usmilila sinu svojega telesa? In ko bi ga ona pozabila, vendar jaz ne bom pozabil tebe! (Iz. 49, 15.) Kako bi ne prihitel na pomoč, kadar je sila prevelika On, ki je tisti Oče, od katerega je vse očetovstvo v nebesih in na zemlji! (Efež. 3, 15.) In bodisi — če je tako v njegovi previdnosti — bodisi da mora deliti pomoč tudi preko zakonov narave, s čudežem! — — Toda karkoli dela Oče, dela tudi Sin tako. Glejte, kako

ozdravlja Kristus revne bolnike! Iz dalje, v trenutku, brez vseh sredstev, s samim dotikljajem, migljajem, s samo besedo. — Samo ukaže, in taščo Petrovo zapusti huda mrzlica. (Luk. 4, 39.) — Hočem, bodi očiščen! reče gobavemu, in bolniku gobe preidejo. (Luk. 5, 13.) — Vstani, vzemi svojo posteljo in pojdi na svoj dom! pravi mrtvoudnemu, in se zgodi. (Luk. 5, 24.) — Iztegni svojo roko! veli v shodnici človeku z usušeno roko, in ta jo iztegne, in njegova roka je zdrava. (Luk. 6, 10.) — Pojdi, kakor si veroval, tako se ti zgôdi! reče stotniku v Kafarnaumu, in njegov hlapec je ozdravljen tisto uro. (Mat. 8, 13.) — Samo roko položi na ženo, obsedeno osemnajst let in sključeno tako, da se ne more skloniti, in rešena je, in precej se sklone in Boga časti. (Luk. 13, 11–13.) — In tako je ozdravil vodeničnega v soboto v hiši farizejevi. (Luk. 14, 4.) — In tako je očistil deset gobavih na poti v Jeruzalem. (Luk. 17, 12.) — In tako je dal izpregledati slepcu na cesti v Jeriho, ki je klical in vpil: — Sin Davidov, usmili se me! (Luk. 18, 43.) — In tako je odprl oči sleporojenemu pri templju, ko mu jih je pomazal in se mu velel umiti v kopeli Siloe. (Jan. 9.) — In tako je ob ovčji kopeli Betzajdi oživil ude 38 letnemu bolniku, kateri ni imel človeka, da bi ga bil položil v zdravilno vodo, potem ko jo je razpljuskal angel Gospodov. (Jan. 5.) — In ne samo na teh je izkazal svojo čudežno moč, marveč še na neštevilih drugih. — Ko je solnce zašlo, poroča o enem dnevu sv. Luka, so vsi, ka-

teri so imeli bolnike z mnogoterimi boleznimi, jih k njemu pripeljali. On pa je na slehernega roko položil in jih je ozdravil. (4, 40.) In ob drugi priliki, pripoveduje isti evangelist, je prišla k njemu velika množica ljudi iz vse Judeje in iz Jeruzalema in od Primorja in od Tira in Sidona. In vsa množica se ga je iskala dotakniti, ker moč je šla iz njega in je vse ozdravila. (Luk. 6, 17, 19.) —

Karkoli dela Oče, to dela tudi Sin tako. Oče je Bog življenja. Vse življenje, kar ga je, je odsev njegovega življenja, in živa ter oživljajoča duša človeška je topli dih njegov. Zato Oče obuja v življenje, kogar hoče —. In kar dela Oče, to dela tudi Sin tako... Zasmili se mu mati — vdova, ko ji nesó iz mesta sina — edinca. — Ne jokaj! ji reče. In pristopi in se mrtvaških nosil dotakne in veli: Vstani! In mrlič sede in začne govoriti. In ga da njegovi materi. (Luk. 7, 11—16.) — Usliši prošnjo velikega shodničarja Jaira in gre v njegovo hišo, kjer leži mrtva deklica, predstojnikova hči. In prime deklico za roko in reče: — Talita, kumi! kar je prestavljenó: Deklica, (rečem ti), vstani! In zdajci vstane in hodi deklica stara dvanajst let. (Mark. 5, 35.) — Lazar, prijatelj, katerega ljubi Jezus, pa je že pokopan in v grobu štiri dni. Jezus pride h grobu in reče odvaliti kamen. In pred množico, ki sočutno gleda, kako se on solzi za prijateljem ljubljenim, pred množico, ki govori: Ali ni mogel ta, ki je odprl oči sleporojenemu, tudi storiti, da ta ne bi bil umrl? — pred vso zbrano

množico zavpije z velikim glasom: — Lazar, pridi ven! In kateri je bil umrl, zdajci pride ven, povezan na rokah in nogah s povoji, in njegov obraz je v prtljavici zaviti. Jezus jim reče: — Razvežite ga in pustite ga iti! (Jan. 11, 44—48.) —

Veliki duhovni, katerim so bili čudeži Jezusovi tako odveč, kakor nevercem vseh časov, in zlasti še naših modernih dni — so hoteli Lazarja speč umoriti, ker je ljudstvo zavoljo njega verovalo Jezusu. — O nespametneži! kliče nekje sveti Avguštin, kaj so neki mislili! Ali so mislili, da Jezus, ki je obudil Lazarja mrtvega, ne bi mogel obuditi umorjenega? Kako ga ne bi mogel, če je pa obudil celo umorjenega samega sebe? ... Resnično, tudi to vemo: On, ki — kakor Oče — obuja, kogar hoče, je, umorjen in v grob položen — tretji dan sam vstal iz smrti v življenje — prvenec tih, ki v smrtnem spanju spijo.

*

To so čudeži Kristusovi. Pokazal sem vam ob drugi priliki,* da vsa nevera ne more spraviti s sveta niti enega, da ne more niti na enem zabrisati znaka pristnosti, niti z enega strgati pečata nadnaravnosti! To je Kristus — čudodelnik ...

In to je podoba Kristusova, kakor smo jo premišljevali v petih govorih: podoba moža, čudežnega zunanjega življenja, naprej prerokovanega —;

* Za resnico, ibid.

podoba učenika, najlepši in najvzvišenejši nauk oznanjajočega —; podoba vzornika brezmadežne čistosti, nedosežne popolnosti —; podoba preroka vsevednega in vsevidnega —; podoba čudodelca, močnega v besedi in v delih...

O, trdna in živa je naša vera pred to podobo: Resnično, ta je Sin božji, ki nas nikdar ne zapusti, katerega tudi mi nikdar zapustiti ne smemo!

Sin božji! — zveni v naših dušah in nikoli ne bo utihnilo med nami...

Sin božji! — kakor je klical stožnik pod križem, ko je bil Jezus na križu nagnil svojo glavo...

Sin božji! — kakor so nesli v svet ta klic ribiči-apostoli in so ga oznanjevali, dokler ni zamrl na umirajočih ustnih njihovih...

Sin božji! — kakor je odmevalo med rjojenjem divjih zveri po arenah, s krvjo oškropljenih, iz prsi mučenikov...

Sin božji! — kakor se je razlegalo od rimskega Foruma, od zlatega miljskega kamna po velikih svetovnih cestah tja ven v široki svet, na sever in jug, na vzhod in zahod, med vse narode, za vsa stoletja, za vekomaj. —

Sin božji! — Jezus Kristus — včeraj in danes in jutri in vekomaj! Amen.

MOŽ BOLEČIN

Kdo veruje naši zaslišani besedi? in Gospo-
dova roka komu se razodeva? — — —

On pa je bil ranjen zovoljo naših grehov in
potrft zovoljo naših hudobij; pokorjenje je bilo nad
njim zovoljo našega miru; in z njegovimi ranami
smo bili ozdravljeni.

Mi vsi smo bili kot ovce zašli, sleherni se je
bil po svoji poti obrnil; Gospod pa je nanj na-
ložil nas vseh pregreho.

(Iz. LIII, 1, 5—6.)

I.

V svetem postnem času zapoveduje Cerkev pritrgovanje pri vsakdanji jedi v spomin, da je s prepovedano jedjo v raju prvi človek vse človeštvo potegnil v prekletstvo greha. Zaznamenovani s pepelom, žalujmo štirideset dni nad svojimi grehi, da nas ne udari jeza božja, kakor je udarila človeštvo takrat, ko je Bog s štiridesetdanskim vesoljnim potopom pokončal svet. Štirideset dni se pokorimo, kakor se je pokoril štirideset dni prerok Elija za prizanesenje izraelskemu ljudstvu, ko je le-to zapustilo Gospoda, podrlo njegove oltarje in pomorilo preroke. Štirideset dni se zatajajmo in postimo, da postanemo vredni sadov odrešenja, kakor se je v puščavi postil štirideset dni naš Zveličar, preden je pričel veliko delo odrešenja. — To je namen in pomen svetega posta. —²⁴

Poleg zapovedi pa ima Cerkev v tem času do nas tudi nujno željo. Želja je ta, da kristjani v postnem času premišljujemo trpljenje Gospoda Jezusa Kristusa. Nič ni bolj primerneга nego to. Postni čas je čas resnobe in pokore —, a kaj bi nas moglo bolj zbirati k resnobi in pokori nego pogled proti Golgoti? Tudi je postni čas čas priprave na

velikonočno vstajenje iz greha —, a kako bomo lepše vstali s Kristusom, nego če s Kristusom v duhu trpimo? In končno je prav v tem času bilo, da se je doigrala velika žaloigra daritve Gospodove —, pravično je torej, da gremo v tem času k njemu iz šatorišča, kakor pravi apostol, in (z njim) nosimo njegovo zasramovanje. (Hebr. 13, 17.)²⁵ — Žało, predragi, pridite in pojdimo na goro Gospodovo (Iz. 2, 3), na Kalvarijo! Vstopimo se v duhu pod križ in premišljujmo, za kakšno ceno so bile odkupljene naše duše! Kar mene tiče, vas bom skušal prepričati, da je naš Odrešenik trpel za nas toliko, kolikor nihče nikdar na svetu ni trpel in trpeti ne more, tako da če boste mogli reči, da veste še kje za trpljenje, kakršno je bilo Kristusovo — vas ne bom prosil nič sočutja in usmiljenja zanj; če boste pa videli, da je opravičen napis, ki stoji ob poti na Golgofo: — O vi vsi, ki greste mimo po poti, pomislite in glejte, če je kaka bolečina kakor bolečina moja (Ž. p. Jer. 1, 12) — potem vas že koj zdajle prosim solzâ za trpečega Gospoda, toda takih solza, ki bodo vrele res iz dna duše in padale v dušo nazaj, da jo očistijo in spravijo z Bogom. —

*

Jaz vem, častiti poslušavci, da so pred Kristusom in za Kristusom trpeli tudi mnogi drugi na svetu velike, velike bolečine. Toda pri nekaterih je bilo trpljenje bolj dušno, pri nekaterih bolj

telesno. Kristus pa je trpel na duši in na telesu enako in tako neizmerno veliko, da je v njegovem trpljenju resnično njegovo pravo ime samo — Mož bolečin. Če pogledamo njegovo dušo — so viseli nad njo kakor svinčeni oblaki, tesnoba in strah in zapuščenost; rezale so jo bridkost in žalost, zaničevanje in zasramovanje, obrekovanje in druge krivice; trgali so jo vzdih in smrtné muke. — Moja duša je žalostna do smrti. (Mat. 26, 38.) In če se ozremo na telo — ni bilo na njem nobenega uda brez svoje posebne bolečine, kar je hotel izraziti Izaija rekoč: — Strt je bil zavljo naših hudobij. (Iz. 53, 5.) Njegove oči so bile stolčene od pesti; njegova lica zatekla od udarcev, njegovo grlo suho od žeje, njegove ustnice grenke od žolča; senci so mu bili prebodli ostri trni, roke in noge predrli robati žebliji; vrat je bil odrt od vrvi, na kateri so ga vlačili kakor zaničevano živinče; rame so bile krvave od težkega križa, kite raztrgane od nategovanja na križ, in vihar bičanja ni bil prizanesel ne hrbtu, ne prsim, ne nobenemu delu života, tako da je bil ves ena sama odprta in krvaveča rana... — Videli smo ga, pravi prerok, pa ni bilo nič očitnega, da bi ga bili želeli... (Iz. 53, 2), nič veličastnega ni bilo na njem... videli smo ga — zaničevanega in najzadnjega med ljudmi, Moža bolečin in izkušenega v slabosti (Ib. 3). —

In nikarte misliti, predragi, da Kristus, zato ker je bil Sin božji, vseh teh presilnih muk nemara ni tako zelo občutil! Ravno nasprotno —: občutil

jih je mnogo bolj živo, nego jih more občutiti katerikoli drugi človek. Zakaj, če premišlujem telo Kristusovo, vem, da je bilo tako neizrečeno nežno in občutljivo, kakor ne more biti nobeno drugo človeško telo. Telo Kristusovo je bilo namreč pripravljeno iz Marije Device po čudežu, da je sprejelo vase najlepšo, najplemenitejšo, najvzvišenejšo dušo, kar jih je Bog ustvaril. Karkoli pa Bog naredi po čudežu, pravi sv. Tomaž, je veliko popolnejše nego to, kar naredi po naravi. Mana, ki jo je Bog dajal Izraelcem v puščavi, kako je bila nad vse okusna! Vino v Kani Galilejski, kako je bilo nad vse žlahtno! In celo kruh, s katerim je Gospod čudežno nasitil trume v puščavi, pravijo sveti očetje, je bil neprimerno slajši od vsakega drugega kruha. In tako je bilo tudi telo Kristusovo, čudežno delo božje vsemogočnosti, nad vse popolno in zato tudi nad vse rahlo, nežno, občutljivo. — In kar je še več, predragi: telo Kristusovo je bilo ustvarjeno nalašč za to, da trpi, da sprejme vase, da občuti v sebi vso največjo grozo trpljenja! Tako se namreč zdi, da zatrjuje apostol, ko polaga Kristusu v usta te-le besede do nebeškega Očeta: — Klavne in žgavne daritve nisi hotel, telo pa si mi pripravil (Hebr. 10, 5). To se pravi: Nikakršne daritve Stare Zaveze nisi hotel od mene, za rešenje sveta, o nebeški Oče, samo telo si mi pripravil za trpljenje... Pripravil, t. j. prav posebno in nalašč tako ustvaril, da trpim — trpim, kolikor je največ na svetu trpeti mogoče...

O — in zdaj nam povej, presveto telo našega Jezusa, kaj si moralo ti občutiti v neurju bolečin, ki so prihrule nadte! Ko si bilo neskončno občutljivejše, nežnejše nego vsa naša telesa; ko si bilo nalašč za to rojeno, da trpiš, neizmerno trpiš! O kako so morali skeleti na tebi udarci! kako žgati neusmiljeni jermen! kako trgati ostri žebli! kako rezati dolgi trni! Trni, prijatelji! Ali veste vi, kaj je en sam trn v človekovi nogi? A kaj — v nogi človekovi! Pravijo, da če si lev zabode v nogo en sam trn, da rjove in divja po goščavi od bolečin... Kaj pa toliko trnov — ne v nogi, ampak v glavi Kristusovi, v njegovih sencih, do možganov noter... O moj ubogi Jezus! — —

Ne, predragi! Grozovitejšega trpljenja ni nihče okusil na zemlji. — Toda vi mi pravite nemara, da so drugi trpeli dalje časa nego Kristus. Motite se. Vi mislite, predragi, da se je trpljenje Gospodovo pričelo šele takrat, ko so ga zajeli rabeljni v svoje roke. Ah, kaj še! Takrat je bilo njegovega trpljenja konec. Začelo pa se je — veste kdaj? Začelo se je takrat, ko se je začelo njegovo življenje... Zakaj kakor hitro je bil Kristus spočet, je s svojo dušo, s svojim notranjim, božje-človeškim pogledom že videl pred seboj vse svoje mučeništvo. — Moja bolečina je pred mojim obličjem vedno, pravi po psalmistu (Ps. 37, 18). Vedno, vedno, celo življenje... Naatančno in razločno so stale pred Kristusom celo njegovo življenje vse muke njegove: vse grožnje in kletve, s katerimi

bo žaljen; vse zaničevanje in zasramovanje, s katerim bo onečaščen; vsi udarci, ki ga bodo bili; vsi žebliji, ki ga bodo prebodli; vsi trni, ki ga bodo venčali; sramotni les križa, bridkost smrti, prebodeno srce... vse je jasno gledal Kristus pred seboj. Od blizu... čisto od blizu... In brez vsakega upanja, da bi mogel trpljenju kako oditi. — — Grozno, preljubi, mora biti pri duši zajetemu hudodelcu, ko vidi pred seboj strašno ječo, smrt, v katero utegne biti za svojo hudobijo obsojen. Toda kaj! V njegovo grozo sije še vedno žarek upanja, da bo nemara kako izgovorjen, oproščen, pomiloščen... Gospod Jezus, presveto nedolžno Jagnje božje, pa je vedel zagotovo, da zanj ni prizanešenja, oproščenja, pomiloščenja. — Jezus je vedel vse, kar je imelo priti čezenj, pravi sveti Janez. (18, 4.) Od prvega diha svojega življenja je vse nezmotljivo vedel, in vedel, da vse nezmotljivo pride... Zato ni nič čuda, če nikjer v evangeliju ne beremo, da bi se bil Kristus kdaj v svojem življenju smejal. Ampak — cel dan prežaljen hodim, pravi pri preroku (Ps. 37, 7), cel življenski dan. In še bolj določno: — Moje življenje izginja v žalosti in moja leta v zdihovanju. (Ps. 30, 11.) — Kako ne! Mislite si, da bi bil nesrečni kralj Baltazar, ki je bil umorjen z bodali na svoji kraljevi postelji, da bi bil ta kralj od svoje mladosti gledal v duhu ta bodala in občutil v srcu njihovo ostrino... Kakšno življenje! — Mislite si, da bi bil ubogi Abimelek, ki so mu razdrobili črepinjo z

ogromnim kosom mlinskega kamna — da bi bil gledal pred seboj ta kamen od svoje mladosti vsa leta... Kakšno življenje! — Mislite si, da bi mi to, kar nas ima zadeti v življenju hudega, strašnega, groznega — nosili jasno pred seboj od rane svoje otroške dobe... Kakšno življenje! — Življenje Kristusovo pa je bilo tako. — Moja bolečina je pred mojim obličjem vedno... — Vedno, vedno, celo življenje... Cel dan — t. j. cel življenski dan so me teptali moji sovražniki, pravi, cel dan, cel življenski dan so me obdajali. Cel dan — cel življenski dan — so me zasramovali in onečestvevali moje besede. Fui flagellatus tota die. (Ps. 7, 14.) Bil sem bičan cel dan. S trnjem kronan, s težkim križem obložen, na križ razpet cel dan — celo življenje — celih triintrideset let... O strašna dolgotrajnost neusmiljenega trpljenja! o nepopisno mučeništvo dolgega umiranja Gospodovega! — —

Toda tukaj, moji poslušavci, ne smemo prezreti še ene bolečine, ki jo je Kristus takisto trpel celih triintrideset let in je nad vse strašno ležala na njegovi duši. Ko je šel Noe ob času groznega vesoljnega potopa v barko, pravi Sv. Pismo, da je Bog sam barko od zunaj za njim zaprl. Sveti Janez Krizostom razlaga to na poseben način. Bog je za Noetom od zunaj zaprl barko, pravi, da ne bi Noe svobodno gledal iz barke ven, naokrog, in ne bi bil še bolj žalosten, ko bi videl, kako se tam zunaj vse potaplja in poginja... Zakaj žalost

je gledati žalostne prizore. — Predragi! Naš Gospod Jezus pa je gledal celo svoje življenje v duhu tudi ta najžalostnejši prizor sveta: kako se bo človeštvo vkljub njegovemu trpljenju in odrešenju potapljalo v povodnji greha in pogubljalo v večni smrti... Videl je pred seboj trdovratnost Judov, svojega izvoljenega ljudstva; videl je ostudnost poganstva; videl preganjanje svoje Cerkve; hudo-bije pravovernih kristjanov; vse sovražstvo nasprotnikov božjih; vso zaslepljenost nevere; vse žalitve in skrunitve njega samega v Zakramentu ljubezni...; vso zakrknjenost in nespokornost...; videl je brez števila duš zavrženih, pogubljenih v peklju, duš človeških, za katere je on prav tako daroval spravno daritev svojega življenja kakor za izvoljene, za zveličane duše...

O, kakšna bolečina je morala rezati v dušo Kristusovo ob vsem tem! Kaj je moral občutiti pri tem prežalostnem pogledu on, ki je tako neskončno ljubil človeštvo! Nekoč je gledal okrog sebe množico, ki je ginila od lakote, in je klical:: — Misereor super turbam — smili se mi ljudstvo (Mark. 8, 2). Tu pa, glej! pred njegovimi očmi velikanske množice — brez vsega števila —, ki se pogrezajo v nenasitno brezdno neminljivega trpljenja... Nekoč je ob smrti enega samega Lazarja ne samo zajokal, marveč se zgrozil v duhu — infremuit spiritu (Jan. 11, 33). Tu pa, glej! umirajo stotisoči in milijoni pred njegovimi očmi večne smrti... O kakšna bolečina za njegovo

presvečo, ljubezni prekipjavajoče srce! Ne, ni je bolečine podobne, kakor je bolečina Kristusova!

*

Predragi! Ali je Gospod Jezus gledal celo življenje, kako bo njegovo trpljenje izgubljeno tudi nad katerim izmed nas? Ali je gledal tudi pogubljenje katerega izmed nas, in je bila njegova duša žalostna do smrti tudi zaradi njega? O moji dragi poslušavci, zaupajmo v usmiljenje božje, da ne, da vsaj vendar ne! — Toda naše grehe je gledal Kristus gotovo. Zaradi njih je trpel gotovo... Prijatelj! Ali ne bomo obžalovali, kar smo grešili? Ali se ne bomo vrnili iz greha nazaj k svojemu trpečemu Bogu? Zdaj, v tem svetem postnem času?... O, vsi že danes resno mislimo, kako bomo s pokornimi solzami očistili svoje duše in za Veliko noč oprali svoja oblačila v krvi Jagnjetovi! Amen.

II.

Zadnjič sem načrtal le nekaj površnih potez iz strašne slike trpljenja Gospodovega, in že smo morali priznati, da je ni bolečine podobne, kakor je bila bolečina Kristusova. K neizrekljivim mukam telesa, katere je Jezus občutil grozoviteje, nego bi jih kateri človek občutiti mogel, ker je bilo njegovo čudežno telo nad vse rahločutno in ustvarjeno nalašč za trpljenje — so se pridružile nepopisne bolesi duše, žalostne do smrti. In smrtno-žalostna je bila duša Kristusova celo življenje. Zakaj Gospod je s svojim božje-človeškim pogledom videl pred seboj vse svoje trpljenje celo življenje svoje. Ta žalost Kristusova pa je bila tem neusmiljenejša, ker je videl obenem, da bo vse njegovo trpljenje, vsa preliła njegova kri za brezštevne duše — zastonj...

Poglejmo zdaj in premišljajmo podrobno nekatere muke, krivice in bridkosti, kakor jih je pretrpel naš Gospod v tistih urah, ko so navalili nanj njegovi sovražniki.

*

Predvsem preudarimo, preljubi, če se je kdaj zoper katerega človeka zarotilo toliko in tako

raznovrstnih ljudi, kot se jih je zarotilo zoper Kristusa. Vem, da je hodilo po zemlji že brez števila sovražnih, razžaljenih in preganjanih. Toda če so nekatere sovražili in preganjali eni, so jih branili in varovali drugi. Zoper nekatere je vstala svetna gosposka, pa jih je izgovarjala cerkvena; druge so obsojali duhovniki, pa so jih opravičevali posvetnjaki; proti enim so se vzdignila ljudstva, pa so jih vzeli v varstvo vladarji; tega in onega so izgnali njegovi rojaki, pa so ga sprejeli gostoljubno medse tujci... Zoper Kristusa pa se je tiste dni zbralo vse: Judje, njegovo ljudstvo, in Rimljani, preprosti narod in imenitniki, duhovni in posvetni ljudje, sodniki in vojščaki, pismoučeni in nevedni — needini med seboj, so bili vsi eno proti Kristusu... Kakšna bolečina za Kristusa ta zavest, da je sovražen od vseh, sovražen tako divje, da so njegovo smrt soglasno sklenili vsi!... Saj vendar, moj Bog, kdo pa je imel količkaj vzroka sovražiti Kristusa? Ali poglavarji? Kaj ni bil do njih nadvse spoštljiv? Ali ni oznanjal pokorščine do poglavarjev? Ali ni učil: Dajte cesarju, kar je cesarjevega? — Kdo je imel kaj vzroka sovražiti Kristusa? Ali veliki duhovniki in Farizeji? Kristus je spoštoval njihovo službo in oblast. — Ali cestninarji? Kaj ni nad vse ljubeznivo občeval z njimi, tako da so včasih še zbadljivo kazali nanj Farizeji, rekoč: Glejte ga, s cestninarji se družil! — Ali so smeli sovražiti Kristusa grešniki? Oh, koliko jih je slišalo iz njegovih ust sladko besedo:

Tvoji grehi so ti odpuščeni — pojdi v mirul — Sovražiti niso mogli Kristusa bogatini: on ni hlepel po njihovem bogastvu. Ne bili bi ga smeli sovražiti častihlepneži: Kristus jim ni zavidal posvetne časti in slave. Ni imelo vzroka, da bi ga sovražilo ljudstvo: Kristus je živel in delal za ljudstvo — zdaj je učil nevedne, zdaj tolažil žalostne, zdaj ozdravljaj bolnike, zdaj nasičeval lačne... Vse drugače kakor Job je lahko rekel o sebi Kristus, da je bil noga hromim, oko slepim, kruh lačnim, vodnik zášlim, oče zapuščenim, življenje mrtvim... Nak! nezaslišana stvar bi bila, če bi se bil našel le en sam človek, ki bi sovražil Kristusa. A zdaj glejte: Vsi so si podali roke zoper njega; brez števila sovražnikov ga je obdalo: — Namnožili so se bolj, nego je las na moji glavi, tisti, ki so me sovražili brez vzroka, toži Gospod pri psalmistu (Ps. 68, 5). In nič jih ni bilo sram takega sovraštva; nič jih ni pekla vest; marveč ponosno so dvigali glave — extulerunt caput —: Glej! tvoji sovražniki in kateri te črtijo, vzdigujejo glave. (Ps. 82, 3.) —

Kdo ve, predragi, če ni bilo med sovražniki Kristusovimi celo mnogo takih, ki so bili prejeli od Kristusa prav posebne dobrote? Svetniki to tako premišlujejo. Hromi, ki jih je bil Kristus ozdravil, so hodili s tistimi ozdravljenimi nogami med besnečo tolpo, ki ga je s hruščem in truščem vlačila semtertja. Nekaterim je bil v posušene roke vлил novega življenja — in so dvigali te roke proti

njemu. Drugim je bil razvezal mutaste jezike — in so s temi jeziki vpili: Križaj ga! Slepцем je bil razjasnil oči — in so bili med njimi, ki so mu kakor bedaku zavezavali oči in ga bili: — Pre-rokuj nam, Kriste, kdo te je udaril (Mat. 26, 68) ... O — povračali so mi hudo za dobro in sovraštvo za ljubezen! kliče on sam. (Ps. 108, 5.) Toda ne! Taka nečloveška nehvaležnost se vam ne zdi verjetna, kristjani moji, in po pravici povem, da bi tudi mene tako premišljevanje svetnikov nič ne ganilo, ker bi se mi zdelo le prečrno, preostudno — popolnoma nemogoče bi se meni samemu zdelo to, kar sem ravnokar povedal, če ne bi jaz videl med sovražniki Gospodovimi enega njegovih najdražjih učencev, enega njegovih najiskrenejših prijateljev, človeka ž njim ene duše — homo unanimis (Ps. 54, 14) — in če ne bi vedel, da je prav le-ta pokazal nad Kristusom najstrašnejšo, najpodlejšo hudobijo ...

Ubogi moj Odrešenik! Znano je iz zgodovine, da se je v teku stoletij dogodilo tudi drugim ljudem: kraljem, cesarjem, vojskovodjem in drugim imenitnim in neimenitnim zemljanom, da so bili izdani od svojih ljudi, izdani tudi od svojih dragih, negovanih, ljubljenih ... Toda povejte: Kdo je bil kdaj svojega izdajavca tako visoko povzdignil, s tolikimi dobrotami ovenčal — kakor Kristus Judeža? Iz preprostega ljudstva ga je bil sprejel med tiste svoje dvanajstere kneze-apostole, ki so imeli utrditi in vladati največje kraljestvo na zemlji,

sv. Cerkev božjo. Kakor drugih apostolov naj bi bilo tudi Judežovo ime češčeno na zemlji med vsemi narodi; duhovniki naj bi se klanjali pred njim; v oltarje naj bi se stavila njegova podoba; cerkve naj bi se zidale njemu na čast. Kakor drugim apostolom je bil odmenil Jezus tudi njemu največje oblasti na zemlji; dar čudežev mu je dal, kakor drugim; moč nad samim peklom. Pri zadnji večerji je Gospod, kakor najnižji hlapec, pokleknil tudi k njegovim nogam in mu jih umil in poljubil, poln ljubezni in krotke ponižnosti. In poln ljubezni in božje vsemogočnosti je tudi njegovo dušo nasitil in napojil s svojim lastnim presvetim telesom, s svojo lastno presvečo krvjo — pri zadnji večerji. O, kateri kralj ali vladar je kdaj tako odlikoval svojega izdajavca! Minuisti eum paulo minus ab angelis — storil si ga malo manjšega kot angele, z veličastvom in častjo si ga kronal in si ga postavil čez delo svojih rok. (Hebr. 2, 7—8.) A čujte in premislite! Drugi, o katerih beremo, da so izdajali svoje gospodarje, so jih izdajali za velike koristi, za ogromne dobičke: za odločivne zmage, za rešenje iz robstva, za kupe zlata in srebra. Kaj pa Judež? Zatisnite si ušesa, kristjani, da ne slišite te sramote! Judež je prodal svojega Gospoda za trideset srebrnikov! Za trideset srebrnikov! — Oni pa so mu dovolili trideset srebrnikov, pravi sv. Matevž. (Mat. 26, 15.) Prijatelji moji! Ali veste, kakšna cena je to bila? To je bila po postavi kupna cena za mrtvega sužnja!... O

nezaslišano! nezaslišano! Toliko je tedaj cenil Judež svojega Gospoda? svojega Stvarnika, svojega Boga? Kaj — niti tako ga ni cenil! Kako pa je rekel, ko je bil šel k velikim duhovnom sklepat kupčijo? Ali je rekel: Dajte mi trideset srebrnikov — in vam ga izdam? O, ni rekel tako, ne tako! Ampak: Kaj mi hočete dati, je rekel, in jaz vam ga bom izdal? (Mat. 26, 15.) Koliko mi daste? Dajte, kolikor hočete, za vsak denar je na prodaj... In na prvo ponudbo je udaril v roke, je pristal na kupčijo... Zato, ker ni nič cenil svojega Jezusa, prav nič; zato, ker mu, dasi je bil sicer lakomen — ni bilo do tega, koliko zanj izkupi, marveč samo do tega, da ga proda... O groza! Vidi se, da ga je prodal iz sovraštva...

Iz sovraštva — pač. Toda še poslušajte, preljubi! Vsi vemo, da so tudi Jožefa, sina Jakopovega, prodali njegovi bratje v Egipt iz sovraštva. Toda kako drugače je to bilo! Jožefa je oče bolj ljubil nego vse svoje sinove, ker je bil dober in plemenit. Zato pa so mu bili njegovi bratje nevoščljivi in so ga črtili. Ko je tedaj prišel nekoč za njimi na pašo, poslan od očeta, so sklenili, da se ga iznebe. Glejte ga, ljubeznivega mladeniča, tam na planjavi Dotain! Pravkar so ga potegnili bratje z dolgimi vrvmi iz suhega vodnjaka, kamor so ga bili najprej vrgli. In zdaj je že zvezan, kakor suženj. Nič ne pomaga ne jok, ne prošnja. Ravno prav so prišli mimo izmaelski trgovci. Na kamele ga nalože in hajd ž njim v Egipt! Ubogi mladenič!

Kaj si storil tako hudega svojim bratom, da so te sovražno prodali? Kaj si storil zlasti Judu, da jim je le-to nasvetoval? Nesrečni Juda... O predragi — in vendar je bil ta Juda, Jožefov brat, vse drugačen Juda, nego Judež, Kristusov učenec! Oni je napravil brate, naj Jožefa prodado, res je — toda svetoval jim je to zato, da bi ga rešil hujšega, da bi ga rešil smrti, ki so jo bili za Jožefa sklenili! — Kaj nam pomaga, je rekel, ako bi umorili svojega brata in prikrivali njegovo kri? Bolje je, prodati ga Izmaelcem, da ne omadežujemo svojih rok. Zakaj brat je naš in naša kri... (l. Moz. 37, 26—27.) O seveda — bolje je, bolje je... Bolje je, da zakoljejo samo kozliča in v njegovi krvi namočijo Jožefovo suknjo, nego da bi ležal brat v svoji lastni krvi pred njimi... Bolje je... Prodali so ga pač — črno dejanje! — iz sovraštva so ga prodali —. Toda navsezadnje so ga prodali vendarle zato, da so mu prizanesli s smrtjo. — Kaj pa Judež svojega Gospoda? On ga je prodal v smrt — naravnost v smrt! — Sin človekov bo izdan, da bo križan! (Mat. 26, 2.) Ne zato, da bi bil iztrgan iz rok sovražnikov, marveč zato je bil prodan Kristus, da je bil izročen njihovim rokam; zato, da je bil poslan kakor nedolžno Jagnje v mesnico, v strašno smrt na križu!... O Judež! Judež! ti bogokletni izdajavec! Tako tedaj si šel ti izdat, prodat svojega Učenika! Pač zdaj še ne veš, kaj se to pravi — prizadeti tako sramotno krivico svojemu Bogu! O, ko se

ti bodo odprle oči, ko boš izpregledal — kaj bo s teboj? Ali ne boš obupal? Ali ne boš želel, dati vse, kar imaš, da bi našel krvnika, rablja, ki bi tebe prej umoril njego tvojega Gospoda? Toda ne boš ga našel! Sam boš moral biti svoj krvnik — svoj maščevavec, Judež, in strašna bo tvoja zadnja ura!

*

Predragi v Gospodu! Kaj pravite? Ali se vam ne smili Kristus, ko se je vse zarotilo zoper njega, ko ga je njegov prijatelj, njegov ljubljeneec tako nezaslišano izdal? O kolika sramota! Kolika krivica! Kolika hudobija! Kako grozna je morala biti bolečina Kristusova! Ali se njemu tako povračujejo njegove dobrote? Ali je on to zaslužil? O vi vsi, ki greste mimo po poti, pomislite in glejte, če je kje bolečina, podobna bolečini Kristusovi...

Judež! — Ah, koliko Judežev hodi po zemlji! Za vse se prodaja Kristus, za vsako ceno... Za majhen dobiček se prodaja, za majhno posvetno veselje, za trenotno grešno uživanje... Za slabo prijateljstvo se prodaja, za grdo znanje, za pijačo, za ponočevanje... Še za manj: za same grešne pogovore, za kletvine, za nečiste poglede in besede... Še za manj: za same grešne želje celo, za same grešne misli celo se prodaja Kristus...

Predragi! Ali nismo tudi mi v številu Judežev? O, izprašajmo si vest! Točno in natančno! Da bomo vedeli obžalovati, obloževati se v zakramentu svete pokore! Da pristopimo vredno k velikonočni mizi! Da k svojim dosedanjim zmožam ne pridenemo še te hudobije, da bi pri velikonočni svačlovski gostiji, v Zakramentu ljubezni, s poljubom izdali svojega Učenika. Obvaruj nas Bog te nesreče! Amen.

III.

Če kdaj na svetu, se je v dneh Gospodovega trpljenja nehvaležnost človeškega srca razgalila v vsej svoji nagoti. Kristusa, ki je vse ljubil, vsem dobrote delil, so zasovražili vsi hkrati, zdušno so sklenili njegovo pogubo. Če hočemo verjeti pre-mišljevanju svetnikov, so vstali proti njemu med ljudstvom celo taki, ki so bili deležni njegovih dobrot po čudežu. Nepopisna je morala biti žalost Kristusova nad toliko nehvaležnostjo. *Popule meus, quid feci tibi, aut in quo contristavi te?* — Moje ljudstvo, kaj sem tebi storil, ali v čem sem te razžalil, da mi tako povračuješ? ... Do vse vrhane mere pa je morala dokipeti bolečina Kristusova, ker se je našel med samimi njegovimi izvoljenimi apostoli sin pogubljenja — *filius perditionis* (Jan. 17, 12), ki ga je prodal —: ne zato, da bi ga otel, kakor so prodali Juda in njegovi bratje Egiptovskega Jožefa, marveč ki ga je prodal za nepopisno sramotno ceno naravnost v smrt. O, če je Judež apostol tako ravnal s svojim Gospodom, kako so šele ravnali ž njim drugi, ki so ga manj poznali nego Judež? Kako so ravnali ž njim? Ali hočete slišati? Prosim, poslušajte!

Na vrt Getzemanski, kjer je bil Jezus v strašnih dušnih bolečinah potil krvavi pot, je, kakor beremo, pripeljal Judež veliko množico služabnikov velikih duhovnov in Farizejev s svetiljkami in plamenicami, z meči in s koli. In na izdajstvo Judeževo s poljubom so pristopili in so roke na Jezusa položili, ga prijeli, zvezali in peljali pred sodnike. —

Povejte mi, moji častiti poslušavci: Zakaj so Kristusa sploh prijeli? Kaj je bil zagrešil? Da pravica koga zgrabi in kot hudodelca tira pred sodnike ali v ječo, za to je na celem božjem svetu potreba najmanj suma kakega hudodelstva — če ne utemeljenega, pa vsaj dozdevnega suma. Lahko se zgodi, da koga primejo po nedolžnem, toda imeti ga morajo vendarle — čeprav po zmoči — na sumu, da je kaj hudega storil. Jožefa v Egiptu so zgrabili in vrgli v ječo po nedolžnem, vsi vemo, toda pomislite: tožila ga je žena Putifarjeva grde pregrehe in za lažniv dokaz svoje obdolžitve je kazala plašč Jožefov, ki ga je bila strgala ž njega. — V spričevanje zvestobe, pripoveduje Sv. Pismo, je obdržani plašč pokazala možu, ki je bil domov prišel, in je rekla: Hebrejski suženj, ki si ga pripeljal, je prišel k meni, da bi me osramotil. Ko me je pa slišal vpiči, je popustil plašč, ki sem zanj držala, in je ven zbežal. (II. Mojz. 39, 16—18.) — To je bila laž in grdo obrekovanje; ampak vendar-le: Putifar je imel vsaj navidezen dokaz o veliki hudobiji Jožefovi

— vzroka dovolj, da ga je ukazal zvezati in zapreti v ječo. — Kaj pa pri Kristusu? Kakšen sum je bil na njem? Kakšen, tudi le navidezen dokaz kake hudobije so imeli proti njemu? Ali ga ni nasprotno komaj par dni poprej še vse ljudstvo javno in slovesno proglasilo za preroka, za poslanca božjega, za oznanjevalca vse resnice? In zdaj naj bo naenkrat hudodelec! Saj se spominjate: Trume narodov so mu šle naproti, ko je kakor kralj svečano jezdil v Jeruzalem; in so razgrinjali svoja oblačila po poti in sekali veje z dreves in s palmami v rokah so ga pozdravljali in klicali: Hosana sinu Davidovemu! Češčen, ki prihaja v imenu Gospodovem! Hosana! ... (Jan. 12, 13.) A koj nato ga zgrabijo, ga zvežejo, ga tirajo pred gosposko ... O zakaj? Po kateri pravici? Kaj vedo hudega o njem? Kaj je storil Kristus? — Glejte, ves svet dere za njim! so rekli med seboj Farizeji. (Jan. 12, 19.) A tako! To torej! To je vzrok, da ga je treba zgrabiti in ukleniti —, ker je do zadnjega časa šlo za njim vse ljudstvo, željno njegovih dobrot in čudežev? ... To je pregreha Kristusova? ... Oj ti hudobna pravica sveta! —

In glejte! Ko so bili Kristusa prijeli in zvezali, kako so ravnali ž njim hlapci in vojščaki! Če so ga na krivično povelje velikih duhovnov, Farizejev in pismarjev že morali zgrabiti — kaj je bila njihova edina pravica? O, tudi če bi bil Kristus hudodelec, če bi bil — odpusti, Jezus, to besedo! —

največji razbojnik, ne bi bili hlapci in vojščaki smeli ž njim storiti drugega, nego lepo mirno peljati ga pred sodnika. Ali ni tako? Ali ne delajo povsod tako? Zakaj pa so potem s Kristusom tako nečloveško ravnali? Zakaj so ga vlečili po ulicah Jeruzalemskih kakor nespametno živinče: — Kakor ovca bo peljan v mesnico, je rekel Izaija... (Iz. 53, 7.) Zakaj so ga bili s pestmi? suvali z nogami? topli s palicami? Zakaj so ga grdo zasmrnovali? Kdo jim je dal to pravico — nesrečnejšem? Povsod velja: Najprej treba obtoženca zaslišati, soditi, obsoditi — potem naj ga muči in tepe zaslužena kazen! Pri Kristusu pa so začeli siroveži s trpinčenjem in mučenjem pred obsodbo, pred vsako razpravo, da, pred vsakim zaslišanjem!

Toda čemu hočem, da naj Jezusa zaslišijo, da naj proti njemu razpravljajo! Kaj pa pomaga! Če je pa z Izaijem moral reči Gospod: — Pričakoval sem od njih, da bi storili, kar je prav, pa glej! krivica; da bi delali pravico — pa glej! hudobija. (Iz. 5, 7.) Kaj pomaga, če pa sodniki pri Kristusu niso poznali druge postave nego sovraštvo in pobesnelost ljudstva! Kaj pomaga taka obravnava, ko so bili sodniki in priče vsi ena in ista nahujskana drhal! Ko je obveljalo vse, kar je kdo izmed razdražene množice zavalil zoper Kristusa! Največji ničvredneži, ki jih noben zakon ne bi pripuslil k pričevanju, so kričali: Ta ščuva in zape-ljuje ljudstvo! — brani dajati davek cesarju! — po-diru tempelj in ga v treh dneh nazaj postavlja!...

Drug drugemu so nasprotovali, v samih lažeh in obrekovanjih so se lovili —, pa vse je bilo sprejeto za resnico, vse za obtežilno izpoved. Insurrexerunt in me testes iniqui — vstale so zoper mene krive priče, in hudobija je sama sebi lagala. (Ps. 26, 12.) O kaj je mogla trpeti nedolžna duša Kristusova! —

Da bi bili pripustili Kristusu vsaj zagovornika! Pa mu ga niso. — Toda, morda so mu dali vsaj priložnost, da se je zagovarjal sam? Res da. Vprašali so ga, naj da odgovor o svojih učencih in svojem nauku. — Veliki duhoven je vprašal Jezusa za njegove učence in njegov nauk, pravi sveti Janez. (Jan. 18, 18.) Toda — zdaj čujte grozoto! Komaj Jezus odpre usta, da odgovori skromno in pohlevno: — Jaz sem očitno govoril pred svetom, jaz sem vedno učil v shodnicah in v templju in na skrivnem nisem nič govoril... (ib. 20) — komaj Kristus to izreče, že ga eden hlapcev sirovo za uho udari... — Eden služabnikov, ki je zraven stal, je Jezusa za uho udaril, pove sv. Janez. (18, 22.) O nepopisna hudobija takega ravnanja! Če nočete poslušati, vi sovražniki Kristusovi, zakaj vprašujete? In če vprašate, zakaj nočete poslušati? Pravica, o nebesa! Prekruto ravnaajo z našim Jezusom, ne le višji sodniki in njihovi podložni uradniki, marveč celo najnižji sodni hlapci! Našemu Jezusu ni dovoljeno to, kar dovoljuje postava največjim hudodelcem, morivcem in razbojnikom. Tem je dovoljeno iskati si pred sodbo zagovornikov ali

zagovarjati se samim. Jezus pa ne sme imeti ne zagovornikov, ne zagovarjati se sam. On ne sme govoriti — ne rečem — kadar bi hotel, marveč še tedaj ne, ko ga vprašajo, ko ga pozovejo! Kaj naj tedaj stori? Ali naj molči, kakor človek, ki nima v svojih ustih odgovora? (Ps. 37, 15.) Dobro, naš Jezus molči. A glejte! tudi to ni prav. — Meni ne odgovarjaš? kliče nad njim Pilat, ali ne veš, da imam oblast, te križati, in oblast, te izpustiti? (Jan. 19, 10.) In množice zasmehujejo Kristusa, ko molči, rogajo se mu, kot da ne zna govoriti, kot da si govoriti ne upa, kot da z molčanjem pripoznava to, česar ga dolže... Torej ne govoriti, ne molčati ne sme obtoženec — kakšno sodno postopanje je to? kje na svetu je še taka sodba? Nikjer je ni! pri nobenem omikanem ljudstvu je ni — še pri barbarih ne!

Kako drugače so nekoč sodili barbarski, divji mornarji preroka Jona! Nemara se spominjate zgodbe. — Prerok Jona je bil Gospodu nepokoren. Gospod mu je bil zaukazal, naj gre v Ninive, izpreobračat grešnike. Da ni hotel iti. Bežal je na barko, da bi ušel v mesto Tarzus, izpred obličja Gospodovega. Gospod pa je zato poslal velik vihar na morje, in ladja je bila v nevarnosti, da se potopi. Tedaj so dejali mornarji: Pridite in vadjajmo, da izvemo, zakaj nas je ta nesreča zadela. In so vadjali in vâdlja je zadela Jona. Toda kaj mislite, preljubi, da so ti mornarji Jona nato takoj tebi nič meni nič v morje vrgli? Kaj še! Četudi je

rijula nevihta in je tulilo morje, četudi so se imeli potopiti zdajzdaj, so vendar hoteli biti pravični! Hoteli so vendar Jonu dati časa, da govori, da sam vse pove, da se zagovarja, če je nemara po krivici zadela vâdlja ravno njega. Izpraševali so ga natančno in podrobno: Kdo si? kakšno je tvoje opravilo? odkod si? kam greš? izmed katerega ljudstva si? zakaj nas je ta nesreča zadela? — In nič prej ga niso obsodili, dokler ni Jona sam vsega priznal, rekoč: — Vzemite me in vrzite me v morje — vem namreč, da je zavoljo mene ta veliki vihar prišel nad vas! (Jon. 3.) Tako divjaki. — Jezus pa ni smel ne govoriti, ne molčati. Jezusa so sodniki preko vsake postave, proti vsaki postavi sodili in obsodili. —

Sodili so ga in obsodili, dasi so vedeli — zdaj čujte najstrašnejšo krivico te sodbe! — dasi so vedeli, da je — nedolžen! O, ali mar ni tega vedel Pilat? Ali ni tega na ves glas povedal? — Jaz nisem našel nobene krivice nad tem človekom, je dejal očitno pred vsem ljudstvom, pa tudi Herod ne. (Jan. 23, 24.) — Kaj je hudega storil? Nič smrti vrednega ne najdem nad njim! (Ib. 22.) O dobro, Pilat! Torej naj Kristus živi! Torej mu razvežite vezi! Torej ga izpustite v prostost! Taka je prava in pravična sodba. Toda ne — pravice ni! Za Kristusa je ni! Nad Kristusom mora gospodovati krivica, najstrašnejša, ki si jo misliti morete, v nebo kričeča, po maščevanju vpijoča...! Poslušajte, kristjani, poslušajte sodbo: — Nič smrti vrednega

ne najdem na njem... Torej — vzemite ga, rablji, v roke! Torej — vlecite ga na Kalvarijo! Torej — vrzite, razpnite ga na križ!... Oni pa so tiščali z velikim vpitjem in prosili, da naj bo križan, pravi evangelist, in Pilat je prisodil, da naj bi se dopolnila njih prošnja. (Luk. 23, 23–24.) — —

O Kralj večne pravice! Katere srce je občutilo bolečino tolike krivice, kot jo je občutilo tvoje srce! Za nedolžnega spoznan in — na smrt obsojen... Za nedolžnega spoznan in — na smrt obsojen... O, kaj sem poprej tožil, da Kristusu niso dovolili nobenega zagovornika? Čemu pa naj bi mu bil? Kaj pa more zagovornik storiti? Največ, kar more, je pač to, da jasno izpriča, da je obdolženec — nedolžen. Pri Kristusu pa so sodniki to vedeli. Vedeli in izpovedali so, da je Kristus nedolžen — pa so ga vseeno obsodili... Kakšna krivica! Kakšna bolečina za Kristusa! O vi vsi, ki greste mimo po poti, pomislite in glejte, če je kaka bolečina, kakor je bolečina Kristusova!

*

Pilat in vsi krivični sodniki Gospodovi! Gospod jih je že sodil po svoji večni pravici. Kakšen je bil sodni rek? O Bog! — —

Pa tudi mi vsi, moji poslušavci, bomo enkrat stali pred sodnim stolom Kristusovim. Tedaj bo treba dati odgovor za vse krivice, ki smo jih mi storili Kristusu s svojimi strastmi, grehi, hudobijami... Ali mislimo na to? O, mislimo, Gospod,

in skesani prosimo: Odpusti, kar smo zagrešili!
Radi žalujemo, jokamo, trpimo zdaj na zemlji, da
boš takrat prizanesel. O Gospod, bodi takrat mi-
lostljiv grešnikom!

Spomni se, o Jezus mili,
da so te za nas umorili —
tisti dan se nas usmili! — Amen.

IV.

Brez vsakega vzroka — če se še spominjate zadnjega premišljevanja — so bili Kristusa njegovi sovražniki zgrabili in tirali pred sodnike. Proti vsaki pravici so vojaki in hlapci ž njim sirovo ravnali. In njegovi sodniki so postopali proti njemu, ga sodili in obsodili preko vsake postave, bijoč v obraz vsaki postavi — kakor ne delajo niti divji, nekulturni narodi. Dasi prepričan, da je Kristus nedolžen, se je Pilat vendarle podal besnenju teh, ki so vpili: — Križaj ga! Križaj ga! Izpustil jim je torej, pripoveduje sv. Luka, tistega, kateri je bil zaradi uboja in punča v ječo vržen, za katerega so prosili (namreč hudodelca Baraba), Jezusa pa je izdal njihovi volji. (Luk. 23, 25.) Čigavi volji? Volji našuntanega ljudstva, volji pobesnele drhali, volji tistih zlasti, ki so komaj čakali, da izvrše obsodbo nad Jezusom; izročil je Pilat Jezusa na milost in nemilost njegovim rabljem. — In zdaj, o kristjani, čujte, kako so ravnali, kaj so počeli z Jezusom njegovi rablji! —

*

Po povelju Pilatovem so vojaki Jezusa slekli, da ga bičajo. Oj sramu in notranje bolečine Je-

zusove! Njegovo presveto, prečisto telo so divje razgalili. Na javnem prostoru, pred sodnim stolom Pilatovim. Kaj je moral trpeti Kristus v svoji deviški duši! Resnično: Ali mar ni Gospod večkrat čudežno pokril telesa svojih svetnikov in svetnic, da jim je prihranil to muko — razžaljene sramežljivosti? V mučeniških zgodbah beremo tako. — In glej! tu je moral stati on sam raznažen pred očmi brezbožne množice, sredi gneče svojih brezstidnih mučilcev. O kako je vpila njegova duša k nebeškemu Očetu: — Zaradi tebe prenašam zasramovanje; sramota pokriva moje obličje! (P. 68, 8.) Jaz sem črv in ne človek, zasramovanje ljudi in izvržek izmed ljudstva! (Ps. 21, 7.) —

Razgaljenega so privezali Jezusa k nizkemu stebriču tako, da je stal popolnoma s skrivljenim hrbtom pred svojimi mučitelji. Tako so ga bičali. Bičanje je bila strašna muka. Navadno so jo izvrševali vojaki. Rabili so pri tem drobne šibice ali pa usnjate biče, ki so imeli na koncu pri-trjene koščice ali svinčene kroglice. Udarci z njimi so bili grozni. Večkrat se je dogodilo, da je bičani trinogom kar v rokah izdihnil. Stari pisatelj Evzebij popisuje neko tako bičanje več oseb in pravi: — Vsi navzoči so strmeli, ko so jih videli deloma do žil razmesarjene, tako da so bili telesni členki goli in se je celo drobovje videlo. — Že pri prvih udarcih se je razmesarila koža in kri je brizgnila kvišku.²⁶ O moj Jezus, in na tvoje prenežno telo je padala taka divja vihra!

O da, in vse bolj neusmiljeno so te bičali nego kdaj kakega resničnega hudodelca! Kaj pa mislite, preljubi! Res je, da po judovski postavi nihče ni smel prejeti več nego štirideset udarcev, in tisti, ki so to muko izvrševali, so navadno tako pazili na to število, da so rajši odmerili en udarec manj — zato, da ne bi enega preveč. Sv. Pavel, ki je bil petkrat bičan, to zatrjuje, rekoč: — Od Judov sem jih petkrat po štirideset, eno manj prejel. (2. Kor. 11, 24.) Toda Kristusa so prvič bičali poganški vojaki — in kaj so se le-li menili za judovsko postavlo! Nič! — In pôtlej, ali je bil mar Jezus obsojen po kakšni postavi? Ali je bilo zanj sploh kje kaj pravice? Nič! — Tradidit eum voluntati eorum: Pilat ga je bil izročil rabljem na milost in nemilost, in mislite si, če so sirovi, poganški rablji poznali kaj milosti! O, nič je niso poznali, prav nič! — Šest jih je pristopilo, popisuje to krvavo bičanje sv. Hieronim: dva s trnjevimimi šibami, dva z vozljatimi jermeni, dva z železnimi verižicami. Prva dva sta začela in tepla Gospoda na vso moč; rana se je odpirala za rano, kri je tekla curkoma. Ko sta se utrudila ta dva, sta pristopila druga dva in sta množila prejšnje rane z novimi. Potem sta prišla še tretja dva in z železnimi ostricami trgala ž njega meso in kožo.²⁷ In nekateri mislijo, da je bilo teh oddelkov po šest rabljev še več. — Resnično, izpolnilo se je, kar je v osebi Kristusovi klical psalmist: — Po mojem hrbtu so kovali grešniki, podaljševali so

svojo hudobijo. (Ps. 128, 3.) Bolečinam mojih ran so še pridevali. (Ps. 68, 27.) Na udarce so še znova udarjali, odprte rane so naprej mesarili... O trinogil! o krvoločnežil! o nečloveški rablji brez srca in usmiljenja! Nehajte! prizanesite! Ali ne vidite, da je Kristus že ves raztepen? da je ves ena sama zevajoča rana — Mož bolečin, ves oblit s svojo nedolžno krvjo?... Odložite strašne biče in šibe! —

Toda kaj pomaga, če jih odlože! Muk vendarle ni zadosti. Še je ostala pri bičanju neranjena presveča glava Kristusova. Njo začno zdaj trpinčiti. Brez vsakega povelja, po svoji glavi, po svoji lastni satanski iznajdbi. — Vojaki so splekli krono iz trnja, pripoveduje sv. Janez, in mu jo dejali na glavo. (Jan. 19, 2.) Krono iz trnja. Drugačnega venca ni imela za Kristusa ljubljena njegova Palestina... Premislite, preljubi, telesne bolečine Kristusove pri tem kronanju! Trnje, iz kakršnega mislijo, da je bila spletena krona Kristusova, ima do 6 cm dolge bodice, in te so tako trde, da jih na jutrovem pogosto rabijo namesto žebeljev. O presveča glava Jezusova, kaj si ti trpela pod temi trni! Zakaj neusmiljeni mučitelji Kristusovi trnjeve krone niso položili nalahko okrog njegovih senc, ampak z divjo močjo so jo potisnili na trudno glavo Gospodovo in s palicami in trsi so tepli po njej, da se je zadirala vedno globlje, skozi kožo in živce in mišice noter do kosti... O bolečina! o bolečina! — Pridite, hčere Sionske, in

poglejte kralja Salomona s krono, s katero ga je kronala njegova mati! (Vis. pes. 3, 11.) Kaj mati! — še mačeha ni bila Kristusu — nehvaležna zemlja judovska! — Vse se je po črki izpolnilo, kar je bil napovedal Izaija: — Od podplatoev do temena ni nič zdravega na njem. (Iz. 1, 6.) Kajti zdaj je tudi cela glava Kristusova razbolena, najobčutljivejši del telesa je z nešteti trni preboden, sveto obličje je vse zateklo, vse pordelo od krvi, ki teče curkoma izpod trnjevega venca...

In koliko zasramovanja in zaničevanja je zopet užila duša Kristusova pri tem groznem kronanju! Prostaški vojščaki so se norčevali iz njegove kraljeve časti, ko so ga kronali. Kristus je v resnici kralj. Ali mar ni? Kot človek je izšel iz kraljevega rodu Davidovega; kot Odrešenik je kralj, glava vseh odrešenih, posebno svoje svete Cerkve; kot večni Bog je kralj nebes in zemlje. Kralj kraljev in Gospod gospodovavcev. (Raz. 19, 16.) Zato je tudi Kristus sam na vprašanje Pilatovo: Ali si ti kralj? odgovoril: Ti praviš (prav): Kralj sem jaz! (Jan. 18, 37.) Po vsi pravici. Po vsi pravici so Jezusu pristojali krona in škrlat in kraljevo žezlo. Pa oh, poglejte! kako so se brezbožniki norčevali iz kralja sveta! Trnjevo bodečo krono so mu zasadili na glavo, in v umazano škrlatno cunjo so ga ogrnili, vsega raztepenega, in morski trs so mu potisnili v roke namesto žezla, češ: Glej! kakšen kralj si ti... In so pripogibali pred njim kolena in ga zasmehovali, kličeč: *Χαίρε*,

ὦ βασιλεῦ! Ave, Caesar! Zdrav bodi, kralj Judovski!... In so pljuvali vanj in mu jemali trs iz rok in so ga bîli ž njim po glavi... (Mat. 27, 29—30.)

In iz njegove duhovske časti so se norčevali, ko so ga kronali. Kristus je v resnici naš veliki duhoven. — Ti si duhoven na vekomaj po redu Melhizedekovem, tako je dejal o njem David. (Ps. 159, 4.) Veliki duhoven Nove Zaveze je Kristus, ker je bil poslan na svet, da na oltarju križa daruje samega sebe v veliko spravno daritev za odrešenje nas vseh. (Hebr. 9, 11.) — Kakor si je tedaj veliki duhoven Stare Zaveze, kadar je opravljal svojo službo, ovil glavo z laneno obvezo, podobno vencu: tako in veliko bolj se je Kristusu spodobil duhovski venec... In glej! namesto njega so mu pribili, da, pribili so mu na glavo trnjevo krono... O nezaslišano zasramovanje njegove duhovske časti! O globočina sramote, v katero je bila potopljena duša Kristusova!... O Marija, Devica in Mati preblazena, kaj ni ta tisti, katerega je tebi oznanil angel današnji dan,* o katerem je rekel, da bo velik, da bo Sin Najvišjega imenovan? (Luk. 1, 32.) Kako da ga vidimo pred seboj tako raztepenega, tako razžaljenega in ponižanega in osramočenega? Ecce homo! Ecce homo! mora klicati sam Pilat, kažoč Jezusa ljudstvu. (Jan. 19, 5.) Glejte, človek!

* Govor je bil govoren na praznik Oznanjenja prebl Device Marije.

Glejte bornega, že preveč pokorjenega! Imejte usmiljenje ž njim!²⁸ Imejte usmiljenje... O vi vsi, ki greste mimo po poti, pomislite in glejte, če je kaka bolečina, kakor je bolečina Kristusova! — —

*

Predragi! Zakaj je hotel naš Odrešenik trpeti strašno bičanje na svojem telesu? grozno kronanje na svoji glavi? Tako blizu so zveličavne misli.

Ali ni bilo razmesarjeno njegovo presveto telo zaradi grešne čutnosti, zaradi nebrzdane požljivosti naših teles? Ali ni bilo njegovo deviško telo pokrito z ranami za tiste grehe sveta, o katerih pravi apostol, da naj se med kristjani še ne imenujejo ne? (Ef. 5, 3.) Za grehe, pri katerih pozabi človek, da je njegovo telo tempelj Svelega Duha, posvečen in maziljen pri sv. krstu, pri sv. birmi, pri sv. obhajilu tolikokrat živ tabernakelj večnega Boga?... Vi me razumete, predragi... Kakor umazana lava se vali po svetu nečistost. *Vae mundo a scandalis!* Gorje svetu zaradi njenega pohujšanja! (Mat. 18, 7.)

In trnjeva krona je raztrgala glavo Kristusu. Ali ne zaradi ošabnih, napuhljenih misli naših glav? Zaradi tiste pregrehe, ki je pogubila angele, ko so govorili: Nad zvezde postavimo svoj sedež..., ki je pahnila v nesrečo prva dva človeka, ko sta poslušala zapeljivi glas: Bogu bosta enaka...

Ah, nečisti ogenj in vihar napuha — kako pustošita božje njive človeških duš!... Prijatelji, tudi v nas tli ogenj, tudi v nas dremlje vihar... Vojskujmo se, vojskujmo se za svoje duše! Glejmo na razbičanega in s trnjem ovenčanega Kristusa! Ecce homo! Nobene silnejše slike ni za nas, nego je Ecce homo! Ko se je sv. Elizabeta zaročila z deželnim grofom Turinškim, ji je poslal ženin za zaročno darilo prekrasno, predragoceno ogledalo, na čigar zadnji strani je bila vdelana podoba krvavega Kristusa — Ecce homo. In pobožna nevesta se je rajši nego v steklu ogledovala v krvavem obličju Gospodovem.

Bodi podoba Ecce homo vtisnjena tudi v naše duše neizbrisljivo! Naj nam jo vtisne Marija, danes od angela pozdravljena Mači razbičanega in s trnjem kronanega Gospoda! Prosimo jo z besedami tiste lepe in žalostne pesmi, ki jo je Cerkev zložil blaženi učenec sv. Frančiška, Jacopone da Todi:

Sancta Mater, istud agas:
Crucifigi fige „plagas
cordi meo valide!

Sveta Mači, rane — prosim —
Kristusove jaz naj nosim
v duši! — Vtisni mi jih ti!²⁹ — Amen.

V.

Grozno bičanje in kronanje s trnjem, pri katerem je poleg telesa neusmiljeno trpela tudi duša Kristusova — zaradi sramu, ko so ga razgalili pred množico, zaradi ponižanja, ko so oskrunili njegovo kraljevsko in duhovsko čast... ni nasitilo krvoločnosti ljudstva, nahujskanega proti Kristusu. Pilat jim je pokazal raztepenega Zveličarja s trnjevo krono na glavi, ogrnjenega z zasmehljivim škrlatnim plaščem: Ecce homo! Glejte, človek! Glejte, ali je to sploh še človek? In ali ste vi še ljudje? Kje je vaše usmiljenje ž njim? — Toda namesto usmiljenja so zavpili smrt: Križaj ga! Križaj ga! — Po postavi mora umreti, ker se je delal Sinu božjega... Ako tega izpustiš, nisi cesarjev prijatelj... Proč ž njim! Križaj ga!... In Pilat se je zbal in jim ga je izročil, da ga križajo. (Jan. 19, 4—16.) — In tako pojdemo, predragi, z Gospodom po njegovi zadnji poti — težki poti na Kalvarijo — k njegovim smrtnim mukam!

*

— Glej! križ mu nalože — na ranjene ramé. Na smrtno trudno telo, na raztepane, krvave rame

so mu naložili težki križ. Težki križ, pravim. Zakaj evangelij pripoveduje, da je moral vojščak, ko je Jezus zaklical na križu: — Žejen sem! natakniti gobo, s kisom namočeno, na frs, da mu jo je podal k ustom — ni je mogel podati z rokami. Potemtakem je bilo daljše, navpično bruno križa, če pomislimo, da ga je moralo iti precej tudi v zemljo, vsaj 4–5 metrov dolgo. In da so mogle biti na križ pribite roke raztegnjene, je moralo imeti krajše, počezno bruno približno 2 metra. In če vzamemo, da sta bili bruni vsaj 20 cm široki in debeli, potem lahko pomislimo, kakšno težo je sprejel nase razmesarjeni Jezus... Sam je moral nesti svoj križ. O, in ne tako kakor Izak, ki je tudi sam nesel na goro Morijo butaro, na kateri naj bi ga njegov oče Abraham daroval po božjem ukazu. Izak je nesel svoje breme ponoči, po zapuščenih potih, po samotnih krajih, brez gledavcev. Kristus pa je moral nesti svoj križ pri belem dnevu, sredi skozi ves Jeruzalem: vojaki so s trobentami klicali skupaj gledavce, brezštevila truma zasmehujočega ljudstva je drla za njim v sprevodu. Izak je šel na goro v prijaznem pogovoru s svojim očetom, nič hudega se nadejajoč. Jezus pa je vedel, v kakšen strašen konec ga vlečejo njegovi sovražniki; njega so njegovi rablji suvali in pehali, topli, kleli in zasramovali po poti. — Oj strašna pot! Kako pada Gospod pod težkim križem! kako se ruši na tla! Kako moči kri, kar je še ostalo v telesu, to zločinsko zakrknjeno zemljo judovsko! —

Zdaj glej! Na Kalvariji, na gori smrti, na cilju! Križ je že položen na zemljo. Jama je že izkopana. Gospoda zgrabijo in slečejo. Še enkrat ga slečejo — da izpije do dna tudi kelih sramú... Z divjo silo potegnejo pred neštetim ljudstvom z njega njegova oblačila, po krvi vsa sprijeta s telesom. Vse rane se zopet odpro, bolečina bičanja se takorekoč obnovi... Krvavega vržejo na križ... Glejte, kako raztegujejo po brezčutnem lesu njegove roke in noge, da se trgajo kite in žile, da pokajo in uhajajo iz sklepov njegove kosti!... Čujte udarce kladiva, kako odmevajo po Golgoti!... V roke zabijejo žeblje, v tiste preblage roke, ki so vse blagoslavljal... Oj bolečina! Samo pomisliti vse to, je strah; kaj šele trpeti! — — In zdaj — zdaj zarjovejo zveri v človeški podobi, da zbeži solnce z neba in se skrije v nemi grozi; divji krik zaženo, da se razlega po okolici doli do Jeruzalema — in dvignejo križ in ga z močjo zasade v izkopano jamo, da se strese od bolečine celo razmesarjeno telo, na njem razpeto, da se zaštrga na žeblih roke in noge, da omedli razbolela presveta glava... In tako. — Tu stoji zdaj križ, in na njem visi Kralj večne slave, na najsramotnejšem kraju, ob najslovesnejšem dnevu vsemu ljudstvu v zgledovanje, obešen na najstrašnejši način, med dvema razbojnikoma!

Med dvema razbojnikoma! O, poleg najgrozovitejše bolečine še najkrivičnejša sramota! Med dvema razbojnikoma — zakaj? Ali je sodnik tako

zaukazal? O ne — hudobija sama si je to tako izmislila, peklena hudobija njegovih sovražnikov. Vedeli so, da bo smrt v taki družbi Kristusa najbolj pekla. Najbolj! najbolj! Zakaj, glejte! v vsem svojem trpljenju se ni Kristus pritožil nad nobeno muko, nad nobeno krivico — razen nad eno. Ko so ga bili na vrtu Getzemanskem prijeli — divja tolpa oboroženih vojakov in hlapcev —, tedaj je pač bilo, da je glasno potožil, rekoč: — Kakor nad razbojnika ste prišli nadme, z meči in kolmi! (Mat. 26, 55.) To ga je bolelo čez vse, da so delali ž njim, kakor z razbojnikom. — In, glejte! strašna hudobija. To ga boli nad vse, to ga boli nad vse, so si zapomnili rablji, če ga imamo kot razbojnika! Imejmo ga torej za takega, ravnajmo ž njim kot z razbojnikom! Sklenili so in delali so tako. Že pri sodbi so ga postavili skupaj z razbojnikom, z Barabom. Da, manj so ga cenili nego onega. Ko jim je Pilat hotel izpustiti enega, ali Kristusa ali Baraba — so zavpili vsi z velikim glasom: Proč s Kristusom! Izpusti nam Baraba!... In zdaj so ga hoteli še enkrat, še nazadnje zadeti v živo. Neizrečeno sramotna je bila že sama smrt na križu. Nevredni les — nesrečni les — sramotno drevo imenujejo križ stari poganski pisatelji, in sv. Avguštin pravi: Nobena smrt ni hujša (pač že zaradi sramote!) nego smrt na križu! — Toda sovražniki Kristusu so hoteli sramoti dodati še novo sramoto: Morte turpissima condemnemus eum! Kaznujmo ga

z najsramotnejšo smrtjo! (Sap. 2, 20.) — Križan naj bo, pa križan med dvema razbojnikoma — to ga boli, to ga najbolj boli! — med dvema razbojnikoma! v sredi med njima! — kakor največji razbojnik...

O presveti naš Odrešenik! Da bi ti vsaj imel koga, ki bi te tolažil v tej bridki in presramotni smrtni uri. Toda kdo naj te tolaži? — Pričakoval sem ga, da bi me miloval, pa ga ni — tako tožiš sam, da bi me tolažil, pa ga ne najdem. (Ps. 68, 21.) Resnično, Gospod, prihranjena ti ni smela biti niti ta bolečina — trpeti, umirati brez tolažbe... Jaz vem sicer: pod križem je stala tvoja presveata Mati: Stabat Mater dolorosa — toda kaj, ali ni pogled nanjo, na njene meče v srcu presunjal še z večjo bolečino tvoje lastno srce? Par pobožnih žena in sv. Janez — o kaj so te mogli tolažiti le-ti, ko so bili sami potopljeni v bolesi? Ostali tvoji najdražji pa —: ali te ni eden izdal? eden zatajil? in drugi so zbežali... A ljudstvo pod križem, o njegovo ljudstvo — kako je zasramovalo Gospoda še v poslednji uri! Iz njegovega božanstva se je norčevalo. Iz tistega božanstva, ki ga je jasno dokazal s svojim življenjem, s svojim naukom, s svojimi čudežnimi deli. Vsa narava, pokorna njegovim čudežnim močim, je pričala celo njegovo življenje: Resnično, ta je Sin božji! (Mark. 15, 39.) Oni na Kalvariji pa so mimo šli in so ga kleli in zmajevali z glavo: Si filius Dei es, descende de cruce! Če si ti Sin božji, stopi s križa, stopi s

križa dol! (Mat. 27, 40.) O strahota takega bogokletstva! Tudi zdaj ga še sramotite! Tudi v tem trenutku še — ko zatiska oči, ko nagiblje glavo, ko na poslednjem dihu trepeče poslednja beseda: Dopolnjeno je! —

A kako naj bi ne sramotili brezbožniki umirajočega, ko niso prizanesli končno niti mrtvemul!

V starih zgodbah berem, da je Tit, ko je l. 70. razdejal Jeruzalem, ob pogledu na mrtva trupla Judov jokal. Kralj Aleksander Veliki je po dolgem vojskovanju premagal svojega sovražnika, kralja Darija, ki je tudi padel v vojski. Pa ko ga je po tleh videl mrtvega, truplo brez krvi — se ni mogel zdržati solz. Svoj plašč je vzel z ram in pokrnil ž njim mrtvega sovražnika...

Kaj pa so storili Kristusu? Vse raztrgano, vse razbito je bilo njegovo telo, ne glava cela, ne roke, ne noge... Samo njegovo presveto srce je bilo še brez ran. In glej! eden vojakov je šel in je prebodel še njegovo stran, še to ljubeče njegovo srce. (Jan. 19, 34.) O kakšna krutost, kakšna nečlovečnost, kakšna brezbožnost! Mrtvega oskruniti, kliče sv. Janez Krizostom, mrtvega oskruniti — to je daleko hujše, nego živega na križu umoriti! O če se tu ne zganejo živa srca človeška, zgrozi se ti, mrtva narava: nebo, zatrepeči! morje, zabuči! zemlja, potresi se! skale, zmajajte se! grobi, odprite se! mrtvi, vstajajte — jokati, jokati nad strašnim dopolnjenjem na Golgoti!

Predragi! Ali sem vam pokazal ali nisem Moža bolečin v neskončnem morju njegovega trpljenja? Ali sem vas v teku teh premišljevanj prepričal ali ne, da je Kristus trpel toliko, kolikor nihče nikdar na svetu ni trpel, kolikor nihče nikdar na svetu trpeti ne more? Če vas nisem prepričal, je zato, ker je preslaba moja in vsaka človeška beseda, da bi dovolj opisala trpljenje Sina božjega...

Žalujmo, predragi, ob križu Gospodovem. Na njem visi naš Stvarnik, naš Ohranjevalec, naš Bog; tisti, ki so vse stvari njegov dobrotni dar: ta zrak, ki ga dihamo, to solnce, ki nam svetli, ta zemlja, ki nas živi, ta duša, ki nas drži pokoncu... Ah, žalujmo! Mi smo tisti, ki smo mu v povračilo za vse dobrote zadali smrt... Prestrašno smrt... Glejte, njegove brezštevne rane na njegovem mrtvem telesu so kakor ravno toliko ust, ki še kličejo: — O vi vsi, ki greste mimo popoti, pomislite in glejte, če je kaka bolečina, kakor je bolečina moja!... Ah, žalujmo ob mrtvem Gospodu!

In zahvalimo se mrtvemu Zveličarju. Trpel je za — nas. Vse nam je daroval. Svoje imetje; res da ni bilo drugega nego borna obleka, ki so jo razdelili pod križem, kakor je bilo pisano: — Oblačila so si razdelili in za mojo suknjo so vadljali. (Ps. 21, 19.) Svojo čast nam je daroval; z zaničevanjem in zasramovanjem so ga bili nasitili, kakor je bilo prerokovano: — Saturabitur oppro-

briis: Nasičen bo s sramoto. (Žal. p. 3, 30.) Svoje življenje nam je daroval; ko smo še grešniki bili, pravi apostol, je Kristus za nas umrl. (Rim. 5, 8.) Že mrtev nam je poslednje kaplje svoje srčne krvi daroval; iz njegove prebodene strani sta pri-tekli voda in kri — poslednje kaplje... (Jan. 19, 34.) —

O čast in hvala in zahvala ti bodi, Gospod, na vekomaj! —

Svoje imetje si nam daroval: daj, Gospod, da pri tem, kar mi imamo na zemlji, ne pozabimo tebe! Naj naše oči in naše srce ne bodo zakopane v to posvetno, marveč k sebi na križ povzdiguje misli naše!

Svojo čast si nam žrtvoval: naj mi ne iščemo na zemlji svoje časti, marveč samo tebi vračajmo čast in hvalo dajajmo samo tvojemu imenu!

Svoje življenje si dal za nas: naj mi tebi živimo, Gospod, in tvoja smrt bodi nam večno življenje!

Poslednje kaplje krvi si iz svojega srca iztisnil za nas: naj bodo naša srca tebi posvečena, naša ljubezen tebi prižgana na vekomaj, Gospod, na vekomaj! — Amen.

ZVELIČAR

Eden vojakov je s sulico njegovo stran odprl,
in zdajci je tekla kri in voda iz nje.

(Jan. XIX, 34.)

Previdno besedo je rabil evangelist, da ni
dejal: Njegovo stran je predrl ali ranil ali
kaj drugega, marveč odprl, da bi bila tam
takorekoč odprla vrata življenja, odkoder so pri-
tekla svetotajstva Cerkve, brez katerih se ne pride
v življenje, ki je resnično življenje.

(Avguštin, Tract. CXX in Joan.)

I.

Prerok Ecehiel je videl nekoč skrivnostno prikazen. Angel božji mu je pokazal velik in prekrasen tempelj, poln dragocenosti in bogastva. Izpod praga templjevih vrat je tekla voda proti poldnevni strani. Čim dalje je tekla, tem večja in širša je postajala, dokler ni poplavela vse planjave. In angel je dejal preroku: — Vse, kar živi in se giblje ..., bo ozdravelo in živelo, kamor ta potok pride. (Ec. 47, 9.) — Tak tempelj, pravi ob premišljevanju te prikazni pobožen in učen mož, je presveto Srce Jezusovo: tempelj, ne narejen od človeških rok, in večji, krasnejši in bogatejši od vseh svetišč, kar jih človeške roke pozidati morejo; presveto Srce Jezusovo, čigar temelji leže v globinah večnosti, čigar zidar je Sv. Duh, čigar zakladi so zakladi neizmernega božanstva. Čudovita voda, pri njem izvirajoča, ki teče v svet in je v stoletjih narastla v mogočno reko, ki nosi življenje in blagoslov, kamor priteče, pa je — pobožnost do presvetega Srca Jezusovega.³⁹ Predragi! Prav ta petek smo praznovali praznik presvetega Srca Jezusovega, in cel mesec junij je posvečen pobožnosti do tega najsvetejšega Srca.

Zato sem mislil, da bi vam ta mesec o tej pobožnosti govoril. In sicer bi vam pred vsem razložil, kaj s to pobožnostjo častimo, in kakšna je zgodovina te pobožnosti. Presvečo Srce Jezusovo, spremljaj moje besede!

*

Pobožnost do presv. Srca Jezusovega je — kakor beseda pove — v tem, da častimo presvečo Srce našega Odrešenika. Pravo, telesno Srce. Ne kakor bi si mislili to Srce mrtvo, ločeno od ostalega telesa, od duše in od božanstva Kristusovega. Ne. Marveč — živo Srce v oduševljenem, živem telesu Kristusovem, združeno z drugo božjo osebo. Torej Srce Jezusovo, kakor ga ima Gospod v nebesih, ali kakor živi in bije v Kristusovem resničnem telesu v zakramentu presv. Evharistije. Jasno je, da takó to Srce smemo in moramo častiti: saj je Srce Sina božjega, Srce našega učlovečenega Boga. Toda zakaj izkazovati prav posebno češčenje ravno Srcu Jezusovemu? Kakor veste, častimo tudi presv. rane Jezusove, njegovo presv. obličje. A Srce njegovo častimo prav posebno. Zakaj? Glejte, srce je vedno in povsod veljalo za znamenje ali simbol ljubezni. Sámó srce ga je, pravimo, t. j. sama ljubezen. Daj mi svoje srce, t. j. svojo ljubezen. Srce Rimu! — je dejal veliki O'Connel, t. j. ljubezen katoliški Cerkvi! Srce naše je namreč v najožji zvezi z našimi željami, čustvi, afekti, sploh s teženjem našim. Zato

je srce simbol čuvstev in posebno simbol ljubezni.³¹ Ker pa je ljubezen učlovečenega Boga, našega Odrešenika, do nas tisto, kar najbolj zasluzi naše občudovanje, našo hvaležnost, ljubezen našo, zato častimo prav posebno ravno Srce Jezusovo kot vidno znamenje, kot simbol njegove neizrečene ljubezni: prav kakor nam je posebno drago srce očetovo, materino zato, ker nas oče, mati — kakor bi dejali — z vsem svojim srcem ljubita. —

To je v bistvu pobožnost do Srca Jezusovega. Odkdaj pa je ta pobožnost? Lahko rečemo: odkar je na zemlji Kristus. Kaj mislite, da ni že preblazena Devica Marija, ki je bila prva posvečena v skrivnosti odrešilne ljubezni Kristusove, da ni že ona častila, hvalila, povelicevala tega božjega Srca, ki ji je bilo naproti v skritem Nazaretu? Mislite, da ni bila vžgana od iskrene pobožnosti do njegovega ljubezni polnega Srca že koj tedaj, ko je Jezusa v hlevcu Betlehenskem v jasli položila? ... In sv. Jožef, ali se vam zdi, da je bil on brez svetega ognja do tega Srca, kadarkoli je vzel otroka Jezusa v naročje, in je njegovo srce utripalo ob Srcu detetovem? Ali pa, če je pri pogledu na deč v jasliah, ali na dečka Jezusa v svoji borni delavnici, premišljeval, da je Bog svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina zanj? ... Brez vsakega dvoma je častil in hvalil božje Srce Jezusovo apostol sv. Janez, ko je pri zadnji večerji slonel na prsiah Gospodovih in po-

slušal od ljubezni drhteče udarce njegove. Globoka je misel, ki jo je izrazil eden največjih novejših katoliških pesnikov, pred nekaj leti umrli španski duhovnik Verdarguer, v svojem spevu *Sèn sv. Janeza*. Opeva namreč, kako je ta učenec ljubezni na Srcu Gospodovem zaspal in videl v sanjah vso prihodnjo zgodovino in slavo pobožnosti do presv. Srca... Častil in hvalil je gotovo Jezusovo usmiljeno Srce apostol Peter, ko je videl v očeh Gospodovih odpuščanje, ker je bil Gospoda trikrat sramotno zatajil... Častil in hvalil je to Srce apostol Pavel, ki je v svojih pismih napisal čuda vzvišenih besed o ljubezni Kristusovega Srca do nas...³² Tudi pozneje so nam mnogi učeni in svetniki Cerkve v svojih spisih zapustili dragocene dokaze, kako pristrčno so gojili pobožnost do Srca Jezusovega, tako n. pr. sv. Avguštin, sv. Bonaventura, sv. Tomaž Akvinski, sv. Tomaž iz Vilanove, sv. Bernard, sv. Frančišek Saleški, sv. Matilda, sv. Jedert, sv. Katarina Sienska in drugi. — Vendar pa je treba reči, da je bilo vse to češčenje le zasebnega, privatnega značaja, gorečnost posameznikov. Splošno in jasno se je začela ta pobožnost širiti šele proti koncu 17. stoletja po čudežnih prikaznih, ki jih je bila deležna blažena Marjeta Marija Alacoque. —

Tukaj — naj le mimogrede rečem — naj nihče ne zmaje z glavo, češ: Ah, prikazni! ženske prikazni! V te ne verujemo, in pobožnost, postavljena nanje, nam ni simpatična. Počasi! Jasno je,

da ni vse nadnaravna prikazen, kar je že kdaj hotelo to biti. Vemo, da je bila marsikaka prikazen v resnici le blodnja ali celo — goljufija. Toda po drugi strani pa zopet nihče ne bo mogel tajiti, da se Bog izvoljenim dušam lahko razodene, če se jim razodeti hoče. Med nebom in zemljo nikakor ni postavljena neprodorna stena; nasprotno: kakor od solnca neprestano valove k zemlji žarki luči in toplote, tako so med Kristusom in dušami neprestani stiki. In če izredni dogodki na posameznih dušah, posebne prikazni in razodetja, nosijo na sebi jasno pečat resničnosti —, če je njihova pristnost podprta z najmanj tako trdnimi dokazi in pričami kakor katerikoli drugi dogodek —, ali ni potem nespametno, tajiti jih? Toda to je signatura vseh nevernih časov: tisoč posvetnih šarlatanstev je svet pripravljen verjeti brez posebne verodostojnosti; kadar pa gre za dogodek v atmosferi nadnaravnega, mu je vsak, še tako trden dokaz — ničev...³³ Oj ti nezmojljivi razum človeški!... Toda to le mimogrede — —

Prikazni blažene Marjete Alacoque so izpričane s čistostjo njenega značaja, z ognjeno preizkušnjo dolгих preganjanj, z natančnimi raziskavanji s strani Cerkve, zlasti pa z blagoslovom, ki ga je rodila vsled njenih prikazni razširjena pobožnost Srca Jezusovega.³⁴

Bila je Marjeta priprosta redovnica iz reda Marijinega Obiskovanja v Paray-le-Monialu. Kakor pri vseh svojih velikih delih se je Bog tudi tu

poslužil neznatne stvari. Čudovita reč! Če je morala javna pobožnost do Srca Jezusovega iziti iz Francoske po vsem svetu, ali ni imela Francija ravno v 17. stoletju preslavnih mož, da bi jo širili? Bossuet je napolnjeval s svojo govorniško slavo vso deželo in je bil prava velmoč na dvoru francoskega kralja. Fénelon bi bil z mojstrstvom svojega jezika novi pobožnosti naenkrat pripomogel do zmage. Franc Saleški, sveti škof v Genfu, bi ji bil s svojo čednostjo in modrostjo najboljši apostol... Pa ne! Bog izvoli slabo redovnico.³⁵ —

Dne 27. decembra 1673. leta na dan sv. Janeza Evangelista je bilo, da se je Zveličar blaženi Marjeti prvič prikazal in ji pokazal svoje Srce na ognjenem prestolu, prosojno kakor kristal, svetlejšje od solnca, ovito s trnjem in nad njim križ. Rekel ji je, da je njegovo Srce polno ljubezni do ljudi in da se mora ta ljubezen po njenem posredovanju zopet razliti po svetu. L. 1674. je imela prikazen drugič. Tedaj je Gospod tožil nad nehvaležnostjo sveta in Marjeti osebno naročil, kaj naj ona njegovemu Srcu na čast stori. L. 1675. v nedeljo med osmino praznika Sv. Rešnjega Telesa pa se ji je Kristus tretjič razodel in ji naročil, naj se ustanovi njegovemu Srcu v čast nov praznik, in sicer v petek po osmini Sv. Rešnjega Telesa, in naj se češčenje njegovega božjega Srca splošno razširja med verniki. —

Marjeta je morala mnogo prestati, kajti njeno početje je imel sprva celo njen lastni red za ne-

varno novotarijo. Toda čemu izbira Bog za svoje orodje slabe in neznačne — če ne zato, da pokaže v njih sam svojo moč? Marjeta je doživela tolažbo, da je bila ob njeni smrti l. 1690. ta pobožnost razširjena že po vsi Franciji. Le-tu se je silno povzdignila in utrdila zlasti po l. 1729., ko je bilo mesto Marseille rešeno strašne kuge. Že je bilo 40.000 prebivavcev zapadlo strašni morivki in zdelo se je, da bo izumrlo celo mesto. V tej stiski je prišlo pobožnemu škofu Belsunce na misel, da posveti mesto in celo škofijo presv. Srcu Jezusovemu in prosi tako od njega pomoči in rešitve. Štiri mesece niso zvonili zvonovi po cerkvah; zdaj so zopet klicali ljudi skupaj. Škof je šel v procesiji bos, z vrvjo okrog vratu do oltarja, postavljenega na prostem, je tu maševal in opravil slovesno posvetilno in spravno molitev. Od tistega dne je začelo število smrtnih slučajev padati, dokler ni kuga popolnoma prenehala.³⁶

S Francoskega se je pobožnost bliskoma širila po vsem svetu vkljub mnogim nasprotovanjem, zlasti od strani krivovernih janzenistov. — Jaz bom kraljeval vkljub mojim sovražnikom, je bil dejal Jezus blaženi Marjeti. Širile so pobožnost Srca Jezusovega novoustanovljene bratovščine, širili so jo razni redovi, kakor: redemptoristi, benediktinci, frančiškani, dominikanci, avguštinci, zlasti pa jezuiti z besedo in pismom. Papeži so ta prizadevanja podpirali, pobožnost priporočali, ji odpustke naklanjali, njene bratovščine potrjevali.

L. 1765. je papež Klemen XIII. dovolil tudi javni praznik Srca Jezusovega, in sicer na posebne prošnje najprej za Poljsko kraljestvo. Papež Pij IX. pa je ta praznik l. 1856. raztegnil na vso Cerkev in določil zanj petek po osmini presv. Rešnjega Telesa.³⁷ — Tudi je Pij IX. vse človeštvo posvetil presv. Srcu Jezusovemu, in za njim takisto Leon XIII.

Taka je ob kratkem zgodovina pobožnosti do Srca Jezusovega. Zanimivo za nas je še to, da je bila tudi Ljubljanska škofija med prvimi, koder se je to češčenje koj po svojem nastanku udomačilo. Kakor drugod se je tudi tu gojilo najprej po samostanih. Komaj 10 let po smrti blažene Marije Alacoque so že redovnice sv. Klare v Ljubljani častile božje Jezusovo Srce. Leta 1702. so dale v svoji cerkvi sv. Mihaela na vogalu Dunajske in sedanje Aleksandrove ceste sezidati novo kapelico v čast Jezusovemu Srcu. Pri oltarju te kapelice se je 23. junija istega leta že ustanovila bratovščina ranjenega Srca Jezusovega, ki se je kmalu razširila med ljudstvom. Po klarisinjah se je začelo češčenje Srca Jezusovega tudi v Mekinjah in menda tudi v Loki. Pozneje so to pobožnost negovale uršulinke, ki so l. 1702. prišle v Ljubljano v svoj novi, od Schellenburga ustanovljeni samostan. Že za časa škofa Hrena pa se je bilo to češčenje zaneslo po kartuzijancih v Bistriški samostan pri Vrhniki. — Prebilo je pa to češčenje svoje viharne dni tudi v naši domovini za vlade cesarja Jožefa II. in škofa Ljubljanskega, Herbersteina. Toda zamoril

ga ni noben vihar. Ko so se razpršile zmote, je češčenje Jezusovega Srca sredi in koncem 19. stoletja po slovenski zemlji zopet bujno zacvetelo in danes odmeva — kakor nemara redkokje po svetu — po vseh naših cerkvah: O Jezus, tvoje sladko Srce — naj ljubijo časte — vsa ljudstva, vsi jeziki — vse angelske vrste!³⁸

*

Prihodnjič bom povedal o ti pobožnosti druge stvari. Rečem pa že danes, da me o Srcu Jezusovem ni volja govoriti zastoj. Moji častiti poslušavci, ki so vredni potomci Jezusovo Srcé ljubečih prednikov, mi morajo obljubiti, da bodo tudi oni storili v čast presv. Srcu to, česar jih bom prosil. Za danes prosim eno, to, kar je najmanj in najlažje: Postavimo na očiten kraj v svojih stanovanjih podobo ali vsaj podobico Srca Jezusovega in darujmo božjemu Srcu ta mesec junij vsak dan posebe, ali pa vsaj enkrat za vselej, vsa svoja dela in opravila, svoje težave in bridkosti, pa tudi svoje veselje in tolažbo, in cel mesec se zavečajmo, da delamo in trpimo, da živimo Srcu Jezusovemu. O kako lepo bo življenje naše ta mesec! — Prihodnjič pa bom prosil več, in jaz vem, da bodo moji častiti poslušavci velikodušni, da, zelo velikodušni do premilega Srca Jezusovega. Amen.

II.

Razložil sem predmet in zgodovino pobožnosti do presv. Srca Jezusovega: kaj častimo ž njo? in odkdaj? Zdaj nekaj o namenu te pobožnosti. Ves njen namen je točno izražen v dveh latinskih besedah: redamare, reparare, t. j. izkazovati Srcu Jezusovemu ljubezen za ljubezen, in zadostovati mu za žaljenja sveta. Prelep namen! Predvsem: vračati Srcu Jezusovemu našo ljubezen za ljubezen njegovo. Ali ni to dolžnost in pravica? Kdo bi dopovedal ljubezen Jezusovega Srca do nas? Kdor bi jo mogel prav dopovedati, ta bi svet pridobil za Kristusa. Moja beseda, vem, da je nezmožna. Toda jaz sem pokoren namestniku božjemu na zemlji, slavnemu papežu Benediktu XV. On je hotel, da bodi ena prvih duhovnikovih dolžnosti današnji čas: oznanjati svetu ljubezen Kristusovo. Zakaj spoznanje njegove ljubezni do nas bo budilo ljubezen našo do njega, in: — Vi veste, častiti bratje, je dejal papež v svoji prvi okrožnici od 1. nov. 1914. l., kako potrebno je, z vso gorečnostjo delati na to, da ljubezen Kristusova zopet zavlada v srcih človeških.³⁹ Zato naj vam, častiti poslušavci, kakor vem

in znam, govorim o ljubezni Jezusovega Srca do nas, da boste videli, kako vredno je to Srce vse naše ljubezni. —

*

Kam naj vas peljem gledat in premišljevati ljubezen Srca Jezusovega? Stopite z menoj v hlevce Betlehemski! Zunaj je mrzla noč, v hlevcu je mrzlo uboštvo. V hlevcu ni drugega nego skromne jasli in malo slame... V hlevcu ni drugega nego vlaga in zatohel vzduh... Hlev je zapuščen, napol razpadlo pribežališče pastirjem in čredam ob vremenskih neprilikah... A v tem hlevcu leži dete... Siromašna žena kleči poleg njega in siromašen mož... Dete — prav zdaj rojeno... Ubogo, nago... Trese se od mraza, joka... In to dete je Sin božji; je Bog v človeškem mesu; je Kristus, Maziljenec Gospodov; je Jezus, Odrešenik sveta... O čudež čudežev! Zakaj se je rodil ta otrok? Poslušaj prve utripe drobnega Srca: Ljubezen, ljubezen, ljubezen... Izgubil se je človek — treba ga je zopet najti! Pogubil se je človek — treba ga je rešiti! Umrli je človek za nebesa — treba je, da se zanj Bog rodi na zemljo...

In ta Bog v človeškem mesu doraste. Zdaj pridite, in pojdimo za njim, koder hodi — od kraja do kraja, po celi Palestinski deželi, po Galileji, Samariji in Judeji!... Ah, kako hodi — borno obleden in bos, velikokrat lačen in žejen, po vročih

cestah, po raskavih stezah, čez polja, čez vode, ob morski obali... in oznanja božje kraljestvo in uči vzvišen nauk in razlaga svete zapovedi in dela čudeže in zbira in vabi k sebi... Koder hodi, gre pred njim plamen iz njegovega Srca... Ah, Kristus ti naš! Koga ni obžarila ljubezen iz tvojega božjega Srca, ko si hodil in delal za nas na zemlji, katere vrste ljudi ne, katerega stanu ne?⁴⁰ Vi otroci! Ali ni bil deležen te ljubezni vaš rod? Kako je Jezus, ki je sam za nas otrok postal, ljubil otroke! Prinesle so mu matere svoje otročiče, da bi roke nanje položil in jih blagoslovil. Apostoli in učenci so jih nevoljni odvrčali od trudnega Mojstra. Jezus pa jim je rekel: — Pustite otročičem k meni priti in nikar jim ne branite, zakaj takih je božje kraljestvo. In jih je objemal in roke nanje pokladal in jih blagoslavljal. (Mark. 10, 14, 16.) Da — in otroške duše je stavil za zgled vsem, kateri hrepene biti veliki v božjem kraljestvu. — Poklical je Jezus otroka in ga postavil v sredo med svoje učence in je rekel: Ako se ne izpreobnete in niste kakor otroci, ne pojdete v nebeško kraljestvo. Kdorkoli se tedaj poniža kakor ta otrok, ta je večji v nebeškem kraljestvu. (Mat. 18, 2—4.) Prijatelj otrok, je blagoslavljal vse, ki otroke ljubijo: — Kdor sprejme katerega takega otroka v mojem imenu, mene sprejme. (Ib. 5.) Oče in varih otrok, je klical svetu strašno gorje zaradi pohujšanja teh malih. — Kdor pa pohujša katerega teh malih, ki v me verujejo, bi

mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja (lb. 6). — Otroci, in vi bi ne ljubili Jezusovega ljubečega Srca? in bi ne bili zaradi njega pridni, ubogljivi in spoštljivi do svojih staršev?... Mladenci in mladenke! Ali ni v svojem življenju Jezus ljubil vas? — Prišel je k njemu mladenič, pripoveduje sv. Marka: Dobri Učenik, kaj naj storim, da večno življenje dosežem? Jezus ga je poučil o zapovedih, on pa je rekel: Učenik, vse to sem izpolnjeval od svoje mladosti! Tedaj se je Jezus vanj ozrl, pravi evangelist, in ga je ljubil ter mu rekel: Enega ti manjka; idi, prodaj, karkoli imaš, in daj ubogim in boš imel zaklad v nebesih, ter pridi in hodi za menoj. (Mark. 10, 17—21.) Resnično, izmed mladeničev si je izbral Jezus največ svojih apostolov in učencev, in mladeniča Janeza Krstnika je poslal pred seboj pripravljat pot kraljestvu božjemu, in čisti mladenič sv. Janez Evangelist je smel pri zadnji večerji sloneti na njegovem Srcu... In mladenke? On, ki si je najlepšo mladenko, prečisto Devico Marijo, izbral za mater svojo, on je z božjo - človeško ljubeznijo prisrčno ljubil tudi nje! Ali ni Mariji in Marti, sestrama prijatelja Lazarja, izkazoval svojega dragocenega prijateljstva? Ali ni dodelil zdravja hčeri Sirofeniške žene? Ali ni mrtve mladenke, Jairove hčere, zopet v življenje poklical? Ali vas ni, o mladenke, vseh učil svete modrosti s slovečo priliko o devicah, modrih in nespametnih? ...

Ah vi mladeniči in mladenke, in vi ne bi ljubili ljubečega Srca Jezusovega? in ne bi čuvali čistosti svojih src zaradi njega, v njegovo čast? ... — Vi zakonski, vi očetje in matere! Ali hočete slišati vi, če je vas ljubil Kristus? Kako je uredil vaše hiše in družine, kako je vas sklenil v medsebojno ljubezen in spoštovanje, ko je vaši zakonski zvezi vtisnil pečat zakramenta, ko ji je obenem z milostjo za vse čase zagotovil sveto edinost in nerazdružljivost! — Vsak, kateri pogleda tujo ženo, da jo poželi, je že prešuštvoval ž njo v svojem srcu. (Mat. 5, 28.) Ali niste brali: da kateri je od začetka ustvaril človeka, je ustvaril moža in ženo in je rekel: Zategavoljo bo človek očeta in mater zapustil in se bo svoje žene držal... Kar je tedaj Bog združil, naj človek ne loči! (Mat. 19, 4–6.) O, in kako je Jezus trpečim očetom, žalujočim materam hitro na pomoč! S Tabora gre, z gore svojega izpremenjenja, in od bolečine upognjen oče mu pride nasproti z obsedenim sinom, mutastim in gluhim. — Učenik, pripeljal sem k tebi svojega sina, ki ima mutastega duha. In kjerkoli ga popade, ga meče, da se peni in škriplje z zobmi in sahne... Usmili se nas in pomagaj nam! In Jezus je zažugal nečistemu duhu in mu rekel: Gluhi in mutasti duh, jaz ti zapovem: Izidi iz njega in ne hodi več vanj! In hudi duh je zavpil, ga silno stresel in šel iz njega. (Mark. 9, 16 nsl.) — Drugi nesrečen oče je prišel, kraljevi uradnik iz Kafarnavma, čigar sin

je ležal bolan in je že začel umirati: — Gospod, pojdi dol, preden moj sin umrje! Jezus pa mu reče: Pojdi, tvoj sin živi! In tako se je zgodilo. (Jan. 41, 46, 59.) In Jair pride s solzami v očeh, z bridkostjo v srcu: — Gospod, moja hči je zdaj umrla, ali pridi in položi svojo roko nanjo, in bo oživela. In Gospod je šel, je prijel deklico za roko, in deklica je vstala. (Mat. 9, 18, 19.) — In žene - m a t e r e ! Ah, ali jih ni tolažil celo na svoji bridki Golgoški poti? On, ki je skrbel za mater svojo v svoji smrtni uri na križu, kako bi pozabil drugih mater, od skrbi za svoje otroke obteženih, od bolečin presunjenih? ... Kako blagohotno je sprejel mater Zebedejevih sinov, ki je prišla prosit častnih služb za svoja otroka! Sirofeniška žena je bila poganka, a Jezus jo je vendar uslišal, ko je prosila za zdravje svoje hčere. In ona prežalostna mati-vdova, ki so ji nesli njeno edino upanje mrtvo skozi vrata Najmskega mesta — ali se mu ni v srce smilila, da ji je rekel: Ne jokaj? In je pristopil in se je dotaknil pâr, in ko so obstali ti, ki so mrliča nosili, je rekel: Mladenič, rečem ti, vstani! In mrlič je sedel in začel govoriti. In ga je dal njegovi materi. (Luk. 7, 11 nsl.) — O vi zakonski! vi očetje in matere! — in vi bi ne ljubili ljubečega Srca Jezusovega? Živite v zakonu svežo in sramežljivo zavoljo tega božjega Srca in učite svoje otroke, vso svojo hišo moliti in delati in se z molitvijo in delom posvečevati Jezusovemu Srcu! — Katerih stanov, kakšnih vrst

ljudi naj še naštejemo, ko ni nikogar, da bi mu Srce Jezusovo ne izkazovalo svoje močne ljubezni? Vi ubogi! Ali ni bil Gospod z vami ubog, da bi vi lažje nosili svojo revščino? Ali ni učil bogatinov, naj se vas usmiljujejo s svojim bogastvom? Ali ni sam naredil največ čudežev zaradi vas in nad vami? Ali vas ni s svojo božjo besedo zagotovil, da vas Oče nebeški v vaših zemeljskih težavah nikoli pozabil ne bo? — Poglejte ptice pod nebom, ki ne sejejo in ne žanjejo in ne spravljajo v žitnice, in vaš Oče nebeški jih živi!... Poglejte limbarje na polju, kako rastejo; ne delajo in ne predejo, pa še Salomon v vsi svoji časti ni bil tako oblečen kakor eden njih. Če pa travo na polju, katere danes stoji in se jutri v peč vrže, Bog tako oblači, koliko bolj bo vas, maloverni! (Mat. 6, 26, sq.) — In vi siromaki, ne bi ljubili ljubečega Srca Jezusovega in ga častili s potrpljenjem in z bogovdanostjo!... — Bogatini! Vi ne veste, kako vas ljubi Jezusovo Srce! Ne vašega bogastva — vas! Kako vas je svaril pred nevarnostmi posvetnega imetja, kako učil s krivičnim mamonom nabirati si zakladov, ki jih rja in molj ne snesta, in tatovi ne izkopljejo in ne ukradejo! (Mat. 6, 19–22.) V tvojo hišo je prišel, premožni Simon iz Betanije, in pri tebi je želel biti gost, o bogati Cahej, in bogat mož si bil ti, o Jožef iz Arimateje, ki te je doletela čast, da si smel sneti mrtvo telo Jezusovo s križa! Ne, ni vas zavidal Jezus, o bogatini, ljubil vas je. Če

bi le tudi vi ljubili njegovo Srce, če bi le tudi vi tako gospodarili s svojim premoženjem, da bi pri tem ne žalili Jezusa in ne križali brata njegovega, ki je vaš bližnji! — Učenjake vidim dvigati glave in vpraševati, če je ljubilo tudi nje Srce našega Jezusa? Kako da vas ni, vi možje duha, ki iščete resnice in jo razlagate ljudem? Ali ni to Srce Srce Sinu božjega, ki je resnica sama? Že k zibeli svoji je po čudežni zvezdi poklical poleg pastirjev učenjake — Modre iz Jutrove dežele; v svojem javnem delovanju je rad občeval s pismariji in učeniki postave; naravnost ganljivo je, kako se je nekoč v pozno noč razgovarjal z modrijanom Nikodemom in mu z najvišje svoje učne stolice predaval o duhovnem prerojenju človekovem odzgoraj... Ah, njegovo Srce da bi ne ljubilo mož prave prosvete, ki so se pri njem šolali apostoli in največji duhovi krščanstva! Sv. Pavel, sv. Avguštin, sv. Janez Krizostom, sv. Hieronim in tisoč drugih je zajemalo svojo učenost iz tega Srca. Sv. Bonaventura je dejal, da se je pri nogah Križanega več naučil nego iz vseh učenih spisov in knjig. In sveti Tomaž Akvinski, ki je takorekoč pomakal pero v rane Gospodove, ali ni nesmrten v svoji učenosti? Je! O najvišjih skrivnostih je pisal tako, da mu je Gospod sam položil na glavo lovor, ko mu je s križa, pred katerim je molil svetnik, čudežno izpregovoril: Bene scripsisti de me, Thoma! Dobro si o meni pisal, Tomaž!... O, Kristusovo Srce ljubi resnico in vse, ki so v njeni službi. Ljubite

tudi vi Jezusovo Srce, možje duha, vodite s svojo znanostjo k Bogu, h Kristusu — ne stran od Boga, od Kristusa! Kam le hočete stran? On sam ima besede večnega življenja! — Še ene ljubezni božjega Srca ne smem pozabiti: ljubezni do grešnikov. — Približali so se mu cestinarji in grešniki, da bi ga poslušali, tako začjenja sv. Lukež 15. poglavje. Ali ni to zaupanje, ta želja, biti v njegovi bližini, znamenje, da jih je ljubil? Resnično! Saj je prišel iskat in rešit, kar je bilo izgubljenega. Farizeji in pismariji godrnjajo: Ta grešnike sprejema in je ž njimi (Luk. 15, 2) — on pa jim pove priliko o izgubljeni ovci, o izgubljeni drahmi, o izgubljenem sinu... (Ibid.) S Samaritanko, grešno ženo, se pogovarja ob vodnjaku, da ji srce izpreobrne; in drugo — zaloteno v prešuštvu — reši njenih sovražnikov, ko vidi kesanje v srcu. Magdalena sme s spokornimi solzami omočiti noge njegove; in ropar na križu prejme njegovega Srca blagoslov... O Jezus! o predobri Jezus! Kako čudovito, ljubezni in usmiljenja polno je tvoje presveto Srce! Gorje nam grešnikom, če so trda in nespokorna naša srca, če se ne obrnejo v ljubezni k tvojemu Srcu, ki nas ljubi, ki nas išče, ki nas vse zveličati hoče!

*

Predragi! Vedel sem koj v začetku govora, kako se bo zgodilo. Vedel sem, da bom o ljubezni, ki nam jo je izkazovalo Srce Jezusovo v svojem

rojstvu, v svojem svetem življenju in delovanju na zemlji, da bom o tej ljubezni samo jécal kakor otrok... da ne bom v resnici dopovedal nič... Ah nič! In kaj pa šele, če bi se zdaj lotil govoriti o ljubezni božjega Srca v njegovi smrti, v njegovem trpljenju za nas — za vse nas — za vse ljudi brez razločka? Tam gori na Gosposvetški cesti v našem mestu, pred preходом čez železniško progo, je bil ali je še velik križ z lepim napisom: Aspice in cruce dolentem! Glej na križu trpečega! Da, da: gledati, gledati, samo gledati in premišljevali — nič govoriti!... Nič govoriti o tistih strašnih, neusmiljenih žeblih v rokah in nogah, ki predirajo nežno omrežje žil in trgajo najbolj občutljivejše kite telesa!... Nič govoriti o tistih dolgih trnih, ki se na gosto spleteni zasajajo v izmučeno glavo, globoko noter, globoko noter!... Nič govoriti o tistih na vsem truplu zevajočih ranah, zadanih s strašnimi biči in pri raznaženju Gospodovem na Kalvariji nanovo odrlih — tako skelečih, kakor živ ogenj pekočih!... Nič govoriti o tistih milih očeh, vse s krvjo podplutih!... Nič govoriti o tistih sladkih ustnih, vse razpokanih in v žolču zagrenelih!... Nič govoriti o tistem svetem jeziku, od strašne žeje razžganem!... Nič govoriti! nič govoriti! samo gledati in premišljevali, samo gledati in premišljevali! Aspice! aspice! in cruce dolentem!... O Srcu globoko prebodenem in krvavečem — nič govoriti? O pač! o pač! Kako ne? O tem Srcu je treba govoriti! Treba je govo-

riti! In če je tudi beseda slaba! Govoriti je treba — treba je povedati na ves glas: To Srce nas je ljubilo, ljubilo, neizmerno ljubilo — in to Srce je vse vredno naše ljubezni!

Poslušavci dragi! Redamare! Ljubezen za ljubezen! S čim bomo vračali Srcu Jezusovemu njegovo ljubezen? Zadnjič sem dejal: Postavimo v svoje hiše njegovo podobo in darujmo mu ta mesec vsa svoja dela, trpljenje, žalost in veselje. Ali je to kaj? Ah, nič ni to! Več prosim danes, več zahtevam. Obljubimo božjemu Srcu, da ga ne bomo žalili s smrtnim grehom nikoli več! Nikoli več! In v znamenje, da nam je resna volja, se bomo približali ta mesec sv. zakramentom, mizi Gospodovi, živemu Srcu Jezusovemu v svetem obhajilu. Ah v sv. obhajilu, ki je še en dokaz — njegove največje ljubezni!... Vsi pridemo, o Jezus, vsi pridemo ta mesec! Možje, mladeniči, govorite z menoj: Vsi pridemo! vsi pridemo! Treba je prebiti led za pogostejše sv. obhajilo, treba ga je enkrat prebiti — ljubezen do ljubečega Srca Jezusovega naj ga prebije! Amen.

III.

Kadar govorimo o ljubezni Srca Jezusovega do nas — kakor sem to jaz govoril zadnjo nedeljo —, ne smemo nikdar pozabiti enega posebnega daru, ki nam ga je ta ljubezen naklonila. V njem nam je zares spomin svojih čudežev naredil milostljivi in usmiljeni Gospod (Ps. 110, 4) in, kakor je dejal Mojzes, ni ga drugega ljudstva tako velikega, da bi imelo bogove tako blizu, kakor se je naš Bog približal nam. (Deuter. 4, 7.) Ta dar, dobri dar — *εὖ χάρις* — je presveta Evharistija. O ljubezni Jezusovega Srca v nji vam bom danes govoril.

*

V presveti Evharistiji je Jezus Kristus pred vsem naša neprestana daritev. To je tista daritev sv. maše, ki je vedni spomin krvave daritve Jezusove na križu. Bistveno se nič ne razlikuje od daritve križa: Kakor na križu, tako je tukaj Kristus tisti, ki daruje — in tisti, ki se daruje, samo da se je na križu daroval krvavo, tukaj pa se daruje nekrvavo pod podobama kruha in vina. To je tista daritev sv. maše, katere se nebeški Oče tako veseli, da je že pred več tisočletji izrazil nad njo

svojo večno radost, ko je po preroku govoril, rekoč: — Od solnčnega vzhoda do zahoda bo veliko moje ime med narodi, in na vseh krajih se bo darovalo, in čista daritev se bo opravljala mojemu imenu, ker veliko bo moje ime med narodi, pravi Gospod vojskinih trum. (Mal. 1, 11.) Resnično, na vseh krajih — od solnčnega vzhoda do zahoda. Več nego 350.000 sv. maš se vsak dan po svetu daruje. Daruje se ta daritev ob vsaki uri dneva; pri nas v Evropi od ranega jutra do poldne; ko je pri nas poldne, se daruje v Ameriki; ko je pri nas večer, na otokih Velikega oceana; ko mi zaspimo, v Avstraliji, in potem v Aziji — povsod, neprestano se polnijo kelihi z rožnato krvjo brezmadežnega Jagnjeta.⁴¹ To je tista daritev, s katero je hotelo ljubeče Srce Zveličarjevo naklanjati darove križa celemu svetu, dan za dnem, uro za uro — do sodnega dne... Ah, koliko milosti in blagoslova, koliko časne in večne sreče se raztaka po zemlji z darilnih oltarjev naših cerkvâ in kapelic! Smrt in bridko trpljenje Kristusovo je zakladnica, daritev sv. maše je ključ do nje, pravi pobožni p. Segneri. Nikjer ne tečejo studenci milosti tako bogato kakor na darilnem oltarju, je dejal sveti Dominik.⁴² Koliko grešnikov se po tej daritvi skesa in spokori! — Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo! je klical Kristus na križu: tudi pri sv. maši kliče tako... Pravičnim se odpuščajo mali grehi in milost stanovitnosti rosi nanje. Odpuščajo se časne kazni za greh. Ze-

meljski blagri življenja, zdravja, blagostanja, sreče pri otrocih, uspehov pri podjetjih, potrpljenja, moči v težavah se razlivajo po svetu, in vsaka naša molitev za žive in mrtve je pri sv. maši močnejša, silnejša... O kakšen dar! kakšen dober dar — *εὖ χάρις* — ljubečega Srca Jezusovega! Ali spoznamo? Ali smo hvaležni? Ali vračamo ljubezen za ljubezen? Kako prečudno je to, da smo tako mlačni in mrzli do te nebeške daritve! Kako lahko bi se je udeleževali pogosto, tako pogosto — tudi ob delavnikih! Pa ne! Komaj v nedeljo! Še takrat kar mogoče nakratko... Še takrat tako brez vse pobožnosti... Toliko, da je... Več ne ulegnemo... Ah, ali so naši posli res nujnejši, nego velikega Konštantina, vladarja celega rimskega sveta, ki je izkušal biti vsak dan pri sv. maši, ne samo doma, marveč tudi na bojnem polju?... Ali so važnejši naši opravki, nego sv. Ludovika, kralja francoskega, v miru in vojski enako izvrstnega, ki je bil vsak dan pri dveh, velikokrat treh, štirih sv. mašah? Ko so nekateri dvorjani menili, da vendar zamudi preveč časa v kapeli, je dobro dejal: — Kako so ti gospodje skrbni! Če bi pa izgubil še enkrat toliko časa pri igri, pri lovu — bi me niti z besedico ne grajali... Ali so naši posli in opravki nujnejši in važnejši nego velikega kancelarja angleškega Tomaža Mora, ki je bil vsak sleherni dan z gorečo zbranostjo pri sv. daritvi, in če ga je kralj medtem poklical, je pomembno odgovoril, da ima zdaj službo pri višjem Kralju

— kakor hitro bo ta opravljena, pride...⁴³ O moji častiti poslušavci, zlasti vi inteligenti moji, gospe, gospodične, gospodje! samo pol ure prej pokonci, ko kliče božji glas na delo novega dne, samo pol ure prej pokonci — in mi lahko vračamo Srcu Jezusovemu ljubezen za ljubezen pri sv. maši! —

V presveti Evharistiji pa Gospod Jezus ni samo daritev, marveč tudi hrana našim dušam. — Vzemite in jejte, je dejal pri zadnji večerji, ko je bil vzel kruh, ga posvetil in razlomil ter dal svojim učencem: Vzemite in jejte, to je moje telo. (Mat. 25, 26.) O koliko ljubezni presvetega Srca Jezusovega je v teh besedah, koliko milosti za nas! Naše življenje je romanje in pregnanstvo. Naša pot gre skozi puščavo, kjer omaguje telo, omahuje duh. Pod našimi stopinjami poganjata trnje in osať. Nad našimi glavami hrujejo nevihte, besné viharji... Ah, kako nam je težko samim!... Toda kaj! Ali nas je Kristus zapustil same? Non relinquam vos orphanos — Ni nas zapustil siročnih... (Jan. 14, 18.) Pri nas je ostal On sam — naš Hagios, Ishiros, Athanatos — naš Sveti, Močni, Neumrljivi, z nami je pripravljen iti po težkih potih naših. Ne le tako, kakor je šel pred Izraelci ognjeni steber: da jih je varoval podnevi in jim svetil ponoči. Tudi ne samo tako, kakor je šel on sam, Odrešenik, z učencema v Emavs: da je govoril ž njima in ju učil.⁴⁴ Ne! še vse drugače. Tesno združen z nami — tako, kakor se združi jed s telesom: da mu redi kri, da mu krepi sokove življenja... Samo če ho-

čemo; samo če ga prejemati hočemo v sv. obhajilu. Vabi nas in kliče njegovega Srca mila ljubezen: — Pridite, jejte moj kruh in pijte vino, ki sem vam ga namešala! (Preg. 9, 9.) Da, še več: ukazuje, zapoveduje nam njegovega Srca skrbna ljubezen: Resnično, resnično vam povem: Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi... (Jan. 6, 54.) Zakaj tedaj ne hodimo uživati te jedi? Zakaj hodimo tako poredko? Ali so ravno naše duše tako močne, da ne potrebujejo te hrane, ko so je vendar potrebovale duše svetnikov? Ali so ravno naše noge tako neutrudljive, da lahko hodijo svojo pot brez te mane? Ah, ni tako! ni tako! Nekaj drugega je: Ljubezni ni v srcu, tiste ljubezni, ki hrepeni za ljubljenim, ki ga željno čaka, ki ga išče, ki hodi za njim z vsako svojo mislijo — ki je srečna in blažena samo v objemu ž njim... Druge stvari so v srcu, druge ljubezni... — Pristavo sem kupil, pravi eden, in moram iti in jo ogledati; prosim te, imej me izgovorjenega. Pet jarmov volov sem kupil, pravi drugi, in jih grem poizkusiti; prosim te, imej me izgovorjenega. Oženil sem se, pravi tretji, in torej ne morem priti. (Luk. 14, 18—20.) Glej, svet in njegovo poželjenje!... Srce božje pa čaka in koprne po tistih, ki jih ljubi. Čaka od ene Velike noči do druge, nemara še dalje... nemara od enega leta do petih let, do desetih in dvajsetih let... nemara od tiste poroke sèm, ki jo je sklenila minljiva svetna ljubezen — čaka ta

božja večna Ljubezen... Doklej bo še čakala, moje častite žene, moje prespoštovane dame, doklej bo še čakala, da se boste začele ve vsak mesec bližati ti Ljubezni? Doklej bo še čakala, moji dragi možje, moji precenjeni gospodje, doklej bo še čakala, da se boste tudi vi vsaj štirikrat, petkrat, šestkrat na leto prikazali k mizi Gospodovi? ... V Dublinu, sem bral, da prihaja v jezuitski cerkvi vsak prvi petek v mesecu 5000 mož k sv. obhajilu.⁴⁵ O dobri Bog! Kje je ta Dublin? Ali je kje v svetlih zračnih višavah — ali je res še na naši zemlji? ... —

Daritev in hrana nam je Jezus v presv. Evharistiji. A nisem še vsega povedal. Ne samo oltar in obhajilni kelih — še tabernakelj pogledjte! V njem prebiva Gospod noč in dan in kliče noč in dan: — Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil! (Mat. 11, 28.) O ljubezen presv. Srca! Tudi kadar ne moremo k njemu, kò se za nas daruje; tudi kadar ga ne moremo v srce zaužiti — glej, on je tu, da vsaj sprejema naše vzdihе, da posluša naše prošnje, da rešuje naše dvome, lajša naše bolečine... Kadar hočem, grem lahko vsaj za par trenutkov pred tabernakelj, da izlijem predenj svojo dušo in grem od njega potolažen... O, kaj je tu dolžnost hvaležne ljubezni naše? Dolžnost je, da ga hvali, časti, moli, zahvaljuje na vso moč! — Dne 9. junija l. 1881. je umrl v Parizu slavni katoliški pisatelj Alojzij Gaston Segur, kanonik in prelat v St. Denisu. Njegova

življenska usoda je bila posebna. Malo let po novi maši ga je obiskala največja poizkušnja, ki more obiskati človeka: — oslepel je. Njegova mati in sestra sta jokali nad njegovo nesrečo, on sam pa — krščanski junak — je videl tudi v nji dobroto božjo. In zares, kdor ne pozna življenja tega moža, in sliši in bere, koliko duhovitih spisov je izdal, ne bi mogel verjeti, da je bil to slepec... Samo eno je bilo dobremu prelatu hudo: Ker ni mogel z doma brez vodnika, tudi božjega Srca Jezusovega v tabernaklju v cerkvi ni mogel tako pogostokrat počastiti, kakor je bil vajen pred slepočo. Zato se je dal l. 1856. peljati v Rim k papežu Piju IX. prositi, da bi smel hraniti zakrament presv. Rešnjega Telesa v svojem stanovanju. Toda te pravice ne dovolijo radi — in papež mu prošnjo odbije. Ko pa se ozre v slepčev obraz in vidi, kako globoka in silna žalost je legla nanj, se mehki Pij ne more zdržati: objame slepega duhovnika, ga pritiska na svoje srce in reče: O pač, dovolim ti najsvetejši zakrament — ad consolationem, v tolažbo! — Mislite si veselje ubogega Ségurja! Ves iz sebe ne najde besed, da bi se papežu zadosti zahvalil. Vrnivši se v domovino, dá napraviti v svojem stanovanju kapelico s tabernakljem in nad tabernakelj dá napisati papeževo besedo: Ad consolationem! V tolažbo! — V ti kapelici s sv. Rešnjim Telesom preživi poslej v goreči molitvi velik del svojega življenja, večkrat po cele poldneve, vsako noč pa gotovo vsaj dve uri...⁴⁶

Ah, kako je ta slepi duhovnik dobro videl! Kako je videl ljubezen Srca Jezusovega in videl, da jo je treba vračati! Blagor mu!

*

Nad vsakim našim tabernakljem je zapisano: Ad consolationem! V tolažbo! V našo tolažbo prebiva presveto Srce Jezusovo v naših cerkvah. Ali gremo k njemu pogostokrat, pogostokrat — ne samo, da ga prosimo, da mu tožimo, da pred njim vzdihujemo, marveč tudi, da ga za njegovo ljubezni polno pričujočnost spodobno častimo in zahvaljujemo? Ah, kako smo malomarni do tega svojega najboljšega prijatelja! Do prijatelja, ki se je za nas rodil, je za nas živel in delal na zemlji, ki je za nas trpel in umrl, ki se še zmerom za nas daruje, ki se nam uživati daje, ki iz same ljubezni do nas pri nas prebiva! ... In tako redko se udeležujemo njegove daritve, tako redko ga prejemamo, tako redko obiskujemo! Kako smo malomarni! Mimo cerkve drevimo dannadan, in nemara ga niti od daleč ne pozdravimo ... niti od daleč ne ... niti od daleč ne! Ah, ko vse svoje zemeljske prijatelje tako vneto pozdravljamo, ko se vsaki zemeljski mogočnosti in simpatiji na desno in levo tako globoko klanjamo — zanj, ki je naš edini pravi prijatelj, naša edina resnična ljubezen, zanj pozdrava nimamo! ...

Pazimo, predragi! Prišla bo ura, ko bomo na smrtni postelji od vseh zapuščeni, le še eno želeli:

da bi zacingljajl drobni zvonček, in bi se prikazala v sobo luč, in bi stopil evharistični Bog s svojim neizmernim in plamenečim Srcem pod našo streho — ad consolationem, v zadnjo tolažbo... Kako kmalu bo tukaj tista ura!...

Ah, in če bo prišel: kaj mu bomo rekli takrat — v tisti uri —, ako smo ga v življenju prezirali, ako mu nismo vračali ljubezni z ljubeznijo?...

Prijatelji! Redamare! Ljubimo, ker smo tako zelo ljubljeni! Amen.

IV.

Prvaka apostolov in poglavarja sv. Cerkve, čigar slavni god razveseljuje danes katoliški svet,* sem — če se spominjate — v svojem prvem govoru o pobožnosti do Srca Jezusovega navedel med prvimi častivci tega božjega Srca. Brez dvoma — tako sem dejal — je častil božje Srce Jezusovo apostol sv. Peter, ki je bral iz oči Jezusovih odpuščanje svojega greha, ker je bil Gospoda trikrat zatajil. Da —; in to češčenje je bilo pred vsem zadostilno. Reparare: popraviti, zadostiti za razžaljenje, prizadeto temu predobremu Srcu — to je bila velika misel in skrb apostolova. Saj tudi beremo v legendi, da je sv. Peter svoj greh celo življenje tako objokoval, da so solze zasekale brazde v njegovo obličje...

Reparare: popravljati, zadostovati... to je po izrecni želji Gospodovi, razodeči bl. Marjeti Mariji Alacoque, drugi vzvišeni namen pobožnosti do presv. Srca Jezusovega —: z ljubeznijo, s češčenjem, z zahvalo, s prošnjo za odpuščanje grehov vsaj nekoliko nadomestiti božjemu Srcu to, kar mu odrekajo, kar mu po krivici odjemljejo vsi

* Govor je bil govorjen na praznik sv. Petra in Pavla.

različni grešniki, ki ga žalijo, zlasti še tisti, ki ga žalijo v presv. Evharistiji — tam, kjer nam on svojo božjo ljubezen najobilneje izkazuje. Ali ni nad vse upravičen tudi ta drugi namen pobožnosti do Srca Jezusovega? Premislimo!

*

Ozrimo se najprej nase, na svoje lastno življenje, v svoje lastno srce! Vsak dan stoji Jezus pred vrati našega srca in trka: — Glej, stojim pri vratih in trkam. (Skr. raz. 3, 20.) Trkajo pa na naše srce tudi tisti sedmeri hudi duhovi, od katerih je vse zlo v človeških dušah... Ali ne trka duh napačnega s svojo prešernostjo? duh lakomnosti s svojo nenasitnostjo? duh nečistosti s svojo pohotnostjo? duh nevoščljivosti s svojo sebičnostjo? duh požrešnosti s svojo ogabnostjo? duh jeze s svojo maščevalnostjo? duh lenobe s svojo gnilo nemarnostjo? — Ali ne trkajo zares?... In komu odpiramo mi srca svoja: ali Kristusu — ali hudim duhovom? Ah, kaj večkrat jih odpiramo le tem nego njemu! In če jih odpremo tako nastežaj, da se hudi duh priseli vanja s smrtnim grehom, s smrtnimi grehi — ali vemo, kaj se takrat zgodi? Takrat vselej izbiramo med Kristusom in med Barabom, in zavrzemo Kristusa in izvolimo Baraba! — Glejte, kliče slavni pridigar Bourdalou, govoreč o vpitju Judov pred Pilatom — glejte, kaj se vsak dan v srcih človeških godi: Križaj ga! proč ž njim! izpusti nam Baraba! Glejte, kaj se godi v vašem

in mojem srcu vsakokrat, če pademo v greh, ki je kriv smrti Jezusove in smrti duše našel!...⁴⁷ Ah, in ali ne pademo v greh res večkrat? Usmili se nas, Gospod!... Ali nismo v svojem življenju smrtno padli že nešteto krat? Usmili se, Gospod, nas in — preteklosti naše! Kolikokrat že smo bili grdo nehvaležni božjemu Srcu Jezusovemu! Kolikokrat že smo razžalili ljubezen njegovo!... Usmili se nas, Gospod! usmili se nas! Tudi v zakramentu ljubezni njegove, v presv. Rešnjem Telesu, smo ga omalovaževali, zmetali, žalili... In vsega tega ne bi nič obžalovali? nič popraviti želeli? Za vse grehe, prizadete božjemu Srcu z našimi lastnimi mislimi in željami, besedami in dejanji, z opuščanjem dobrega — nič zadostovanja? nič pravih dobrih del?... O pač, Gospod! Samo govori, kaj naj storimo, samo milosti daj, o presveto Srce, da vredno zadostimo, milosti daj — o, prosimo te, usliši nas! —

Od sebe pogledjmo potem naokrog po celi zemlji! Jezus se je rodil, je živel, delal, trpel, umrl za vse človeštvo —, za vse človeštvo prihaja na naše oltarje — in se zapira v tabernaklje naših cerkva... Pogledjmo, kako mu vrača ljubezen to človeštvo! Oj prežalostni pogled! Poganski svet, sedeč še v temi in smrtni senci, ne pozna Jezusa in njegove ljubezni. Živi v svojih strašnih zmotah, v strasteh in hudih nagnjenjih svojih, in nebeški dar presv. Evharistije je zanj izgubljen. Kolika bridkost za Jezusa! — A kako je v krščanstvu? V

krščanstvu samem je cela vrsta razkolov in krivih ver. In kaj je krivoverni svet za Jezusa? Njegove oltarje je ponajveč podrl, in evharistični Gospod je pregnan iz večine krivoverskih svetlišč. Kolika bridkost za Jezusovo Srce, ko jih je vendar tudi med njimi, ki žive brez lastne krivde v napačni veri, toliko, ki hrepenijo, da bi si na tem Srcu odpočili! Kakor Magdalena ob praznem grobu, tako stoji njihovo koprnjenje ob izpraznjenih tabernakljih in vprašuje, kam so vendar dejali Gospoda ... Nedoržni otroci so med njimi ... ah, kako bi se oni zatekli v naročaj božjega Prijatelja, če bi vedeli zanj! Toda ne vedo zanj v Zakramentu in ne morejo priti: — Otroci so prosili kruha, pa nikogar ni, da bi jim ga lomil. (Žal. pes. 4, 4.)⁴⁸ In ko ni te božje hrane, mislite si, kaj je grehov in strasti, ki se pasejo med krivoverci in žalostijo Jezusa! ... Ah, ti naš ljubi Jezus! Pa vendar vsaj med katoličani prejema tvoje Srce ljubezen za ljubezen? Predragi, kako malo tudi tu! Kako malo! Kaj bo tisto pičlo število resnično svetih duš, ki so mu vdane, ki mu služijo, ki se ga boje žaliti tudi le z malimi grehi! Kaj bo to število v primeri s temi, ki ga žalijo kar najstrašneje! Ali ne slišimo o gorostasnih pregrehah tudi med katoličani? Ali ne slišimo, kako se med katoličani vera v Boga in Kristusa in dušo in posmrtnost, in vsa božja resnica zameša in taji? Ali ne slišimo, kako se ime božje ne samo po nemarnem izgovarja, marveč sovraži, preklinja, po krivem na pričo kliče? Kako

se prazniki Gospodovi skrunijo in služba božja za nič ima? Kako so nespoštljivi otroci do staršev, in grešno brezbrizni starši do otrok? Ali ne slišimo o umorih, ubojih, vnebovpijočih zločinih, ko lastni sin, lastna hči iztegneta roko po življenju očeto-
vem, materinem — da bi na veke usahnila taka roka! Ali ne beremo, kako si premnogi sami končavajo življenje — kakor pogani in neverniki, na najrafiniranejše načine? ... Kakšna pošastna nečistost se vlačí po svetlu! Kakšne orgije uganjata nesramnost in pohot med mladino, med starci, med samci, med zakonskimi! Poln je svet gnilobe, gnusobe, smradu — oprostite izrazu! — smradú iz kloâk, da, iz kloâk! Kako se roga svet sedmi zapovedi: Ne kradi! ne goljufaj! ne odiraj! ne izžemaj! ... Kako se roga osmi: Ne govori krivega pričevanja zoper svojega bližnjega! ... Kako se roga sploh vsaki ljubezni do bližnjega, do brata svojega, ker se roga vsaki ljubezni do Boga, do Očeta svojega! ... O usmiljeni Jezus! In ti vse to gledaš? Tvoje Srce mora vse te žalitve prenašati? Ti to gledaš in prenašaš v najsvetejšem zakramentu med nami pričujoč? Ah, resnično: Kaj je ta tvoj tabernakelj? Oljska gora je — Oljska gora, na kateri si nekoč krvavi pot potil ... ne toliko zaradi trpljenja, ki te je čakalo, nego vsebolj zaradi grehov sveta, ki si jih gledal pred seboj vse kakor na dlani ...⁴⁰ Tudi tu v Zakramentu jih gledaš. Gledaš nehvaležnost sveta, ki ga ti tako ljubiš, tako neizmerno ljubiš ... Tako ti vrača svet? S

hudobijo vseh vrst? Vrača ti ljubezen tvojo v Zakramentu celo s hudobijo proti temu Zakramentu? Kristjani, katoličani! Ali mar ne veste vi, koliko se greši med nami celo proti Jezusu v presv. Rešnjem Telesu? Koliko tisoč katoliških kristjanov nikoli v cerkev ne stopi — kaj šele k mizi Gospodovi! Premnogi prihajajo enkrat na leto — in tako mlačni, mrzli in nepripravljeni. Premnogi prihajajo nevredno in božjeropno. In ali se ne zgodi tu, tam grozodejstvo, od samega pekla navdahnjeno, ko brezbožna roka vlomi v tabernakelj, kakor roka roparskega kralja Baltazarja, in seže po svetih posodah in raztrese in pomandra po tleh telo Gospodovo... O strah!... Kako da strela z neba na mestu ne upepeli razbojnika? — — Vsa ta žaljenja našemu Jezusu! njegovemu božjemu Srcu! In mi mislimo, da ni naša dolžnost, tolažiti ga, prositi ga odpuščanja, zadostovati mu za grehe svoje, za grehe sveta! — O, če eni, če hudobni otroci očeta žalijo, ali se ne trudijo drugi, dobri — da ga razveseljujejo? Če eni, nezvesti podložniki kralja izdajajo, ali ne vstajajo vsi drugi, zvesti, da mu kakor en mož vedno iznova svojo ljubezen, vdanost, zvestobo prisežejo? Kristjani! Ali hočemo ali nočemo biti dobri otroci očetovskega Srca Jezusovega? zvesti podložniki njegovega kraljevskega Srca? — —

O pobožnem redovniku sem bral, da je imel v svoji celici lesen krucifiks, katerega je zelo ljubil. Nekega dne je Kristusu na križu del na glavo

veliko krono, spleteno iz ostrega trnja z dolgimi, zelo bodečimi konicami. Pred tako kronanim svojim Odrešenikom je prelival vroče solze dan na dan. Kadarkoli je slišal kje o kakem lepem, dobrem in plemenitem delu, pa je ves vesel šel in odlomil en trn iz krone Gospodove ter dejal: Zahvaljena bodi božja milost — zopet majhno veselje zate, o dobri Jezus, zopet en trn manj v tvoji kroni!⁵⁰ —

Tako, predragi, lomimo mi trne iz krone, ki se opleta božjega Srca Jezusovega! Lomimo jih s svojimi lastnimi dobrimi deli! Reparare! Popravljajmo! zadostujmo! Častimo Srce Jezusovo, ko je drugi z zaničevanjem nasičujejo! Darujmo mu svoje delo in trpljenje v zadoščenje za vse grehe, s katerimi je to Srce žaljeno! Prav posebno pa ga v pravni namen v zakramentu sv. Rešnjega Telesa prejemajmo! Jezus sam želi od nas pravih svetih obhajil, zlasti vsak prvi petek v mescu. Tako zelo jih želi, da je obljubil po blaženi Marjeti Mariji posebno plačilo vsem tistim častivcem njegovega svetega Srca, ki bi devet prvih petkov v mescu njegovemu Srcu v čast prejeli sv. obhajilo ter mu tako izkazali svojo posebno ljubezen, ki mu jo drugi odrekajo. — V neizmernem usmiljenju svojega Srca, tako je dejal blaženi Margareti, ti obljubim, da bo moja vsemogočna ljubezen dodelila milost spokornega konca vsem tistim, ki devet mescev po vrsti prvi petek prejmejo sv. obhajilo; ne bodo umrli v nemilosti in ne brez sv. zakramen-

tov, ker bo moje božje Srce v tem zadnjem trenutku njihovo varno zavešje...⁵¹

*

O kakšna obljuba, moji častiti poslušavci! Ali bi se mi ne mogli že zaradi nje odločiti za tako počestvenje presv. Srca Jezusovega? Tudi mi možje in mladeniči? Vsaj enkrat v življenju? In ker ne vemo, kako dolgo bo naše življenje — ali ne bi tega storili takoj? ali ne bi pričeli že s prvim petkom prihodnjega meseca? Na Irskem ga skoro ni katoličana, ki bi te pobožnosti vsaj enkrat v življenju ne opravil. Že zaradi obljube... Ah, kaj je več nego srečno umreti? Kaj je več nego umreti odvezan od greha in tesno zvezan z Jezusom? Kaj je več nego seliti se s sveta pod varstvom Srca Jezusovega?... Nič ni več! Cel svet ni več! Za cel svet ne damo srečne zadnje ure: čas na zemlji je hip — večnost pa je brez konca...

Prijatelji! Če ne vleče ljubezen na Srce Gospodovo, če ne vleče želja po zadostovanju — naj vleče vsaj velika obljuba! Amen.

V.

Izza časa francoske revolucije sem bral to-le dogodbo: Revolucionar je ležal na smrtni postelji. Prisegel je bil, da ne bo pustil k sebi duhovnika, a če bi le kateri kako prišel do njega, da ga bodo odnesli iz hiše mrtvega. Toda plemenit duhovnik je slišal o nesrečnem možu in o nevarnosti, v kateri je bil, da se pogubi. In spomnil se je besed Gospodovih: Dober pastir da življenje za svoje ovce — in sklenil je bolnika obiskati. Res se mu posreči priti do njega. Najde ga v obupnem stanju. Smrt je bila že blizu. Toda čudo: ko je revolucionar zagledal duhovnika, je bilo, kakor da je nova moč planila v njegove ude. Oči je na široko razprl, potegnil suho koščeno roko izpod odeje, stisnil pest in zaškripal: — Kaj! Duhovnik tu? Kje je moje orožje?... Nesrečnež! Dvanajst tvojih vrstnikov sem že ubil s to roko — ti boš trinajsti!... Duhovnik je počakal, da se je polegel divji izbruh. Potem je mirno rekel: — Ne, ljubi prijatelj, motiš se! Ubil si jih samo enajst; dvanajsti se je rešil — in ta sem jaz... In duhovnik pokaže na prsih zarastlino rane, ki mu jo je bil zadal revolucionar, ter še pravi: — Bog mi je

ohranil življenje, da rešim tvojo dušo! — Te besede so učinkovale presilno. Umirajoči se je najprvo zgrozil, potem je postal miren, potem ganjen. Ljubezen duhovnikova je premagala zakrknjenega grešnika. Umrli je spravljen z Bogom.⁵²

Temu bolniku je podoben svet. Plemeniti duhovnik pa je Kristus. Svet sovraži Kristusa — in vendar je Kristus s svojim ranjenim Srcem zveličanje sveta. O, kako bi za smrt bolni svet vstal k novemu življenju, če bi se zatekel k božjemu Srcu Jezusovemu! Moji častiti poslušavci! Jaz sem vas v nekaterih govorih izkušal ogreti za češčenje Srca Jezusovega in povedal sem vam tudi, kako častimo to božje Srce. Svoje hiše okrasimo z njegovo podobo; svoja dela in opravila, svoje veselje in žalost vsak dan temu božjemu Srcu darujmo; nikoli nikdar več ga s smrtnim grehom ne razžalimo; udeležujmo se radi svete maše, pri kateri se to Srce vsak dan nekrvavo za nas daruje; sprejemajmo Jezusa pogostokrat v svoje srce in obiskujmo ga v zakramentu prešv. Rešnjega Telesa. Vse to zato, da vračamo ljubezen za ljubezen in da zadostujemo za žaljenja, temu Srcu prizadežal! — Toda še en način češčenja je, in prav ta je tisti, po katerem bi pri Jezusovem Srcu ozdravel svet, in ta je —: posnemati čednosti tega božjega Srca. Še o tem naj izpregovorim —; potem se poslovim od sladkega Srca Gospodovega z živo prošnjo, da nas vse obilno blagoslovi! —

Višek češčenja je, posnemati njega, katerega častiš, pravi sv. Avguštin,⁵³ in čisto naravno je tudi, da če koga ljubim, da si prizadevam postati mu podoben, navzeti se njegovih dobrih in lepih lastnosti. In tako pridite po vrsti, vi častivci Srca Jezusovega, in jaz vas bom poučil, v čem posnemajte Gospoda! O t r o k o m sporočite vi starši mojo besedo! Kako lepo že otroci lahko posnemajo božjega Odrešenika! Naj pogledajo otroka Jezusa v Nazaretu! Sv. Lukež nakratko pravi, da je bil le-tam Mariji in Jožefu — pokoren. (Luk. 2, 51.) Kdo? — komu? vprašuje začuden sv. Bernard. Bog — ljudem. Bog, kateremu so angeli poslušni, katerega ubogajo Prvenstva in Oblasti, je bil pokoren Mariji, a ne samo Mariji, ki je bila njegova prava presveta Mati, marveč tudi Jožefu, ki je bil le njegov rednik.⁵⁴ Pokoren — v čem? V vseh rečeh, tudi v preprostih, nizkih — kakršne se ukažejo v hišah ubožcev in siromakov. Pokoren — kako? Brezpogojno, hitro, s srčnim veseljem. — Tako naj otroci ubogajo svoje starše! V pokorščini naj posnemajo Jezusa, in bodo že čisto majhni resnični častivci njegovega presvetega Srca! O, kaj je lepšega nego majhen otrok, s svojim nedolžnim srcem — že v službi Srca Jezusovega! Svojčas je poročal neki list Srca Jezusovega o dečku, ki ga je mati že v najzgodnejših letih učila častiti presveto Srce. Ta deček je vsakomur, kdor ga je vprašal: — Otrok, čigav si ti? odgovoril: — Jaz sem deček Srca Jezusovega!⁵⁵

Predragi moji! Ali ni to ganljivo? ali ni to do solz ganljivo? — —

Da tudi tebe, odrasla mladina, moška in ženska, ki hočeš častiti Srce Jezusovo, moram peljati k Jezusu v Nazareť. Ti posnemi le-tu na Jezusovem zgledu njegovo sveto ljubezen do samot! Ne mislim, o mladeniči in mladenke, da se pozaprite po samostanih, da se nikdar in nikjer ne prikažite med ljudmi. Bog mi je priča, da vam poštene družbe, zdravega veselja, zmerne zabave ob svojem času, na pravem kraju iz srca privoščim. Toda tisto brezmejno hlepenje v svet, tisto slepo drvenje za svetom in s svetom — mladina moja, ali misliš res, da je to tvoja korist? Ah, tvoja škoda je, tvoja neizmerna škoda! Vsi tisti neprestani izleti, ki ne puste niti ene cele nedelje Bogu in njegovi službi; vse tiste razposajene družčine, ki objokanih lic beže od njih sveti angeli varhi; vse tiste šumne zabave, ob katerih zakriva nedolžnost svoj sramežljivi obraz — vse tvoja strašna škoda, o mladina! Škoda za telo, škoda za dušo; škoda za čas, škoda za večnost! Ah, pojdi v šolo Srca Jezusovega! posnemi mladeniča Jezusa v Nazareťu! Glej, do tridesetega leta živi v tihi samoti, pri svojih starših, svetu prikrit, nepoznan... Moli in dela, dela in moli. Tako, dà, tako se je treba pripravljati na življenje, ki ima svoje velike in resnobne naloge za vsakogar, ki se je na svet rodil... Seveda je treba zatajevanja —; a brez zatajevanja ni nič, zlasti pri mla-

dini ne! Sv. Frančišek Saleški je nekoč videl človeka, ki je nesel na glavi vedro vode, a v vodi je plaval kos lesa. — Čemu ta les? je vprašal. — Zato, da vodo miri, da ne pljuska čez... O glej, je premislil svetnik: tudi naše srce je vedro, ne vode polno, marveč strasti. V te strasti je treba vreči les zatajevanja, les odpovedi, da ne pluskajo čez robove...⁵⁶ Presveto Srce Jezusovo, pritegni k sebi naše mladeniče in mladenke, up prihodnosti naše, daj jim ljubezni do samote, do zatajevanja, do odpovedi! —

Starši, z vami bi imel dolgo besedo! Vi želite biti častivci Srca Jezusovega —; česa se boste vi učili od njega? Vi glejte Gospoda Jezusa v tistih treh letih njegovega javnega življenja. Glejte ga, kako hodi neutrujen od kraja do kraja, kako pridiguje, uči, dela!... Glejte ga, kako, upehan od dneva, tihe noči v molitvi prebdeval!... In ko je dela zadosi in molitve zadosi, se prične trpljenje... Križ na rame in pod noge strašno Golgotsko pot!... In potlej: križ — in on na njem — in smrt njegov delež... Zakaj vse to? Katere sila priganja Jezusa na delo in molitev, na trpljenje in smrt?... Odgovor: Njegova gorečnost za duše... Da se nihče ne pogubi, nihče večno ne pogubi — ako sam nočem! — Starši, častivci Srca Jezusovega! To gorečnost za duše morate vi po njem posneti! Gorečnost — za katere duše? Za duše teh, ki jih vi ljubite nad vse na zemlji, za duše vaših otrok! Starši! Vi

otrok niste rodili za pekel in pogubljenje, vi ste jih rodili za nebesa in večno življenje! Vi ne smete biti samo redniki, vi morate s Kristusom biti so-odrešeniki svojih otrok! Gorečnost za njihove duše vas mora priganjati, da jih dobro vzgojite. Dobro pa jih vzgojite, če postavite strah božji za začetek vse njihove modrosti. Dobro jih vzgojite, če jih v verskih resnicah in zapovedih temeljito poučite. Dobro jih vzgojite, če na ta temelj postavite vso vzgojo, če skrbno pazite, da se ta temelj nikdar nikoli ne omaja, ne okruši, ne poruši! Otroke dobro odgojite, če jih v molitvi izurite, če jim greh pristudite, če jim krepost globoko v dušo vcepitate. Dobro jih vzgojite, če jih že zgodaj k Srcu Jezusovemu peljete, če jih njemu darujete in posvetite... V Španiji, v deželi Marijini in deželi Srca Jezusovega, so dobri starši samo v stolnem mestu Madridu v letih 1914—1917 Srcu Jezusovemu posvetili do 40.000 svojih družin iz vseh slojev: meščanskih, trgovskih, plemeniških, uradniških, vojaških, diplomatskih...⁵⁷ O, če bi vsi starši tako storili! Ali ne bi tako svojih družin, svojih otrok najboljšemu varstvu priporočili? jih pred zlobnim svetom zastražili? za vzvišene cilje življenja pripravili?

Starši, posnemajte Srce Jezusovo v gorečnosti za duše! Ve žene-matere! Naj velja, kar hoče: svojo mladino morate rešiti za večnost! In če je treba posneti Jezusa tudi tako daleč, da si daste prebosti srce, s skrbjo in bolečino na-

sičeno, da izteče iz njega poslednja kaplja krvi — ve jih morate, kar je na vas, obvarovati večne pogube: iz vaših rok jih bo nekoč terjal Bog, zlasti iz vaših rok, o materel! —

Pa tudi iz vaših, o čet je moji! Zato tudi vi: posnemati Jezusa, njegovo božje Srce v gorečnosti za duše! Učite otroke z lastnim zgledom ljubezni do resnice, do vere, ki je vsa resnica; učite jih poguma v obrambi te resnice; učite jih zvestobe do Boga, do ljudi, do vseh dolžnosti svojih; učite jih kot kristjani, kot verni katoličani živeti, če treba — trpeti, če treba, za resnico in zvestobo — umreti!...

*

S tem naj završim petero govorov o pobožnosti do presv. Srca Jezusovega. Ah, če bi bil z vsemi besedami, kar sem jih govoril, zbudil le eno srce k češčenju tega božjega Srca — kako vredno je bilo govoriti! Seveda sem želel več. Želel sem vse svoje poslušavce, zlasti še vas, moji častiti može in mladeniči, pridobiti za to prelepo pobožnost: vsaj za to ali ono nje vajo, vsaj za večkratno udeležbo pri sv. maši in za večkratno sv. obhajilo. Kako veliki in slavni može so plameneli v ljubezni do Srca Jezusovega! Cel mož in vnet častivec tega božjega Srca je bil predsednik republike Ecuadorske, Garcia Moreno, ki je svojo deželo iz globokega materialnega in nramnega propada dvignil do neverjetne višine in je kronal svoje delo s tem, da je z vladnim de-

kretom celo republiko slovesno posvetil Srcu Jezusovemu. Umrl je zadet od roke zavrata nega morivca, potem ko je prvi petek avgusta l. 1874. še po svoji navadi opravil spravno sv. obhajilo. — Velik mož in obenem ljubitelj Srca Jezusovega je bil general de Sonis, ki je pokazal svoje junštvo v mnogih bitkah in pri tem vse svoje življenje hrepenel po krščanski popolnosti. Tudi na bojnem polju je prejemal sv. obhajilo, če je le mogel, vsak dan; potem pa, ko je moral zaradi svojega izrecno katoliškega mišljenja zapustiti armado, je molil vsako jutro po cele ure pred tabernakljem ali pred podobo Srca Jezusovega...⁵⁸ In kaj bi našteval še druge!... Možje! mladeniči! Samo v posnemanju velikih zgledov bomo veliki!

Presveto Srce Jezusovo, izlij na može in mladeniče in na vse nas svoje usmiljenje! Blagoslovi nas!

Blagoslovi nas z blagoslovom, ki bo neprestano netil našo ljubezen do ljubezni tvoje!

Blagoslovi nas z blagoslovom, ki bo budil v nas željo po zadostovanju za žaljenja, prizadeta tvojemu Srcu!

Blagoslovi nas z blagoslovom, ki bo porok naših mirnih in blagih dni na zemlji ter zagotovilo združenja s teboj v večnosti! Amen.

Opombe.

(Literatura.)

¹ P. Pavel Segneri, iz Družbe Jezusove (S. J.), slovi za največjega laškega govornika. Rojen je bil 21. marca 1624 v Nettunu, Toskanskem mestecu na obali Tirenskega morja. Že 1. decembra 1637 je vstopil v jezuitski red, kjer se je izobrazil zlasti v govorništvu. Postal je misijonar in je z izrednim uspehom 26 let pridigal pri misijonih za ljudstvo po vsi Italiji. Z gorečo besedo je združeval apostolstvo svetega zgleda. Bil je mož molitve in silne pokore ter zatajevanja. Umrl je 9. decembra 1694. — Najlepši med Segnerijevimi govori so njegove postne pridige, *Il Quaresimale*. Le-ta sem imel pred seboj v Turinski izdaji Mariettijevi (P. Segneri, *Quaresimale*. Torino 1892. Per Giacinto Marietti, tipografo-libraio). V nji je slaven govor za Veliki petek (Nel Venerdì santo) na str. 372 nsl.

² Prim. Dr. J. Klug, Gotteswort und Gottessohn. Apologetische Abhandlungen. 7.—10. Tausend. Paderborn. 1913. Fed. Schöningh. Str. 325 nsl.

³ Glej dr. Fr. Lampe, dr. J. Krek, Zgodbe Sv. Pisma. II. del. Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1903. Str. 107.

⁴ Prim. David Mark, Der christl. Glaube. Apologetische Kanzelvorträge. Brixen, 1893. A. Weger's Buchhandlung. Str. 125.

⁵ Lampe - Krek, o. c., str. 114.

⁶ Lampe - Krek, o. c., str. 117.

⁷ Prim. J. P. van Kasteren, S. J. - J. Spendel, S. J. Wie Jesus predigte. Freiburg im Breisgau, 1917. Herder. Str. 1.

⁸ Prim. W. Wilmers, S. J., Lehrbuch der Religion. II. Münster i. Westf., 1910. Aschendorffsche Buchhandlung. Str. 117 do 118.

⁹ Dr. M. Opeka, Šest postnih govorov. Donatisk iz Duh. Pastirja. Ljubljana, 1914. Katol. bukvarna. Str. 12.

¹⁰ Prim. Katoliški obzornik, III., str. 201, 202.

¹¹ Gl. Rauschen, Lehrbuch d. kath. Religion. I. Grundriss der Apologetik. Bonn, 1911. Hanstein. Str. 41.

¹² Dr. Konst. Holl, Wahn u. Wahrheit. Ein Führer auf des Glaubens Sonnenberg für gebildete Jünglinge. Freiburg im Breisgau, 1909. Herder. Str. 117.

¹³ Holl, o. c., str. 119.

¹⁴ Holl, o. c., str. 121.

¹⁵ Dr. J. Klug, Die ewigen Dinge. 10.—12. Tausend. Paderborn, 1914. Schöningh. Str. 107.

¹⁶ Prim. Fr. Xav. Brors, S. J., Die Wahrheit. II. Teil. 4. Aufl. Kevelaer, 1902. Butzon & Berker. Str. 103—104.

¹⁷ Mich. v. Faulhaber, Zeitfragen und Zeitaufgaben. Freiburg im Breisgau, 1915. Herder. Str. 238.

¹⁸ Prim. Mark, Der christl. Glaube, str. 122.

¹⁹ Rauschen, Grundriss d. Apologetik, str. 46.

²⁰ Prim. Mark, o. c., str. 195.

²¹ Prim. Rauschen, l. c.

²² Prim. Wilmers, Lehrbuch d. Religion, II. Str. 154.

²³ Prim. Klug, Gottes Wort und Gottes Sohn, str. 257 nsl.

²⁴ Prim. Georg Patß, S. J. Fastenpredigten in sechs Zyklen. 3. Aufl. Innsbruck, 1910. Fel. Rauch. 391—392.

²⁵ P. A. Scherer, Bibliothek f. Prediger. V. Bd. 4 Aufl. Freiburg im Breisgau. 1899. Herder. Str. 239.

²⁶ Prim. Lampe - Krek, Zgodbe. II., str. 576.

²⁷ Prim. David Mark, Exhorten f. die studierende Jugend. I. Bd. 2. Aufl. Brixen, 1897. A. Weger's Buchhandlung. Str. 234.

²⁸ Allioli - Wolf, k Jan. 19, 5 razlaga pod črto 4.

²⁹ Sequentia Stabat Mater.

³⁰ Prim. Jos. Hättenschwiller, S. J., Die Liebe des Herzens Jesu. Innsbruck, 1915. Fel. Rauch. Str. 1.

³¹ Glej dr. Fr. Ušeničnik, Pastoralno bogoslovje. I. zvezek. V Ljubljani, 1919. Jugoslov. knjigarna. Str. 235.

³² Hättenschwiller, o. c., str. 113—115.

- ³³ Hättenschwiller, o. c., str. 122.
- ³⁴ Hättenschwiller, *ibid.*
- ³⁵ Hättenschwiller, *ibid.*
- ³⁶ Hättenschwiller, o. c., str. 128—129.
- ³⁷ Scherer, Bibliothek für Prediger, Bd. V., str. 790.
- ³⁸ Prim. Jos. Benkovič, Češčenje Jezusovega Srca na Kranjskem. — Slovenec z dne 8., 9., 10. junija 1899.
- ³⁹ Hättenschwiller, o. c., Vorwort.
- ⁴⁰ Prim. Postni pastirski list škofa dr. Mih. Napotnika za l. 1921. — Lavantinske škofije uradni list, št. 350/1921.
- ⁴¹ Prim. Spirago, Kath. Volkskatechismus. 11. bis 17. Tausend. Trautenau, 1896. III., str. 9.
- ⁴² Spirago, o. c., str. 14.
- ⁴³ Prim. Wilmers, Lehrbuch d. Religion, IV. Bd. 7. Aufl. 1912. Str. 547.
- ⁴⁴ Prim. Hättenschwiller, Die Liebe des H. Jesu. Str. 52.
- ⁴⁵ Hättenschwiller, o. c., str. 158.
- ⁴⁶ Hättenschwiller, o. c., str. 53.
- ⁴⁷ Cit. Hättenschwiller, 149.
- ⁴⁸ Prim. Hättenschwiller, o. c., 150.
- ⁴⁹ Prim. Hättenschwiller, *ibid.*
- ⁵⁰ Hättenschwiller, o. c., str. 152.
- ⁵¹ Hättenschwiller, o. c., str. 154.
- ⁵² Hättenschwiller, o. c., str. 58.
- ⁵³ Prim. H. Jos. Nix, S. J., Cultus Ss. Cordis Jesu, Ed. altera. Friburgi Brisgov. Herder, 1891. Str. 118.
- ⁵⁴ Prim. Bernardus Hom. I. in Missus est. — Breviar. rom. Off. de Ss. Familia.
- ⁵⁵ Hättenschwiller, o. c., str. 98.
- ⁵⁶ Hättenschwiller, o. c., str. 150.
- ⁵⁷ Glasnik najsvetejših src. Maribor 1921. Leto XX., št. 6, str. 82.
- ⁵⁸ Hättenschwiller, o. c., str. 111.

Kazalo.

Uvod	3
Sin božji	5
Mož bolečin	51
Zveličar	99
Opombe	149

V isti založbi Prodajalne K. T. D. H. Ničman v Ljubljani
je izšlo istega avtorja:

Brez vere.

Devet govorov o neveri.

(80, str. 80; cena: v prodajalni 5 Din, po pošti — denar naprej —
6 Din, po povzetju 8 Din.)

Slovenci nimamo nič preveč knjiq, ki bi se poglobljevale v vprašanje, kateri so prav za prav vzroki, da veliko ljudi izgubi vero v Boga, vero v neskončno Dobroto in Lepoto, vero v vse nadnaravno... Zato je bila zelo srečna misel, da je dr. Mihael Opeka zbral devet svojih govorov o neveri, ki jih je govoril v ljubljanski stolni cerkvi in so bili vzbudili veliko zanimanje... To je knjiga za vsakega našega izobraženca, sploh za vsakogar, ki se količkaj zanima za velika vprašanja naše dobe, knjiga, ki bo globoko učinkovala po svojem prepričevalnem, krepkem jeziku, po svojih globokih mislih, pretresljivih zgledih, neizprosni logiki..., knjiga bo mnogim odprla oči, pretresla dušo, ponudila rešitev za marsikako nekoče vprašanje, tembolj ker pisatelj združuje znanstvenost z živim načinom pripovedovanja, s poznavanjem življenja in globokim vpogledom v dušo... (*«Novi čas»* z dne 7. marca 1922, št. 53.)

... Z neizprosno logiko misli, prepričevalno močjo besede in globokim vpogledom razmišljevalca, poznavajočega sodobno življenje, nam pisatelj kaže vzroke nevere: nevednost, napuh, razuzdanost, vpliv družbe ter berila... razkriva s temeljitostjo psihologa tisto veliko tajno nevere: Boga taji srce, ki noče, da bi Bog bil, ker to nasprotuje strastem, želi po neomejenem uživanju minljivih blag, nebrzdanim nagonom po izkoriščanju bližnjega... Pisatelj pa na drugi strani s potezami umetnika slika taisto srce, ki se ne more zadovoljiti, četudi bi užilo ves svet, se nasitilo z vsemi končnimi dobrinami, izpilo čašo opojnosti do dna... — Knjiga zbranih govorov dr. Opeka nudi dušnemu pastirju bogato zalogo za teme moderne homiletike, inteligentu polno motivov apologetične vrednosti, rešitev marsikakega mučnega vprašanja in dvoma. V času, ko eni potrebujejo poti iz zmoč, drugi prepričevalnih argumentov, da navedejo bližnjega do luči in resnice, bo knjižica »Brez vere« neobhodni pripomoček, tem bolj, ko je pisana živo, sega povsod do dna in osvetljuje vprašanje z vseh strani v nazornem in krepkem jeziku. (*«Slovenec»* z dne 8. marca 1921, št. 54.)

Zlatna knjižica iz pera uvaženog književnika i profesora homiletike u sveučilištu ljubljanskom... Predmet je doduše poznaf, no pisac ga umije tako zanimivo prikazati, da osvaja čitatelja, pa i onoga, koji stoji podalje od viere... Djelce je vrijedno, da se preporuči svakom, napose našoj omladini, da ju očuva nemani bezvjerstva, koja na nju bezbrižnu vreba. (*«Život»*, 9. lipanj 1921, br. 9.)

V isti založbi Prodajalne K. T. D. H. Ničman v Ljubljani
je izšlo istega avtorja:

Za resnico.

Osemnajst obrambnih govorov.

(8°, str. 168; cena: v prodajalni 8 Din, po pošti — denar naprej —
9 Din, po povzetju 12 Din.)

Za študij učenih apologij nima moderni izobraženec ne časa, ne volje. Pa naj vzame v roke le-te obrambne govore dr. Opeke. Vsak govor je zaokrožena celota in 20 minut si bo lahko odtrgal, da ga prebere. In ko bo začel brati, bo dobra volja sama prišla, in ko bo končal en govor, bo bral naprej, in ko bo vse prebral, mu bo žal, da je prišel do konca, da ne more še brati. Saj so vsi govori jasni, lepi, prijetni, topli, kakor pomladni solčni dnevi. Naj bi ne bilo med nami inteligenta, ki bi ne segel po tej knjigi, če je res, da ljubi in išče resnico. (*«Slovenec»* z dne 30. okt. 1921, št. 248.)

Vsakdo, ki stremi za razjasnitvijo svojih dvomov, za pobudo svojemu stremljenju navzgor, bo v dr. Opekovi knjižici našel vsega, kar išče, v obliki, ki je dostopna vsakemu zdravemu razumu. Opeka govori prepričevalno, jedrnato in jasno. (*«Novi čas»* z dne 15. dec. 1921, št. 282.)

Propovijedi su posve savremene, jer ih je dr. Opeka držao tek iza velikog preokreta. Veliki njegov govornički dar probija također kroz pisane govore. Tu sve živi, sve je puno primjera i slika, plastično i drastično u veoma komunikativnom slogu, koji je ipak kraj popularnosti svoje posve dostojan uzvišenog predmeta. (*«Vrhbosna»*, 20. studena 1921, broj 19—22.)

Vsi ti govori se odlikujejo po tem, da je vsebina jasno razpredeljena, da so dokaj kratki, a jedrnati, da je beseda gladka, a krepka. Nikjer ni utrudljive znanstvene navlake, kar pa se pove, je dovolj močno; noben stavek, nobena beseda ni odveč; če se ponovi v sporedni obliki kaka misel ali kaka beseda, se to zgodi zato, da se v vzvišeni pesniški obliki podčrta. (*«Straža»* z dne 23. decembra 1921, št. 147.)

Znani govornik v ljubljanski stolnici, dr. Mihael Opeka, je izdal drugi zvezek svojih govorov, ki so globoko zasnovani, lepo in razumljivo povedani in jih bo vsak z veseljem in koristjo čital. (*«Domoljub»* z dne 2. novembra 1921, št. 44.)

»Za resnico«, osemnajst obrambnih govorov dr. M. Opeke... je eno najznamenitejših del v obrambo vere. (*«Sedanost»* z dne 19. nov. 1921, št. 25.)

V isti založbi Prodajalne K. T. D. H. Ničman v Ljubljani
je izšlo istega avtorja:

O dveh grehih.

Trinajst govorov za moralo.

(8°, str. 117; cena: v prodajalni 10 Din, po pošti — denar naprej —
11 Din, po povzetju 14 Din.)

Avtor, znan po prejšnjih delih »Brez vere« in »Za resnico«, nam je zopet podal v tisku nekaj jedrnatih, praktičnih, času primernih govorov, ki jih je govoril v stolnici sv. Nikolaja v Ljubljani. Ti govori obravnavajo dva poglobljena, pogubna, dandanes zelo navadna greha: poželenje mesa in poželenje oči, in so logično nadaljevanje prejšnjih govorov o neveri. Zakaj če je s smrtjo vsega konec, ne ostane drugega kakor brezmejno uživanje nasladnosti, in dobrota tega sveta; da bo pa to mogoče, pridobivajmo, grabimo, znašajmo na kup, pošteno ali nepošteno, to je vseeno. (Str. 68.) Kakor prejšnji govori, se tudi ti odlikujejo po svoji jasnosti in jedrnatosti, po govorniškem slogu brez fraz, po gladkem, dostojnem jeziku, po izvajanju dokazov, vzetih iz sv. pisma, cerkvenih očetov, vsakdanje skušnje itd. Govornik srčno izpodbija moderne tozadevne ugovore, vpliva prav prisrčno na voljo in srce ter podaja primerna sredstva zoper ta greha. Vidi se, da je avtor, kot učitelj homilelike na vseučilišču ljubljanskem, v tej stroki zelo spreten... (F o l. ecclesiast. Archidioec. Goritiensis 1922, št. 1277.)

Kakor nalašč za naš čas, ki išče leka zoper neurejeni pohlep za minljivimi čutnimi dobrinami, je dr. Opeka zbral vrsto svojih govorov zoper greh nečistosti in lakomnosti ter jih podal javnosti v knjigi, dovršeni, kakor pri Opeki sploh, po formi, in polni jasnih ter globokih, strogo logično razvrščenih, pa obenem na srce delujočih misli... Lepe misli te knjige bodo dale mnogim pobudo za očiščenje svojega življenja in za socialno udejstvovanje v smislu krščanske ljubezni ter tako pripomogle k duhovni obnovi našega veka. (Slovenec z dne 5. marca 1922, št. 53.)

O dveh grehih se imenuje knjiga, v kateri priobčuje najbolj priljubljeni cerkveni govornik dr. Mihael Opeka 13 govorov, ki jih je imel vedno v nabito polni ljubljanski stolnici. Govori obdelavajo dva greha, ki sta vir vsega sedanjega zla — nečistost in neredni pohlep po imetju. Vsakdo bo z velikim pridom čital te govore. Za to jih prav posebno priporočamo. (Domoljub z dne 1. marca 1922, št. 9.)

V kratkem času nam je podal dr. Opeka troje knjižic po obsegu — po vsebini težkih in zlata vrednih knjig. Za »Brez vere« so sledili krasni apologetični govori »Za resnico« in sedaj leži pred

nami nova zbirka govorov »O dveh grehah« — poželenju mesa in poželenju oči. — Prvo kot drugo gotovo nad vse aktualno. O tem smo vsi prepričani. In res je g. doktor s finim taktom in čudovito spretnostjo povedal pod tenčico skrite krepke resnice, glasno in jasno je poudaril, kaj je gnilega v naši družbi, z odločno roko razkril gobave ude... Želeli je, da se knjiga razširi povsod, in inteligenci, tako naši, kakor tisti, ki ne deli z nami svojih nazorov, bi rekli samo: Tolle, lege! («Čas» 1922, letnik XVI., zvezek 4.)

To je tretja zbirka dr. Opekovich pridig. Prvi dve zbirki imata namen utrjevati vero, ta pa pospeševati moralo, t. j. čednostno krščansko življenje. Zato je ta zbirka še večje praktične važnosti in jo bo marsikdo s pridom bral, ki prvih dveh ne potrebuje, ker je v veri trden. Naj bi prišla pač v roke vsem, ki so prizadeti v dveh poglavitnih grehah, o katerih govori, namreč nečistosti in lakomnosti! Dobro delo storite, če jo širite med takimi! («Bogoljub» 1922, leto XX, št. 4.)

